

**„ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН
ОПЕРАТОР“ ЕАД**

**МЕЖДИНЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
За годината към 30.06.2020**

**Междинен съкратен финансов отчет
към 30 юни 2020**

Електроенергиен Системен Оператор ЕАД

**ДОКЛАД НА НЕЗАВИСИМИЯ ОДИТОР
ДО ЕДНОЛИЧНИЯ СОБСТВЕНИК НА
ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД**

Доклад относно одита на междинния съкратен финансов отчет

Мнение

Ние извършихме одит на междинния съкратен финансов отчет на ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД („Дружеството“), съдържащ междинния съкратен отчет за финансовото състояние към 30 юни 2020 г. и междинния съкратен отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход, междинния съкратен отчет за промените в собствения капитал и междинния съкратен отчет за паричните потоци за периода, завършващ на тази дата, както и пояснителните приложения към междинния съкратен финансов отчет, съдържащи и обобщено оповестяване на съществените счетоводни политики.

По наше мнение, приложеният междинен съкратен финансов отчет представя достоверно, във всички съществени аспекти, финансовото състояние на Дружеството към 30 юни 2020 г. и неговите финансови резултати от дейността и паричните му потоци за периода, завършващ на тази дата, в съответствие с МСС 34 *Междинно финансово отчитане*, приет от Европейския съюз (ЕС).

База за изразяване на мнение

Ние извършихме нашия одит в съответствие с Международните одиторски стандарти (МОС). Нашите отговорности съгласно тези стандарти са описани допълнително в раздела от нашия доклад „Отговорности на одитора за одита на междинния съкратен финансов отчет“. Ние сме независими от Дружеството в съответствие с Международния етичен кодекс на професионалните счетоводители (включително Международни стандарти за независимост) на Съвета за международни стандарти по етика за счетоводители (Кодекса на СМСЕС), заедно с етичните изисквания на Закона за независимия финансов одит (ЗНФО), приложими по отношение на нашия одит на междинния съкратен финансов отчет в България, като ние изпълнихме и нашите други етични отговорности в съответствие с изискванията на ЗНФО и Кодекса на СМСЕС. Ние считаме, че одиторските доказателства, получени от нас, са достатъчни и уместни, за да осигурят база за нашето мнение.

Ключови одиторски въпроси

Ключови одиторски въпроси са тези въпроси, които съгласно нашата професионална преценка са били с най-голяма значимост при одита на междинния съкратен финансов отчет за текущия период. Тези въпроси са разгледани като част от нашия одит на междинния съкратен финансов отчет като цяло и формирането на нашето мнение относно него, като ние не предоставяме отделно мнение относно тези въпроси.

Оценяване по справедлива стойност на Имоти, машини и съоръжения

Бележка 6 Имоти, машини, съоръжения и оборудване

Ключов одиторски въпрос	Как този ключов одиторски въпрос беше адресиран при проведения от нас одит
<p>Дружеството е възприело модела на преоценената стойност за последваща оценка на активите от клас Имоти, машини и съоръжения. Преоценената стойност представлява справедлива стойност на актива към датата на преценка, намалена с последваща амортизация и натрупани загуби от обезценка. Справедливата стойност на имоти, машини, съоръжения се определя от независим лицензиран оценител. Преоценката на имоти, машини и съоръжения се извършва на всеки 3 години.</p> <p>Последната преценка е извършена към 31.12.2018г.</p> <p>Към датата на междинния съкратен финансов отчет справедливата стойност на имоти, машини, съоръжения е в размер на 2 450 043 хил.лв., което представлява 89% от стойността на активите на Дружеството. Преоценъчният резерв към 30 юни 2020 г. е на стойност 1 790 694 хил.лв. нетно от данъци.</p> <p>Преоценката на имоти, машини, съоръжения по справедлива стойност е свързана с изчисляване на приблизителни оценки, използване на множество допускания и прилагане на специфични методи и модели.</p>	<p>В тази област нашите одиторски процедури включиха, без да са ограничавани до:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Преглед на възприетата счетоводна политика на Дружеството по отношение на последващото отчитане на тази група активи в съответствие с приложимите стандарти; ● Преглед на определения полезен живот на тази група активи; ● Анализ на независимостта, обективността, компетентността и квалификацията на независимия оценител, извършил последната оценка; ● Оценка и анализ на използваните методи от независимия оценител; ● Преглед за пълнота и адекватност на оповестяванията в междинния съкратен финансов отчет на Дружеството, относно Имоти, машини, съоръжения;

Поради това на тези оценки е присъща известна несигурност, свързана с използването на различни прогнози и предположения с определена степен на субективност. Поради спецификата на процеса на оценяване, на вида на активите, както и съществеността на справедливите стойности на тази група активи, ние определихме този въпрос като ключов одиторски въпрос.

Друга информация, различна от междинния съкратен финансов отчет и одиторския доклад върху него

Ръководството носи отговорност за другата информация. Другата информация се състои от междинен доклад за дейността, изготвен от ръководството съгласно Глава седма от Закона за счетоводството, но не включва междинния съкратен финансов отчет и нашия одиторски доклад върху него.

Нашето мнение относно междинния съкратен финансов отчет не обхваща другата информация и ние не изразяваме каквато и да е форма на заключение за сигурност относно нея, освен ако не е изрично посочено в доклада ни и до степента, до която е посочено.

Във връзка с нашия одит на междинния съкратен финансов отчет, нашата отговорност се състои в това да прочетем другата информация и по този начин да преценим дали тази друга информация е в съществено несъответствие с междинния съкратен финансов отчет или с нашите познания, придобити по време на одита, или по друг начин изглежда да съдържа съществено неправилно докладване. В случай че на базата на работата, която сме извършили, ние достигнем до заключение, че е налице съществено неправилно докладване в тази друга информация, от нас се изисква да докладваме този факт.

Нямаме какво да докладваме в това отношение.

Допълнителни въпроси, които поставя за докладване Законът за счетоводството

В допълнение на нашите отговорности и докладване съгласно МОС, по отношение на доклада за дейността, ние изпълнихме и процедурите, добавени към изискваните по МОС, съгласно „Указания относно нови и разширени одиторски доклади и комуникация от страна на одитора“ на професионалната организация на регистрираните одитори в България, Института на дипломираните експерт-счетоводители (ИДЕС)“. Тези процедури касаят проверки за наличието, както и проверки на формата и съдържанието на тази друга информация с цел да ни подпомогнат във формиране на становище относно това дали

другата информация включва оповестяванията и докладванията, предвидени в Глава седма от Закона за счетоводството и в Закона за публичното предлагане на ценни книжа, приложими в България.

Становище във връзка с чл. 37, ал. 6 от Закона за счетоводството

На базата на извършените процедури, нашето становище е, че:

- а) Информацията, включена в междинния доклад за дейността за периода, за който е изготвен междинният съкратен финансов отчет, съответства на междинния съкратен финансов отчет.
- б) Междинният доклад за дейността е изготвен в съответствие с изискванията на Глава седма от Закона за счетоводството и на чл. 100(о), ал. 4, т. 2 от Закона за публичното предлагане на ценни книжа.

Отговорности на ръководството и лицата, натоварени с общо управление за междинния съкратен финансов отчет

Ръководството носи отговорност за изготвянето и достоверното представяне на този междинен съкратен финансов отчет в съответствие с МСФО, приети от ЕС и за такава система за вътрешен контрол, каквато ръководството определя като необходима за осигуряване изготвянето на междинни съкратени финансови отчети, които не съдържат съществени неправилни отчитания, независимо дали дължащи се на измама или грешка.

При изготвяне на междинния съкратен финансов отчет ръководството носи отговорност за оценяване способността на Дружеството да продължи да функционира като действащо предприятие, оповестявайки, когато това е приложимо, въпроси, свързани с предположението за действащо предприятие и използвайки счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие, освен ако ръководството не възнамерява да ликвидира Дружеството или да преустанови дейността му, или ако ръководството на практика няма друга алтернатива, освен да постъпи по този начин.

Лицата, натоварени с общо управление, носят отговорност за осъществяването на надзор над процеса по финансово отчитане на Дружеството.

Отговорности на одитора за одита на междинния съкратен финансов отчет

Нашите цели са да получим разумна степен на сигурност относно това дали междинният съкратен финансов отчет като цяло не съдържа съществени неправилни отчитания, независимо дали дължащи се на измама или грешка, и да издадем одиторски доклад, който да включва нашето одиторско мнение. Разумната степен на сигурност е висока степен на сигурност, но не е гаранция, че одит, извършен в съответствие с МОС, винаги ще разкрива съществено неправилно отчитане, когато такова съществува. Неправилни отчитания могат да възникнат в резултат на измама или грешка и се считат за съществени, ако би могло

разумно да се очаква, че те, самостоятелно или като съвкупност, биха могли да окажат влияние върху икономическите решения на потребителите, вземани въз основа на този междинен съкратен финансов отчет.

Като част от одита в съответствие с МОС, ние използваме професионална преценка и запазваме професионален скептицизъм по време на целия одит. Ние също така:

- идентифицираме и оценяваме рисковете от съществени неправилни отчитания в междинния съкратен финансов отчет, независимо дали дължащи се на измама или грешка, разработваме и изпълняваме одиторски процедури в отговор на тези рискове и получаваме одиторски доказателства, които да са достатъчни и уместни, за да осигурят база за нашето мнение. Рискът да не бъде разкрито съществено неправилно отчитане, което е резултат от измама, е по-висок, отколкото риска от съществено неправилно отчитане, което е резултат от грешка, тъй като измамата може да включва тайно споразумяване, фалшифициране, преднамерени пропуски, изявления за въвеждане на одитора в заблуждение, както и пренебрегване или заобикаляне на вътрешния контрол.
- получаваме разбиране за вътрешния контрол, имащ отношение към одита, за да разработим одиторски процедури, които да са подходящи при конкретните обстоятелства, но не с цел изразяване на мнение относно ефективността на вътрешния контрол на Дружеството.
- оценяваме уместността на използваните счетоводни политики и разумността на счетоводните приблизителни оценки и свързаните с тях оповестявания, направени от ръководството.
- достигаме до заключение относно уместността на използване от страна на ръководството на счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие и, на базата на получените одиторски доказателства, относно това дали е налице съществена несигурност, отнасяща се до събития или условия, които биха могли да породят значителни съмнения относно способността на Дружеството да продължи да функционира като действащо предприятие. Ако ние достигнем до заключение, че е налице съществена несигурност, от нас се изисква да привлечем внимание в одиторския си доклад към свързаните с тази несигурност оповестявания в междинния съкратен финансов отчет или в случай че тези оповестявания са неадекватни, да модифицираме мнението си. Нашите заключения се основават на одиторските доказателства, получени до датата на одиторския ни доклад. Бъдещи събития или условия обаче могат да станат причина Дружеството да преустанови функционирането си като действащо предприятие.
- оценяваме цялостното представяне, структура и съдържание на междинния съкратен финансов отчет, включително оповестяванията, и дали междинният съкратен финансов отчет представя основополагащите за него сделки и събития по начин, който постига достоверно представяне.

Ние комуникираме с лицата, натоварени с общо управление, наред с останалите въпроси, планирания обхват и време на изпълнение на одита и съществените констатации от одита,

включително съществени недостатъци във вътрешния контрол, които идентифицираме по време на извършвания от нас одит.

Ние предоставяме също така на лицата, натоварени с общо управление, изявление, че сме изпълнили приложимите етични изисквания във връзка с независимостта и че ще комуникираме с тях всички взаимоотношения и други въпроси, които биха могли разумно да бъдат разглеждани като имащи отношение към независимостта ни, а когато е приложимо, и свързаните с това предпазни мерки.

Сред въпросите, комуникирани с лицата, натоварени с общо управление, ние определяме тези въпроси, които са били с най-голяма значимост при одита на междинния съкратен финансов отчет за текущия период и които следователно са ключови одиторски въпроси. Ние описваме тези въпроси в нашия одиторски доклад, освен в случаите, в които закон или нормативна уредба възпрепятства публичното оповестяване на информация за този въпрос или когато, в изключително редки случаи, ние решим, че даден въпрос не следва да бъде комуникиран в нашия доклад, тъй като би могло разумно да се очаква, че неблагоприятните последици от това действие биха надвишили ползите от гледна точка на обществения интерес от тази комуникация.

Доклад във връзка с други законови и регулаторни изисквания

Докладване съгласно чл. 10 от Регламент (ЕС) № 537/2014 във връзка с изискванията на чл. 59 от Закона за независимия финансов одит

Съгласно изискванията на Закона за независимия финансов одит във връзка с чл. 10 от Регламент (ЕС) № 537/2014, ние докладваме допълнително и изложената по-долу информация.

- ЗАХАРИНОВА НЕКСИА ООД е назначено за задължителен одитор на междинния съкратен финансов отчет за периода, завършващ на 30 юни 2020 г. и годишния финансов отчет към 31 декември 2020 г. на ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД („Дружеството“) с ПРОТОКОЛ 22/27.05.2020г. на Надзорния съвет за период от една година.
- Одитът на междинния съкратен финансов отчет за периода, завършващ на 30 юни 2020 г. на Дружеството представлява втори пълен непрекъснат ангажимент за задължителен одит на това предприятие, извършен от нас.
- Потвърждаваме, че изразеното от нас одиторско мнение е в съответствие с допълнителния доклад, представен на одитния комитет на Дружеството, съгласно изискванията на чл. 60 от Закона за независимия финансов одит.
- Потвърждаваме, че не сме предоставяли посочените в чл. 64 от Закона за независимия финансов одит забранени услуги извън одита.
- Потвърждаваме, че при извършването на одита сме запазили своята независимост спрямо Дружеството.

— За периода, за който се отнася извършеният от нас задължителен одит, освен одита, ние сме предоставили следните услуги на Дружеството, които не са посочени в доклада за дейността или финансовия отчет на дружеството:

- ✓ Одит на проект – Разширяване на подстанция Марек – 110/20 кV г. 2020, включена в Националния план за инвестиции на Република България за периода 2013 – 2020г.

Одиторско дружество

„ЗАХАРИНОВА НЕКСИА” ООД

Представяващ:

Димитрина Захаринава

Регистриран одитор отговорен за одита:

Марина Кръстева

гр. София

27.07.2020г.

Съдържание

Съдържание.....	2
Междинен съкратен отчет за финансовото състояние	3
Междинен съкратен отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход.....	5
Междинен съкратен отчет за паричните потоци.....	9
Бележки към междинния съкратен финансов отчет	9

Междинен съкратен отчет за финансовото състояние

<i>В хиляди лева</i>	Бележка	30 юни 2020	31 декември 2019
Нетекущи активи			
Имоти, машини, съоръжения и оборудване	6	2,450,043	2,399,076
Нематериални активи	7	6,924	7,645
Инвестиции	8	1,441	1,861
Обща сума на нетекущите активи		2,458,408	2,408,582
Текущи активи			
Материални запаси		30,106	19,214
Търговски вземания и други вземания	9	49,817	59,224
Предплащания за текущи активи	10	3,751	193
Вземания от свързани предприятия	22	8,342	10,287
Данъци за възстановяване	10	1,413	6,338
Парични средства и парични еквиваленти	11	201,979	204,118
Обща сума на текущи активи		295,408	299,374
Общо активи		2,753,816	2,707,956

Бележките на страници 11 до 47 са неразделна част от този финансов отчет.

Междинен съкратен отчет за финансовото състояние (продължение)

<i>В хиляди лева</i>	Бележка	30 юни 2020	31 декември 2019
Капитал и резерви			
Акционерен капитал	12	131,577	131,577
Резерви	12	170,710	171,226
Преоценъчен резерв	12	1,790,684	1,790,778
Допълнителни резерви ф. „Специален“	12	19,106	19,106
Неразпределена печалба/(загуба)	12	5,871	(12,490)
Финансов резултат от текущ период	12	27,234	24,045
Обща сума на капитал и резерви		2,145,182	2,124,242
Пасиви			
Нетекущи пасиви			
Пасиви по отсрочени данъци	18	137,763	138,863
Отсрочени приходи	13	203,602	206,612
Отсрочено финансиране	14	126,564	92,330
Задължения за обезщетения при пенсиониране	21	20,647	20,627
Обща сума на нетекущи пасиви		488,576	458,432
Текущи пасиви			
Задължения към свързани предприятия	22	15,599	19,995
Търговски задължения	15	42,020	44,567
Други краткосрочни задължения	16	28,210	25,741
Задължения за данъци	17	5,607	5,962
Задължения за обезщетения при пенсиониране	21	2,948	2,879
Отсрочени финансиране	14	3,685	3,554
Отсрочени приходи	13	5,240	5,855
Провизии		16,749	16,729
Обща сума на текущи пасиви		120,058	125,282
Общо пасиви		608,634	583,714
Общо капитал и пасиви		2,753,816	2,707,956

Бележките на страници 11 до 17 са неразделна част от този финансов отчет.

Ангелин Цачев
Изпълнителен Директор

Жулиета Печеникова
Главен Счетоводител

Одиторско дружество
„Захарина Нексия“ ООД

Финансов отчет,
върху който сме издали одиторски
доказателен отчет с дата:
27. 07. 2020
„Захарина Нексия“ ООД
Zaharina Neksia Ltd.
Зареждане на данни от регистриран агент...

**Междинен съкратен отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход
към 30 юни 2020**

<i>В хиляди лева</i>	<i>Бележка</i>	30.06.2020	30.06.2019
Приходи от продажби		281,162	281,539
Други приходи от дейността		23,054	24,542
Други приходи от реинтеграция МСФО 9		100	3,979
Всичко приходи		304,316	310,060
Коректив за разходи за придобиване на машини, имоти съоръжения и оборудване		8,839	3,623
Коректив за разходи за придобиване на материални запаси		5	-
Разходи за електрическа енергия на балансиращ пазар		(31,667)	(46,568)
Технологични разходи по преноса		(52,106)	(67,928)
Материали		(7,832)	(4,493)
Външни услуги		(20,908)	(20,166)
Разходи за закупена разполагаемост		(40,013)	(39,705)
Амортизации		(40,166)	(39,739)
Разходи за възнаграждения на наети лица		(45,201)	(43,468)
Разходи за социално осигуряване и надбавки		(31,264)	(29,566)
Разходи за фонд СЕС		(10,529)	(9,884)
Други разходи за дейността		(3,526)	(5,385)
Себестойност на продадените активи		-	(4)
Промени в салдата на незавършено производство	-	247	231
Резултат от оперативна дейност		30,195	7,008
Печалба от продажба на нетекущи активи		-	8
Финансови приходи		163	173
Финансови разходи		(78)	(118)
Нетни финансови разходи		85	55
Печалба преди данъци		30,280	7,071
Приходи/(разходи) за данъци	18	(3,046)	80
Нетна печалба за периода		27,234	7,151

Бележките на страници 11 до 47 са неразделна част от този финансов отчет.

**Междинен съкратен отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (продължение)
към 30 юни 2020**

<i>В хиляди лева</i>	Бележка	30.06.2020	30.06.2019
Печалба/загуба		27,234	7,151
Друг всеобхватен доход			
<i>Компоненти, които няма да бъдат впоследствие рекласифицирани в печалбата или загубата:</i>			
Преценки на задължение по план с дефинирани доходи	18	(517)	(1,767)
Данъчни ефекти, свързани с тези компоненти	18	52	177
Друг всеобхватен доход за периода, нетно от данъци		(465)	(1,590)
Общо всеобхватен доход за периода		26,769	5,561

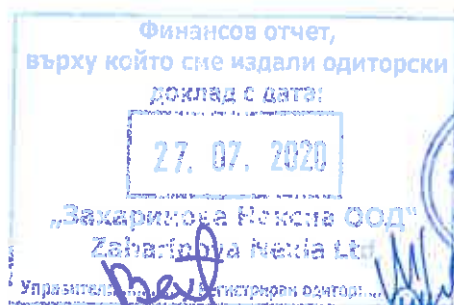
Бележките на страници 11 до 47 са неразделна част от този финансов отчет.

Ангелин Цачев
Изпълнителен Директор

Жулнета Печеникова
Главен Счетоводител

**Одиторско дружество
„Захарина Нексия“ ООД**

Междинен съкратен отчет за промените в собствения капитал (продължение)
към 30 юни 2020

Всички суми са представени в хил. лв.

	Акционерен капитал	Процентни резерви	Законови резерви	Долгосрочни резерви	Резерв от преоценки по план, с дефинирани приходи	Други резерви	Неразпределена печалба/ (Непокрита загуба)	Общо собствен капитал
Салдо към 01.01.2019 г.	131,577	1,791,498	11,885	19,106	(7,762)	270,676	(4,983) (6,954)	2,211,997
Корекция СК в резултат на счетоводна грешка								
Презчислено салдо към 01.01.2019 г.	131,577	1,791,498 (263)	11,885	19,106	(7,762)	270,676	(11,937) 263	2,205,043
Увеличение (намаление) чрез прехвърляне между преоценъчните резерв и неразпределена печалба, нето от данъци			1,273				(1,273)	
Увеличение/(намаление) чрез прехвърляне на законови резерви								
Други изменения в собствения капитал						(103)		(103)
Сделки със собствениците		(263)	1,273			(103)	(1,010)	(103)
Печалба за годината							7,151	7,151
Преоценки на нетния пасив по план с дефинирани приходи					(1,767)			(1,767)
Данък върху дохода, отнасящ се до компанията за данъчно осебняване, нетно от данъци					177			177
Общо всеобхватен доход за годината					(1,590)			(1,590)
Салдо към 30 юни 2019 г.	131,577	1,791,235	13,158	19,106	(9,152)	270,573	(5,796)	2,210,501

Междинен съкратен отчет за промените в собствения капитал (продължение)
към 30 юни 2020

Всички суми са представени в хил. лв.

	Акционен капитал	Преоценъчни резерви	Законови резерви	Допълнителни резерви	Резерв от преоценки по план. с дефинирани приходи	Други резерви	Неразпределена печалба/ (Непокрыта загуба)	Общо собствен капитал
Салдо към 01.01.2020 г.	131,577	1,790,778	13,158	19,106	(11,319)	169,387	11,555	2,124,242
Изплатени дивиденди							(5,778)	(5,778)
Увеличение (намаление) чрез прехвърляне между преоценъчните резерв и неразпределена печалба, нето от данъци		(94)					94	
Увеличение/(намаление) чрез прехвърляне на законови резерви								
Други изменения в собствения капитал						(51)		(51)
Сделки със собствениците		(94)				(51)	(5,684)	(5,829)
Печалба за годината							27,234	27,234
Преоценки на нетния пасив по план с дефинирани приходи						(517)		(517)
Данък върху дохода, отнасящ се до друг всеобхватен доход за годината, нетно от данъци					(465)			(465)
Общо всеобхватен доход за годината					(465)		27,234	27,234
Салдо към 30 юни 2020 г.	131,577	1,790,684	13,158	19,106	(11,784)	169,336	33,105	2,145,182

Ангелия Цачев

Изпълнителен Директор
Жулиета Печеникова
Главен Счетоводител

**Междинен съкратен отчет за паричните потоци
към 30 юни 2020**

<i>В хиляди лева</i>	Бележка	30 юни 2020	30 юни 2019
Парични потоци от оперативна дейност			
Парични постъпления от клиенти, в т.ч.:		352,171	386,512
парични постъпления от свързани лица – група БЕХ		24,284	9,910
парични постъпления от свързани лица извън БЕХ		3,192	-
Парични плащания на доставчици, в т.ч.:		(175,593)	(203,134)
парични плащания към свързани лица – група БЕХ		(50,966)	(65,361)
парични плащания към свързани лица извън БЕХ		(10,180)	-
Парични плащания на персонал		(79,037)	(77,532)
Плащания за корпоративен данък		(946)	(1,562)
Плащания за други данъци и такси		(28,085)	(42,289)
ПП от финансираня по международни проекти		29,273	12,169
Други парични потоци от основна дейност (нето)		(1,177)	(2,281)
Курсови разлики		-	(3)
Други финансови		(5)	(13)
Нетен паричен поток от оперативна дейност		96,601	71,867
Парични потоци от инвестиционна дейност			
Закупуване на имоти, машини, съоръжения и оборудване		(98,754)	(36,147)
Постъпления от продажба на машини, съоръжения и оборудване		-	24
Получени лихви		162	159
Нетен паричен поток от инвестиционна дейност		(98,592)	(35,964)
Нетна промяна в пари и парични еквиваленти		(1,991)	35,903
Парични средства и еквиваленти в началото на годината		204,593	325,928
Ефект от очаквани кредитни загуби		(623)	(2,191)
Парични средства и еквиваленти в края на годината ¹⁰		201,979	359,640

Бележките на страници 11 до 47 са неразделна част от този финансов отчет.

Ангелин Цачев
Изпълнителен Директор

Жулиета Печеникова
Главен Счетоводител

Одиторско дружество
„Захарина Нексия“ ООД

Бележки към междинния съкратен финансов отчет

1. Статут и предмет на дейност	11
2. База за изготвяне.....	18
3. Счетоводна политика и промени през периода	18
4. Функционална валута и валута на представяне	22
5. Използване на приблизителни оценки и преценки.....	22
6. Имоти, машини, съоръжения и оборудване	23
7. Нематериални активи	26
8. Инвестиции.....	27
9. Търговски вземания.....	27
10. Други вземания	28
11. Пари и парични еквиваленти	28
12. Капитал и резерви.....	28
13. Приходи за бъдещи периоди	30
14. Приходи от отсрочено финансиране.....	31
15. Търговски задължения	33
16. Други задължения.....	34
17. Задължения за данъци и др. публични вземания	34
18. Данъци	34
18. Данъци (продължение).....	35
19. Финансови инструменти	37
20. Условни задължения.....	38
21. Доходи на наети лица.....	38
22. Свързани лица	39
23. Провизии.....	47
24. Събития след датата на отчетния период.....	47

Бележки към финансовия отчет**1. Статут и предмет на дейност**

Електроенергийният системен оператор осъществява единното оперативно планиране, координиране и управление на електроенергийната система на Република България, съвместната работа на електроенергийната система с електроенергийните системи на други страни, осигурява експлоатацията, поддръжката и надеждното функциониране на електропреносната мрежа, поддържането на спомагателни мрежи, както и ремонтни дейности и услуги в областта на енергетиката. Компанията осъществява транзит на електроенергия по националната мрежа и администрира пазара на електрическа енергия.

При паралелната работа в ENTSO-E, ЕСО ЕАД като основен партньор на Балканския регион, се стреми да повишава не само надеждността на преноса, но и икономическата ефективност при управление на активите като въвежда и използва най-съвременните методи за планиране, поддръжка и мониторинг.

Основните приоритети в дейността на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД (ЕСО ЕАД) и през първата половина на 2020 г. бяха насочени към изпълнение на лицензионните си задължения, за осигуряване на оперативната надеждност на електроенергийната система по отношение на баланса на мощности и на адекватността на мрежата. С оглед изпълнение на тези си задължения, в дружеството бяха направени прогнози за потреблението и за необходимите генериращи мощности за неговото покриване в страната и в Региона в съответствие с изискванията за надеждна работа на системата.

През първо полугодие на 2020 г. дружеството продължава да осъществява дейността си в условията на регулирани цени за достъп до електропреносната мрежа, за пренос през електропреносната мрежа, разполагаемост за студен резерв и разполагаемост за допълнителни (спомагателни) услуги.

„Електроенергиен системен оператор“ ЕАД (ЕСО ЕАД) е дружество, регистрирано в Търговския регистър при Агенцията по вписванията, ЕИК 175201304, със седалище и адрес на управление гр. София, район „Витоша“, бул. „Цар Борис III“ №201. Дружеството е учредено за неопределен срок. Регистрирано е по Закона за данък върху добавената стойност.

Едноличен собственик на капитала на дружеството е “Български енергиен холдинг” ЕАД (БЕХ ЕАД), регистрирано в Търговския регистър при Агенцията по вписванията с ЕИК 831373560.

Органите на управление са: Общото събрание (едноличен собственик на капитала), Надзорен съвет и Управителен съвет. Правата на едноличния собственик на капитала се упражняват от Съвета на директорите на БЕХ ЕАД.

Управителният съвет на оператора на електропреносната мрежа е в състав от трима членове с петгодишен мандат. Членовете на Управителния съвет се избират и освобождават от Надзорния съвет. Решенията на Надзорния съвет за избор, както и информация за условията, които уреждат мандата, продължителността и прекратяването му се изпращат на КЕВР. Управителният съвет взема решения, свързани с текущите дейности на оператора на електропреносната мрежа, управлението на мрежата и дейностите, необходими за изготвянето на 10-годишния план за развитие на мрежата, както и решава други въпроси, предоставени в негова компетентност от закона или устава на ЕСО ЕАД.

Надзорният съвет на оператора на електропреносната мрежа приема решенията, които могат съществено да повлияят върху стойността на активите на оператора на преносна мрежа, включително решенията, свързани с одобряването на годишните финансови планове, нивото на задължнялост на оператора на преносна мрежа и обвързващи общото събрание на оператора решения, относно размера на дивидентите, които се разпределят между акционерите, както и други въпроси, предоставени в негова компетентност от закона или устава на ЕСО ЕАД. Членовете на Надзорния съвет на независимия преносен оператор се избират от общото събрание на акционерите. Надзорният съвет е в състав от трима членове, като за избора им се уведомява Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР).

Бележки към финансовия отчет

1. Статут и предмет на дейност (продължение)

С протокол № 71-2013 година Съветът на директорите на БЕХ ЕАД, в качеството му на едноличен собственик на капитала на НЕК ЕАД и ЕСО ЕАД взема решение за преобразуване чрез отделяне от НЕК ЕАД на част от имуществото му, представляващо съвкупност от правата и задълженията му, свързани с дейността „пренос на електрическа енергия” и преминаването му към ЕСО ЕАД в качеството му на приемащо дружество.

С решение № Р-205 от 18.12.2013 година ДКЕВР (сега КЕВР):

1. Разрешава на НЕК ЕАД преобразуване чрез отделяне от НЕК ЕАД на част от имуществото му, представляващо съвкупност от правата и задълженията му, свързани с дейността „пренос на електрическа енергия” и преминаването му към ЕСО ЕАД в качеството му на приемащо дружество;
2. Прекратява лицензия №Л-147-04/17.12.2004 година за дейността „пренос на електрическа енергия”, издадена на НЕК ЕАД;
3. Издава на ЕСО ЕАД лицензия №Л-419-04/18.12.2013 година за извършване на дейността „пренос на електрическа енергия” за срок от 35 години;
4. Прекратява лицензия №Л-221-17/28.12.2006 година за дейността „управление на електроенергийната система”, издадена на ЕСО ЕАД.

Решението на ДКЕВР е съобразено със ЗЕ, който въвежда изискванията на Директива 2009/72/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 година, относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия за отделяне на независим преносен оператор, който да е собственик на електропреносната мрежа и да извършва дейността „пренос на електрическа енергия”. Така са осигурени предпоставки за спазване на целите и принципите на ЗЕ за качествено и сигурно задоволяване потребностите на обществото от електрическа енергия при гарантиране защитата на живота и здравето на гражданите, собствеността, околната среда, сигурността на доставките, интересите на потребителите и националните интереси и създаването и развитието на конкурентен и финансово стабилен енергиен пазар.

Съгласно изискванията на ЗЕ, ЕСО ЕАД е собственик на активите, свързани с дейността по пренос на електрическа енергия, включително на преносната мрежа, има собствена идентичност, отделно седалище, персонал и ползва самостоятелно необходимото му оборудване и правни, счетоводни и информационни услуги. ЕСО ЕАД разполага с всички човешки, технически, физически и финансови ресурси, необходими за извършване на дейността по пренос на електрическа енергия. Дружеството има право да взема решения, независимо от вертикално интегрираното предприятие по отношение на активи, необходими за функционирането, поддръжката или развитието на преносната мрежа, както и правомощия да предлага обвързващи общото събрание решения, относно набиране на средства на капиталовия пазар чрез заем или увеличаване на капитала.

През 2015 г. приключи успешно откритото производство от 2014 г. по сертифициране на ЕСО ЕАД като независим оператора на електропреносната мрежа, представляващо стратегическа цел за дейността на дружеството. С Решение С-7/05.11.2015 г. на КЕВР на основание чл. 10, пар. 1 и 2 от Директива 2009/72/ЕО на Европейския Парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за отмяна на Директива 2003/54/ЕО, чл. 21, ал. 1, т. 27, чл. 81а, ал. 6 от ЗЕ, както и чл. 96, ал. 3 от Наредба № 3 от 21.03.2013 г. за лицензиране на дейностите в енергетиката, се определя като независим преносен оператор на електропреносната система на РБ ЕСО ЕАД. Издаден е сертификат на ЕСО ЕАД за независимост на оператора на електропреносната мрежа.

Бележки към финансовия отчет**1. Статут и предмет на дейност (продължение)****Капитал**

ЕСО" ЕАД е с капитал 131 576 547 (сто тридесет и един милиона петстотин седемдесет и шест хиляди петстотин четиридесет и седем) лева, разпределен в капитал 131 576 547 (сто тридесет и един милиона петстотин седемдесет и шест хиляди петстотин четиридесет и седем) поименни акции с номинална стойност 1 лев всяка една. Капиталът е изцяло внесен на стойност 131 576 547 лева, както следва:

- 57 847 195 (петдесет и седем милиона осемстотин четиридесет и седем хиляди сто деветдесет и пет) лв. - непарична вноска – недвижими имоти и активи ,
- 2 482 167 (два милиона четиристотин осемдесет и две хиляди сто шестдесет и седем) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2008 г.,
- 5 660 561 (пет милиона шестстотин и шестдесет хиляди петстотин шестдесет и един) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2010 г. и
- 52 600 (петдесет и две хиляди и шестстотин) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2011 г.
- Увеличение на капитал през 2016 година, чрез издаване 24 314 300 поименни акции с право на глас с номинална стойност в размер на 1 лев всяка на основание протокол №30/2016 година на Съвета на директорите на БЕХ ЕАД 24 314 300 лева, представляващ остатък от неразпределена печалба след приспадане от печалба на дружеството за 2015 година на вноски за фонд „Резервен“, покриване на загуби от предходни години и дивиденди в полза на БЕХ ЕАД.
- Увеличение на капитала 37 963 724 лева поименни акции с право на глас с номинална стойност в размер на 1 лев всяка на основание протокол №41-2017/23.05.2017 година на Съвета на директорите на БЕХ ЕАД от неразпределената печалба за 2016 г.
- Увеличение на капитала 3 256 000 лева поименни акции с право на глас с номинална стойност в размер на 1 лев всяка на основание протоколи на Съвета на директорите на БЕХ ЕАД: №56/22.08.2017 година и №69-2017/07.11.2017 година. Увеличението на капитала по реда на чл.193 от Търговския закон, представлява непарична вноска /апорт/ на 3 203 броя акции, представляващи 50% от капитала на „Булгартел“ ЕАД. Останалите 50% от капитала на „Булгартел“ ЕАД са придобити на основание, цитираните по горе решения на БЕХ ЕАД от „Булгартрансгаз“ ЕАД. Оценката на непаричната вноска е съгласно тройна оценителска експертиза рег. № 02-0382/4 от 01.08.2017 година, извършена по реда на чл.72, ал.2 от Търговския закон. Правата на ЕСО ЕАД върху 3 203 броя акции от капитала на „Булгартел“ ЕАД са удостоверени с временно удостоверение №003/23.10.2017 година.

Предмет на дейност

Предметът на дейност на ЕСО е регламентиран със Закона за енергетиката. Основните дейности са:

- **пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа**

Дейността по пренос включва дейности по експлоатация, поддръжка, управление и развитие на електропреносната мрежа и осигурява непрекъснатост, надеждност и ефективност на преноса и транзитирането на електрическа енергия. Дейността по пренос на електрическа енергия е всеобщо предлагана услуга, която се управлява от електроенергийния системен оператор.

- **управление на електроенергийната система (ЕЕС)**

Дейностите по управление на ЕЕС включват единно оперативно управление, координиране и управление, както и контрола на режима на работа на ЕЕС; управление (диспечериране) на преноса или транзитирането и трансформирането на електрическа енергия; поддържане на баланс между производството и потреблението на електрическа енергия; осъществяване съвместна работа на електроенергийната система с електроенергийните системи на другите страни в съответствие с

Бележки към финансовия отчет

международни договори; предоставяне на равнопоставен достъп на ползвателите на мрежата за пренос и транзитиране на електрическа енергия; провеждане на търгове за студен резерв и/или двустранни договори за допълнителни услуги; сключване на сделки с операторите на съседни системи за взаимно компенсиране на презграничните потоци на електрическа енергия.

- **измерване на електрическа енергия**

Дейността включва осигуряване и монтиране за сметка на ЕСО ЕАД на средствата за търговско измерване за всяко присъединяване на клиенти и производители на електрическа енергия към мрежата; поддръжка, отчитане, контрол и подмяна на средствата за търговско измерване на електрическа енергия; създаване, поддръжане и администриране на база данни за всички търговски участници, присъединени към електропреносната мрежа.

- **администриране на сделки с електрическа енергия и пазара на балансираща енергия**

Дейността включва поддръжане на регистри на лицата, сключили сделки на пазара на електрическа енергия; поддръжане на регистри на сключените договори на лицата, участващи на пазара на електрическа енергия; приемане, подреждане в приоритетни списъци по цена и технологични критерии и активиране на предложения и заявки за покупко/продажба на балансираща енергия; прилагане на методика за изчисляване и определяне на цени на балансираща енергия за всеки период на сетълмент; контрол върху финансовата обезпеченост на сделките с балансираща енергия.

Основни пазарни сегменти:

ЕСО ЕАД има водеща роля в процеса на либерализация на електроенергийния пазар в България, както и в изпълнение на изискванията на Регламентите на Европейския съюз, уреждащи създаването на общ европейски пазар. Със стартирането на борсовата търговия от м. януари 2016 г. определени функции по администрирането на търговията в деня преди доставката се поемат от Българска независима енергийна борса (БНЕБ). Ролята и мястото на ЕСО ЕАД в този процес обаче продължава да бъде от ключово значение. Пазарът на електрическа енергия включва няколко сегмента с различни продукти за търгуване, които са взаимосвързани и създават цялостната картина на процеса по разпределение на физически права за пренос, договаряне на покупките и продажбите на електроенергия, известяване, валидиране и регистриране на търговски графици – външни и вътрешни, балансиране и сетълмент.

Пазарът на електрическа енергия преди реалното време включва договарянето на покупките и продажбите на електрическа енергия на дългосрочна и краткосрочна база, чрез двустранни взаимоотношения и чрез сделки, сключени на платформите на БНЕБ ЕАД.

През м. април 2018 г. ЕСО ЕАД стартира успешно новия пазарен сегмент „в рамките на деня“ и продължи администрирането на почасовия пазар на всички сделки с електрическа енергия, Той допълва цялостната структура на пазара и дава възможност на търговските участници да търгуват в рамките на денонощието, да прогнозираят производството и консумацията си близо до реалния час на търговия, и по този начин да минимизират значително разходите си за балансиране. Балансиращият пазар продължи да работи при същите условия, като се прилагат еднакви условия за балансиране на стандартните, специални и комбинирани балансиращи групи.

През 2019 г. се реализира втория етап от промяната, касаеща производителите от високо-ефективно комбинирано производство и от възобновяема енергия, като бяха прекратени договорите с Обществения доставчик, респективно Крайните снабдители на производителите с инсталирана мощност от 1 MW до 4 MW. Тези производители, преминаха към продажба на цялата произведена електрическа енергия чрез платформите на БНЕБ ЕАД, като сключиха договор с Фонд СЕЕС за получаване на премия, която да покрие разликата до определената им от КЕВР преференциална цена.

Пазарът на балансираща електрическа енергия е организиран на пазарен принцип, като доставчици на балансираща енергия са всички производители с регулируеми агрегати, както и обекти на потребители, изпълнили техническите изисквания на ЕСО ЕАД. Цената на балансиращата енергия се определя по механизъм, регламентиран в Правилата за търговия с електрическа енергия и методика, неразделна част от тях.

ЕСО ЕАД определя всеки месец, до 10-то число необходимата разполагаемост за допълнителни услуги на термичните централи за следващия месец, като заплащането е съгласно утвърдените разходи за

Бележки към финансовия отчет

допълнителни услуги от КЕВР за съответния регулаторен период. Разполагаемостта за студен резерв се договаря чрез търгове. Разходите за располагаемост за допълнителни услуги и студен резерв се възстановяват чрез цената за достъп, а разходите за предоставената енергия за регулиране нагоре и регулиране надолу от доставчиците на балансираща енергия, се прехвърлят в цените за енергиен недостиг и енергиен излишък на балансиращия пазар.

ЕСО ЕАД поддържа баланса между производството и потреблението, сигурността и качеството на доставките в ЕЕС, като ползва балансиращата енергия, предоставена от диспечирувани производствени и консумиращи обекти.

Пазарните сегменти, които влияят върху годишните резултати на ЕСО ЕАД са:

- Пазар на електрическа енергия;
- Пазар на балансираща енергия;
- Пазар на допълнителни услуги в т.ч. на студен резерв;
- Търгове за предоставяне на преносна способност за търговски обмени;
- Междусистемни обмени с електроенергия.

Преглед на състоянието на пазара на електрическа енергия

Регистрация на търговските участници

Към м. юни 2020 г. със статус „активен“ са регистрирани 50 стандартни балансиращи групи, 20 специални и 13 комбинирани балансиращи групи, Крайните клиенти, ползватели на електропреносната мрежа, към м. юни 2020 г., са 156., от които в специалната балансираща група на ДПИ са 14, От посочените 50 броя стандартни балансиращи групи, финансово отговорни за небалансите към ЕСО ЕАД са 14 на брой стандартни балансиращи групи, останалите са в обединения. Общо реализираният брой смени на координатор на балансираща група за периода от 01.01.2020 до 30.06.2020 е 69.

Голяма част от индустриалните потребители с електромери за почасово отчитане на електрическата енергия вече са регистрирани на свободния пазар в периода 2014 - 2020 г., и тенденцията през следващите години е основно малки потребители с назначен СТП да сменят с своя доставчик с доставчик на свободния пазар. С промени в Закона за енергетиката всички индустриални потребители на ниско напрежение трябва да излязат на свободния пазар от 01.10.2020 г., като се въвежда преходен етап, през който ще могат да останат при същия доставчик, но в ролята му на търговец на електрическа енергия и сключен типов договор, утвърден от КЕВР.

По данни към м. юни 2020 г., в мрежата на „ЧЕЗ Разпределение България“ АД 1,3% от консумацията е при ДПИ, а свободният пазар формира 38,82 % от общата консумация в тази електрическа мрежа.

В мрежата на „Електроразпределение Север“ АД 0,61% от консумацията е при ДПИ, а свободният пазар формира 43,7 % от общата консумация в тази електрическа мрежа.

В мрежата на „Електроразпределение Юг“ ЕАД 0,38% от консумацията е при ДПИ, а свободният пазар формира 40,97% от общата консумация в тази електрическа мрежа.

През първото полугодие на 2020 г. ЕСО ЕАД и електроразпределителните дружества актуализираха инструкцията за обмен на данни и въвеждане на единен стандарт за комуникация между мрежовите оператори, от една страна, и между мрежовите оператори и координатори на балансиращи групи, от друга. Инструкцията е публикувана на сайта на ЕСО ЕАД. Процедурата обхваща два от основните процеса - смяна на доставчик на електрическа енергия и обмен на данни от средствата за търговско измерване. Единният стандарт ще автоматизира и ще облекчи значително регистрацията на пазара на малки обекти и потребители с назначен СТП, и ще ги стимулира да сменят своя доставчик с доставчик на свободния пазар. Мрежовите оператори извършват промени и доработват информационните си системи, за да изпълнят изискванията, заложи в инструкцията. Разработва се пътна карта за въвеждане на единния стандарт за комуникация.

Бележки към финансовия отчет

Реализирани продажби по търговски графици

През първото полугодие на 2020 г., продажбите на големите производители по почасови графици са: АЕЦ Козлодуй ЕАД – 7 735 903 MWh, спрямо 7 713 736 MWh за същия период на 2019 г., ТЕЦ Марица Изток 2 ЕАД– 1 697 882 MWh, спрямо 3 231 223 MWh през същия период на 2019 г., ТЕЦ Бобов дол ЕАД – 515 856 MWh, спрямо 680 620 MWh през същия период на 2019 г., ТЕЦ Марица 3 ЕАД– 86 436MWh, спрямо 73 944MWh през същия период на 2019 г.г. ТЕЦ Контур Глобал Марица Изток 3 АД– 2 366 866 MWh спрямо 2 093 554 MWh през същия период на 2019 г., ТЕЦ ЕЙ и ЕС ЗС Марица Изток 1 ЕООД– 1 386 227MWh, спрямо 1 588 524MWh през същия период на 2019 г.

Пазар на балансираща енергия

В периода от 01.01.2020 г. до 30.06.2020 г. енергията за регулиране нагоре е 153 566 MWh спрямо 162 786 MWh през същия период на 2019 г. Енергията е от участие в първично и вторично регулиране. Няма активирана енергия от студен резерв. Енергията за регулиране надолу от участие в първично и вторично регулиране е 394 259 MWh спрямо 426 328 MWh през същия период на 2019 г. В периода от 01.01.2020 г. до 30.06.2020 г. са активирани отделно оферти за третично регулиране надолу в общ размер 2984 MWh.

Общият енергиен недостиг за периода от 01.01.2020 г. до 30.06.2020 г. е в размер на 263 402 MWh, спрямо 314 833 MWh през същия период на 2019 г. като намалява с 16%. Общото задължение на търговските участници към ЕСО ЕАД за реализирания енергиен недостиг възлиза на 42 473 439 лв. без ДДС, спрямо 61 870 829 лв. за същия период на 2019 г. Енергията за покриване на енергийния излишък за периода от 01.01.2020 г. до 30.06.2020 г. е 550 888 MWh, спрямо 594 600 MWh, през същия период на 2019 г., като намалява с 7% Общото задължение на ЕСО ЕАД към търговските участници за реализирания енергиен излишък възлиза на 4 884 996 лв., без ДДС, спрямо 5 451 646 лв. за същия период на 2019 г. без ДДС. Изхождайки от това, че всички участници подлежат на балансиране, отклоненията са в рамките на стандартните отклонения и показват добри прогнози и неголеми допълнителни разходи за балансиране, като през 2020 г. намалява и общият енергиен недостиг и общият енергиен излишък. Пазарът е структуриран оптимално от гледна точка на прехвърлянето на отговорността за балансиране и групиране на участниците. Съгласно действащата нормативна уредба координаторите на стандартни и комбинирани балансиращи групи имат възможност да прехвърлят отговорността за балансиране на друг координатор, който е главен координатор на обединена балансираща група, което доведе до функционирането на „мега балансиращи групи“. Окупияването на балансиращите групи, посредством обединяването им с общ финансов сетълмент води до количествено нетиране на небалансите в групите без действително снижение на разходите за регулиране.

Цени на балансираща енергия

ЕСО ЕАД определя за всеки период на сетълмент две цени на балансираща енергия. Цената на балансиращата енергия се определя по механизъм, регламентиран в Правилата за търговия с електрическа енергия и методика, неразделна част от тях, обн. в ДВ, бр.39 от 09 май 2014 г., изм. и доп. бр. 90 от 20 ноември 2015 г., изм. и доп. бр.100 от 15 декември 2017 г., изм. и доп. бр. 72 от 31 август 2018 г. изм. и доп. бр. 35 от 30 април 2019 г., изм. и доп. Бр. 40 от 05 май 2020 г.

Цените се определят на база предоставените цени от доставчиците на балансираща енергия, активираната енергия за регулиране нагоре и регулиране надолу, необходима за балансиране на ЕЕС, и реализираните небаланси в рамките на балансиращите групи, които са финансово отговорни към ЕСО ЕАД за всеки период на сетълмент.

С решение на КЕВР Ц-36 от 23.12.2019 г., в сила от 01 януари 2020 г., са определени пределни цени за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия. Пределната цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия за предоставяне на системната услуга за „регулиране нагоре“, която се заплаща на доставчиците на балансираща енергия е определена на Цпдн + 100 лв/MWh, където Цпдн е почасовата цена на пазара „ден напред“ на Българска независима енергийна борса (БНЕБ) ЕАД.. Пределната цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия за предоставяне на системната услуга за „регулиране надолу“ е в размер на 0,00 лв./MWh.

Пределните цени не се прилагат при сключване на сделки на пазара на балансираща енергия, за балансираща енергия, която е закупена/продадена от/на съседни енергийни системи по двустранни споразумения или от регионален балансиращ пазар.

Бележки към финансовия отчет

Средно-аритметичната цена за 2020 г., за енергиен недостиг е 160,36 лв./MWh, спрямо 191,82 лв./MWh през същия период на 2019 г, а средно-аритметичната цена за енергиен излишък е 12,37 лв./MWh, спрямо 12,21 лв./MWh през същия период на 2019 г. През първото полугодие на 2020 г. минималната цена за енергиен недостиг е 100,10 лв./MWh, а максималната 414,80 лв./MWh. Минималната цена за енергиен излишък е 0,00 лв./MWh, а максималната 30,00 лв./ MWh. Определените от ЕСО ЕАД цени се заплащат от главните координатори и търговски участници на самостоятелно балансиране. В рамките на балансиращите групи се прилагат методики за изчисление на небалансите и цени, определени от координатора на балансиращата група.

ЕСО ЕАД сключва договори за балансиране, регламентиращи уреждането на взаимоотношенията с участниците, регистрирани на пазара във връзка с почасовия сетълмент. Гарантирането на плащанията се осъществява чрез банкови гаранции и депозити, направени по сметка на ЕСО ЕАД. От 01 юли 2018 г., след влизане в сила на промените в Закона за енергетиката ЕСО ЕАД закупува енергия за покриване на технологичните разходи в преносната електрическа мрежа от платформите на БНЕБ ЕАД – Централизираната платформа за двустранно договаряне и платформата в рамките на деня Отклоненията от графика се санкционират по цените на балансиращата енергия, определени от ЕСО ЕАД и прилагани към всички координатори на балансиращи групи.

От 01 ноември 2019 г. ЕСО ЕАД въведе нова система за администриране на пазара, с разширена функционалност, след продължили близо година цялостни вътрешни и външни тестове, едномесечна тестова паралелна работа през м. октомври 2019 г. на новата и старата системи и проведено обучение на търговските участници. Системата има много нови функционалности, които позволяват администриране на пазар в рамките на деня, чрез организиране на търгове за разпределение на преносна способност в рамките на деня, регистриране на графици за аварийна помощ, валидиране и регистриране на брутни (PPS) и нетни (TPS) графици за ден напред и в рамките на деня и изпращане на актуализирана производствена програма към SCADA/EMS на всеки час. Още през м. ноември е реализирано и разширение на системата за обмен на файлове с платформата на DBAG, във връзка с участието на ЕСО ЕАД и БНЕБ ЕАД с българо-румънската граница във втората вълна на присъединяване към Единния европейски пазар за времеви хоризонт „в рамките на деня“. За м. ноември и м. декември 2019 г. успешно и в срок приключи процеса на сетълмент, с определянето на количествата регулираща енергия, реализираните небаланси от търговските участници и цените на балансиращата енергия. Генерирани са коректно регулярните справки за счетоводни цели и към институциите, съгласно изискванията на нормативната уредба. През м. март 2020 г. е сключен договор за модернизация и разширение на системата за администриране на пазара, съфинансиран по споразумението за предоставяне на безвъзмездна помощ с Европейската банка за възстановяване и развитие. Договорът предвижда разработване на нови функционалности, които ще позволят реализиране на пазарно обединение за ден напред, на българо-румънската и българо-сръбската граници, както и въвеждането на единния стандарт за комуникация с ЕРД и търговските участници, съгласно публикуваната инструкция, от началото на 2021 г.

Стратегия – действия, намерения, поведение

Целите и задачите на дружеството са в съответствие с националните нормативни актове и актове на Европейския съюз, както и с административните актове на КЕВР и МЕ които регламентират дейността на електроенергийния системен оператор.

Те са в съответствие и със стратегическите и оперативни цели на БЕХ ЕАД:

- повишаване на сигурността на енергийните доставки;
- създаване на интегриран пазар на електроенергия в рамките на ЕС за всички времеви хоризонти с цел увеличаване на възможностите за трансгранична търговия на електроенергия;
- успешно реализиране на инициативите за пазарни обединения на електроенергийните пазари в общ европейски регион, включително и с трети страни;
- успешно финализиране на дейностите по нотифициране на механизъм за капацитет в Република България, пред Европейската комисия с водещите в процеса представители от МЕ и БЕХ ЕАД ;

Бележки към финансовия отчет

- повишаване на инвестиционната привлекателност на българския енергиен сектор;
- прозрачност и добри управленски практики;
- повишаване на ефективността на дейността;
- увеличаване на инвестиционния потенциал;
- повишаване качеството на човешките ресурси;
- поддържането на обектите и съоръженията на преносната мрежа в съответствие с техническите изисквания и за гарантиране на надеждно функциониране на преносната мрежа.

2. База за изготвяне

Този междинен съкратен финансов отчет е изготвен в съответствие с МСС 34 „Междинно финансово отчетяване”, приет от ЕС. Той не съдържа цялата информация, която се изисква за изготвяне на годишен финансов отчет съгласно МСФО и следва да се чете заедно с годишния финансов отчет на Дружеството към 31 декември 2020 г., изготвен в съответствие с Международните стандарти за финансово отчетяване, приети от Европейския съюз („МСФО, приети от ЕС”).

Този финансов отчет е изготвен на базата на историческата стойност, с изключение на Задължението по плана за дефинирани доходи и ИМС.

Финансовият отчет е изготвен на принципа на действащо предприятие, който допуска, че Дружеството може адекватно да посреща и да погасява задълженията си в нормалния ход на дейността по отчетените стойности във финансовия отчет. Дружеството оперира в регулирана среда, има издадена лицензия за срок от 35 години за извършване на дейността “пренос на електрическа енергия”, с права и задължения за дейността координатор на “специална балансираща група” ефективна от 04.02.2014г. В тази връзка ръководството на Дружеството е предприело пред КЕВР необходимите действия с цел обосноваване и защита ценови равнища свързани с лицензионната дейност, така че да има адекватни ресурси да продължи своето оперативно съществуване в обозримото бъдеще.

Финансовият отчет е одобрен за издаване от Управителния и Надзорния съвет на ЕСО ЕАД на 24 юли 2020 г.

3. Счетоводна политика и промени през периода

Счетоводните политики, прилагани в междинния съкратен финансов отчет са същите като тези, прилагани в последния годишен финансов отчет на Дружеството към 31 декември 2019 г.

С ефективна дата 15.04.2020 г. от УС и 16.04.2020 г. на НС е извършен преглед и промяна на Счетоводните политики на Дружеството, във връзка с промени на МСФО, приети за прилагане от ЕК, както и промени в национално законодателство, приложими от 01.01.2019 г.

МСФО 9 определя изискванията за признаване и оценяване на финансови активи и финансови пасиви.

Класификацията и оценяването на финансовите инструменти на Дружеството се променят в условията на МСФО 9. На база на бизнес модела на Дружеството за управление на финансовите активи и характеристиките на произтичащите договорни парични потоци, ръководството е приело да класифицира финансовите активи основно в категорията „Дългови инструменти, оценявани по амортизирана стойност“.

Обезценка на базата на очакваната загуба следва да бъде призната относно вземанията от контрагенти на Дружеството и инвестициите в активи, класифицирани като държани за продажба, освен ако те не бъдат класифицирани по справедлива стойност през печалбата или загубата съгласно новите критерии. Новият модел на очакваната кредитна загуба заменя модела на понесената загуба в МСС 39, което означава, че няма да е нужно да има събитие, свързано със загуба преди да се признае обезценка. На базата на извършените към 01 януари 2018г. изчисления обезценката на финансовите активи, има съществен ефект

Бележки към финансовия отчет

както върху стойността на финансовите активи, така върху натрупаните печалби/загуби от началото на отчетния период.

За оценка и измерване на очакваните кредитни загуби на финансовите активи, ръководството на Дружеството е възприело за търговски и други вземания по договори с клиенти – опростен подход и индивидуален подход, базиран на „очакван процент на неизпълнение“, като към 1.1.2018 г., 31.12.2018 г. и 30.06.2019 г. основно е използван индивидуален подход; за парични средства и еквиваленти – опростен подход и инвестиции - индивидуален подход.

Ефектът от първоначално прилагане на МСФО 9 по отношение на обезценките, е отразен в намаление на собствения капитал (неразпределената печалба) към 01.01.2018 г.

За периода от 01.01.2020 г. до 30.06.2020 г. е констатирана индикация за начисляване на обезценка на финансовите активи на Дружеството, както следва:

1. Обезценка на паричните средства от 474 574,31 лв към 31.12.2019 г. на 622 947,03 лв към 30.06.2020 г.
2. За съдебните вземания е начислена допълнителна обезценка в размер на 426 865,83 лв към 30.06.2020 г.
3. За вземанията от клиенти е начислена допълнителна обезценка в размер на 121 956,14 лв, към 30.06.2020 г.

Към 30.06.2020 г. във връзка с изискванията на МСС 36 Обезценка на активи и за целите на Междинния финансов отчет на дружеството „ЕСО“ ЕАД е извършило тестване за обезценка на инвестиция на ЕСО ЕАД в капитала на Булгартел АД, в следствие на което се наблюдават индикации за обезценка. Начислената обезценка на инвестицията на ЕСО ЕАД в капитала на Булгартел АД към 30.06.2020 г. е в размер на 418 890,70 лв.

Нови стандарти, разяснения и изменения в сила от 1 януари 2020 г.

Следните изменения на съществуващите стандарти, издадени от Съвета по международни счетоводни стандарти и приети от ЕС, са в сила за текущия период

Определение на бизнес (изменения на МСФО 3)

Измененията в Дефиницията на бизнес (Изменения на МСФО 3) са промени в допълнение А Дефинирани термини, указания за приложение и илюстративните примери на МСФО 3.

- Пояснява се, че за да се счита за бизнес, придобитият набор от дейности и активи трябва да включва най-малкото принос и съществен процес, който заедно допринася значително за способността за създаване на резултати;
- стесняват дефинициите на даден бизнес и на продукцията, като се съсредоточават върху стоките и услугите, предоставяни на клиентите, и като премахват позоваването на способността за намаляване на разходите;
- добавят се насоки и илюстративни примери, за да помогнете на субектите да преценят дали е придобит съществен процес;
- премахва се на оценката дали участниците на пазара са способни да заменят липсващите суровини или процеси и да продължат да произвеждат продукцията; и

Бележки към финансовия отчет

- добавя се незадължителен тест за концентрация, който позволява опростена оценка дали придобитият набор от дейности и активи не е бизнес.

Определение на материал (изменения на МСС 1 и МСС 8)

Измененията в дефиницията на материал (изменения на МСС 1 и МСС 8) поясняват дефиницията на „материал“ и привеждат в съответствие определението, използвано в концептуалната рамка и стандартите.

Реформа на референтната лихва (изменения на МСФО 9, МСС 39 и МСФО 7)

Измененията в реформата на референтната лихва (изменения на МСФО 9, МСС 39 и МСФО 7) поясняват, че предприятията ще продължат да прилагат определени изисквания за отчитане на хеджирането, като приемат, че показателят за лихвен процент, върху който са хеджираните парични потоци и паричните потоци от инструмента за хеджиране са базирани, няма да се променят в резултат на реформата на референтната лихва.

Документи, издадени от СМСС/КРМСФО, които не са одобрени за прилагане от ЕС

Ръководството на Дружеството, счита, че е подходящо да се оповести, че следните нови или ревизирани стандарти, нови разяснения и промени към съществуващи стандарти, които към отчетната дата са вече издадени от Съвета по международни счетоводни стандарти (СМСС), но все още не са одобрени за прилагане от Европейската комисия и съответно, не са взети предвид при изготвянето на този финансов отчет. Датите на влизане в сила ще зависят от решенията за одобрение за прилагане на Европейската комисия.

Класификация на пасивите като текущи или нетекущи (изменения на МСС 1)

Измененията имат за цел да насърчават последователността в прилагането на изискванията, като помагат на компаниите да определят дали в отчета за финансовото състояние дълга и други задължения с несигурна дата на сепълмент трябва да бъдат класифицирани като текущи (дължими или потенциално дължими да бъдат уредени в рамките на една година) или нетекущи. В сила за периоди започващи на или след 1 януари 2022

Изменения на позоваванията на концептуалната рамка в МСФО

Измененията актуализират остаряла препратка към концептуалната рамка в МСФО 3, без да променят съществено изискванията в стандарта.

МСФО 17 Застрахователни договори

МСФО 17 изисква застрахователните задължения да се оценяват по текуща стойност на изпълнение и осигурява по-еднакъв подход за измерване и представяне за всички застрахователни договори. Тези изисквания са предназначени да постигнат целта на последователно, базирано на принципа отчитане на застрахователните договори. МСФО 17 замества МСФО 4 Застрахователни договори към 1 януари 2021 г. Стандартът все още не е приет от ЕС.

Бележки към финансовия отчет

Имоти, машини и оборудване - Постъпления преди въвеждане в експлоатация (Изменения на МСС 16)

Измененията забраняват приспадането от цената на даден имот, машини и съоръжения всякакви постъпления от продажба на произведени артикули, докато се привежда този актив до мястото и условията, необходими за неговото функциониране по начина, предвиден от ръководството. Вместо това предприятието признава приходите от продажба на такива артикули и разходите за производството им, в печалбата или загубата. В сила за периоди започващи на или след 1 януари 2022

Обременителни договори - Разходи за изпълнение на договор (Изменения на МСС 37)

Измененията уточняват, че „разходите за изпълнение“ на договора включват „разходите, които са пряко свързани с договора“. Разходите, които са свързани директно с договор, могат да бъдат или допълнителни разходи за изпълнение на договора (примери за това са директен труд, материали) или разпределение на други разходи, които са свързани пряко с изпълнението на договори (пример може да бъде разпределянето на амортизационната такса за вещи, машини и оборудване, използвани за изпълнение на договора). В сила за периоди започващи на или след 1 януари 2022

Годишни подобрения на стандартите по МСФО 2018–2020

Правият промени в следните стандарти:

- МСФО 1 - Изменението позволява на дъщерно дружество, което прилага параграф D16 (а) от МСФО 1, да измерва кумулативните разлики в превода, като използва сумите, отчетени от неговия родител, въз основа на датата на преход на родителя към МСФО.
- МСФО 9 - Изменението пояснява кои такси включва предприятието, когато прилага теста „10 на сто“ в параграф В3.3.6 от МСФО 9 при преценка дали да отписва финансов пасив. Предприятието включва само такси, платени или получени между образуването (кредитополучателя) и заемодателя, включително таксите, платени или получени или от предприятието, или от кредитора от името на другата.
- МСФО 16 - Изменението на илюстративен пример 13, придружаващ МСФО 16, премахва от примера илюстрацията на възстановяването на подобренията на лизинговите задължения от лизингодателя, за да се предотврати евентуалното объркване във връзка с третирането на лизинговите стимули, които могат да възникнат поради начина, по който се илюстрират стимулите за лизинг в този пример.
- МСС 41 - Изменението премахва изискването в параграф 22 от МСС 41 за предприятията да изключват данъчните парични потоци при измерване на справедливата стойност на биологичен актив, използвайки техника на настояща стойност.

В сила за периоди започващи на или след 1 януари 2022

Концесии под наем, свързани с Covid-19 (Изменение на МСФО 16)

Изменението предоставя на лизингополучателите освобождаване от преценка дали концесията за наем, свързана с COVID-19, е модификация на лизинга. Изменението предоставя на лизингополучателите

Бележки към финансовия отчет

освобождаване от преценка дали концесията за наем, свързана с COVID-19, е модификация на лизинга. В сила за периоди започващи на или след 1 юни 2020

4. Функционална валута и валута на представяне

Този финансов отчет е представен в Български лева (BGN), която е функционалната валута на Дружеството. Цялата финансова информация представена в лева е закръглена до хиляда, освен когато е посочено друго.

5. Използване на приблизителни оценки и преценки

При изготвянето на този финансов отчет, ръководството е направило преценки, приблизителни оценки и допускания, които влияят на прилагането на счетоводните политики на Дружеството и на отчетените суми на активите и пасивите, приходите и разходите. Реалният резултат може да бъде различен от тези приблизителни оценки.

Приблизителните оценки и основните допускания се преразглеждат текущо. Преразглеждането на приблизителните оценки се признава проспективно.

(а) Преценки

Информация за критични преценки, направени при прилагане на счетоводните политики, които имат най-значителен ефект върху признатите суми във финансовия отчет, се съдържа в следните бележки:

- Бележка 9 - Оповестяваща търговски вземания.

(б) Несигурност в допусканията и оценките

Информация за несигурност в допусканията и оценките, за които има значителен риск да доведат до съществени корекции в следващата финансова година, се съдържа в следните бележки:

- Бележка 19 – условни задължения

Справедливи стойности

Някои от счетоводните политики и оповестявания на Дружеството изискват оценка на справедливи стойности за финансови и за не-финансови активи и пасиви.

Значими въпроси, свързани с оценките, се докладват на Одитния комитет на Дружеството.

Когато оценява справедливата стойност на актив или пасив, Дружеството използва наблюдаеми данни, доколкото е възможно. Справедливите стойности се категоризират в различни нива в йерархията на справедливите стойности на базата на входящите данни в техниките за оценка, както следва:

- Ниво 1: котираны цени (некоригирани) на активни пазари за сходни активи или пасиви.
- Ниво 2: входящи данни различни от котираны цени, включени в Ниво 1, които, пряко (т.е. като цени) или косвено (т.е. получени от цени), са достъпни за наблюдаване за актива или пасива.
- Ниво 3: входящи данни за актива или пасива, които не са базирани на наблюдаеми пазарни данни (ненаблюдаеми входящи данни).

Ако входящите данни, използвани за оценка на справедливата стойност на актива или пасива, могат да се категоризират в различни нива от йерархията на справедливите стойности, тогава оценката на справедливата стойност се категоризира в нейната цялост в това ниво от йерархията на справедливите стойности, чиято входяща информация е от значение за цялостната оценка.

Бележки към финансовия отчет

Повече информация за допусканията, направени при оценка на справедливите стойности, е включена в следните бележки:

6. Имоти, машини, съоръжения и оборудване

Земи и сгради	Машини, съоръжения и оборудване	Транспортни средства	Стопански инвентар и други	Разходи за придобиване на ДМА	Общо
166 221	2 106 127	30 731	1 637	107 708	2 412 424
	28			148 582	148 610
2934	108 085	131	34	-111 184	0
-76	-2 644	-489	-70		-3 279
					0
					0
169 079	2 211 596	30 373	1 601	145 106	2 557 755
169 079	2 211 596	30 373	1 601	145 106	2 557 755
				89 726	89 726
1345	21 013	90	20	-22 468	0
	-440	-51	-8		-499
170 424	2 232 169	30 412	1 613	212 364	2 646 982
652	65 283	18 402	1 480	0	85 817
2 649	71 150	2 182	39		76 020
-1	-2 598	-489	-70		-3 158
					0
3 300	133 835	20 095	1 449	0	158 679
3 300	133 835	20 095	1 449	0	158 679
1 311	36 377	1 039	20		38 747
	-428	-51	-8		-487
4 611	169 784	21 083	1 461	0	196 939
165 779	2 077 761	10 278	152	145 106	2 399 076
165 813	2 062 385	9 329	152	212 364	2 450 043

Бележки към финансовия отчет**6. Имоти, машини, съоръжения и оборудване (продължение)****Преценка на имоти машини и съоръжения**

С ефективна дата 31 декември 2018 г. е извършена преценка на земи и сгради, машини, съоръжения и оборудване, специализирани транспортни средства, за които е избран модела за последваща оценка по справедлива стойност.

Оценката на нетекущите активи е извършена от независим лицензиран оценител. Оценката е извършена в съответствие със Закона за независимите оценители, Стандартите за бизнес оценяване и действащото към датата на изготвяне на доклада приложимо законодателство в Република България.

Оценката на нетекущите активи е извършена като за земи и административни сгради е приложен метода на пазарните сравнения (аналози), докато за всички останали активи е приложен метода на вещната стойност. В допълнение преоценената стойност на активите оценени по метода на вещната стойност е тествана за обезценка, с оглед определяне дали преоценената стойност е възстановима. В резултат на теста за обезценка не е възникнала необходимост от намаление на преоценената стойност.

За нуждите на оценката са използвани различни информационни източници:

- Общо икономическа информация;
- Индекси за изменения на валутни курсове;
- Извършено проучване и информация за пазара на недвижими имоти, реализирани сделки и наеми за района, в който се намира оценявания имот;
- Собствена база от данни на лицензирания оценител и други допускания и ограничаващи условия.

За земите са използвани сравними пазарни цени на терени, които са коригирани с коефициенти за отчитане на: изграденост и състояние на прилежащата инфраструктура, транспортен достъп и наличие на път, големина и делимост, действително и възможно застрояване и използване.

Преоценката на машини, съоръжения, оборудване и транспортна техника със специално предназначение от независим лицензиран оценител.

За извършената оценка на нетекущи активи, е направен анализ на следните фактори:

- оценка на техническото състояние
- натоварване/фактически капацитет
- инвестиционна стойност
- коефициенти на годност – физически, технологичен, икономически.

Балансовата стойност към 31.12.2018 година на активите, за които е избран модела за последваща оценка по справедлива стойност е 2,208,595 хил. лв.

Към 31.12.2018 година съгласно МСС 36 „Обезценка на активи“ е извършен тест за обезценка на дълготрайните активи. Въз основа на направените изчисления лицензирания оценител е направил заключение, че стойността в употреба към 31.12.2018 година е 2,460,839 хил. лв., което надвишава общата балансова стойност на дълготрайните активи към 31.12.2018 година.

Към 31.12.2019 година съгласно МСС 36 „Обезценка на активи“ е извършен тест за обезценка на дълготрайните активи от Инженеритгсервиз София ООД. Въз основа на направените изчисления лицензирания оценител е направил заключение, че стойността в употреба към 31.12.2019 година е 2,583,841 хил. лв., което надвишава общата балансова стойност на дълготрайните активи към 31.12.2019 година.

Бележки към финансовия отчет

Към 30.06.2020 г. в ЕСО ЕАД са констатирани 512 позиции дълготрайни материални активи по счетоводни регистри без документ за собственост. На база счетоводни данни недвижимите имоти собственост на „ЕСО“ ЕАД без документи за собственост са с балансова стойност към 30.06.2020 година в размер на 4 129 886,11 лв, в това число стъпки под електропроводи в размер на 1 524 139,46 лв. Недвижимите имоти без документи за собственост са прехвърлени от „НЕК“ ЕАД по счетоводните регистри на „ЕСО“ ЕАД на основание, вписано в търговския регистър на 04.02.2014 година Решение с Протокол №71-2013 на „БЕХ“ ЕАД за преобразуване. Недвижимите имоти без документ за собственост по МЕР и в ЦУ са както следва:

- Недвижими имоти без документ за собственост в ЦУ на „ЕСО“ ЕАД – 2 позиции с балансова стойност 457 101,95 лв.
- Недвижими имоти без документ за собственост в МЕР София град – 2 позиции с балансова стойност 272 450,00 лв.
- Недвижими имоти без документ за собственост в МЕР София област – 109 позиции с балансова стойност 1 389 011,55 лв.
- Недвижими имоти без документ за собственост в МЕР Благоевград – 24 позиции с балансова стойност 66 618,00 лв.
- Недвижими имоти без документ за собственост в МЕР Монтана – 42 позиции с балансова стойност 74 964,67 лв.
- Недвижими имоти без документ за собственост в МЕР Плевен – 44 позиции с балансова стойност 114 810,00 лв.
- Недвижими имоти без документ за собственост в МЕР Горна Оряховица – 43 позиции с балансова стойност 202 322,01 лв.
- Недвижими имоти без документ за собственост в МЕР Русе – 21 позиции с балансова стойност 63 305,00 лв.
- Недвижими имоти без документ за собственост в МЕР Шумен – 35 позиции с балансова стойност 67 247,00 лв.
- Недвижими имоти без документ за собственост в МЕР Варна – 56 позиции с балансова стойност 120 583,13 лв.
- Недвижими имоти без документ за собственост в МЕР Бургас – 62 позиции с балансова стойност 1 000 650,31 лв.
- Недвижими имоти без документ за собственост в МЕР Стара Загора – 4 позиции с балансова стойност 97 457,74 лв
- Недвижими имоти без документ за собственост в МЕР Хасково – 34 позиции с балансова стойност 44 935,00лв
- Недвижими имоти без документ за собственост в МЕР Пловдив – 31 позиции с балансова стойност 95 255,00лв
- Недвижими имоти без документ за собственост в ЦДУ – 3 позиции с балансова стойност 63 174,75 лв.

Заложени активи

Към 30 юни 2020 дружеството не е заложило имоти, машини, съоръжения като обезпечение по свои задължения.

Бележки към финансовия отчет

7. Нематериални активи

<i>В хиляди лева</i>	Нематериални и активи				Общо
	Патенти, лицензи	Софтуер	Други	Разходи за придобиван е на ДНА	
Отчетна стойност					
Салдо към 1 януари 2019	10 609	24 296	1 908	0	36 812
Придобити				3 526	3 526
Отписани	-119	-2 107	-192		-2 418
Трансфери	1 702	1 824		-3 526	0
Салдо към 31 декември 2019	12 192	24 013	1 716	0	37 921
Салдо към 1 януари 2020	12 192	24 013	1 716		37 921
Придобити				698	698
Отписани	-172				-172
Трансфери	355	343		-698	0
					0
Салдо към 30 юни 2020	12 375	24 356	1 716	0	38 447
Амортизации и загуби от обезценка					
Салдо към 1 януари 2019	7 974	20 369	1 690		30 033
Годишна амортизационна квота	1 213	1 328	119		2 660
Отписани	-119	-2 107	-192		-2 418
					0
Салдо към 31 декември 2019	9 068	19 590	1 618	0	30 276
Салдо към 1 януари 2020	9 068	19 590	1 618	0	30 276
Годишна амортизационна квота	680	681	58		1 419
Отписани	-172				-172
					0
Салдо към 30 юни 2020	9 576	20 271	1 676	0	31 523
Балансова стойност					
Салдо към 01 януари 2020	3 124	4 423	98	0	7 645
Салдо към 30 юни 2020	2 799	4 085	40	0	6 924

Бележки към финансовия отчет

Обезпечение

Към 30 юни 2020 дружеството не е заложило нематериални активи като обезпечение по свои задължения.

8. Инвестиции

ЕСО ЕАД придобива 3 256 000 лева поименни акции с право на глас с номинална стойност в размер на 1 лев всяка на основание протоколи на Съвета на директорите на БЕХ ЕАД: №56/22.08.2017 година и №69-2017/07.11.2017 година. Увеличението на капитала по реда на чл.193 от Търговския закон, представлява непарична вноска /апорт/ на 3 203 броя акции, представляващи 50% от капитала на „Булгартел“ ЕАД. Останалите 50% от капитална „Булгартел“ ЕАД са придобити на основание, цитираните по горе решения на БЕХ ЕАД от „Булгартрансгаз“ ЕАД. Оценката на непаричната вноска е съгласно тройна оценителска експертиза рег. № 02-0382/4 от 01.08.2017 година, извършена по реда на чл.72, ал.2 от Търговския закон. Правата върху 3 203 на ЕСО ЕАД от капитала на „Булгартел“ ЕАД са удостоверени с временно удостоверение №003/23.10.2017 година. ЕСО ЕАД е приложило МСС 36 по отношение на инвестицията и е начислило обезценка.

Номинална стойност на инвестицията	3,256 хил. лв
Размер на обезценката	(2,322) хил. лв
Балансова стойност на инвестицията към 30.06.2020 г.	934 хил. лв

С Протокол на Извънредно общо събрание на акционерите на Булгартел АД от 29.05.2020 г. е взето решение за намаляване на капитала на Булгартел АД от 6,406 хил. лв на 2,946 хил. лв, чрез обезсилване на 3,460 обикновени поименни акции с номинална стойност 1000 лв всяка една от тях. Целта на намаляването на капитала е покриване на част от реализираните финансови загуби, съгласно одитираните и приети по надлежния ред годишни финансови отчети. Намаляването на капитала се извършва по реда и условията на чл. 200, т. 2 във връзка с чл. 201, ал. 1 и чл. 187а, ал. 1, т. 1 от Търговския закон. Промяната е вписана и отразена в Търговския регистър с ефективна дата 12.06.2020 г.

През 2019 г. ЕСО ЕАД е акционер в тържната кантора JAO S.A, която изпълнява ролята на Единна Платформа за Разпределение (ЕПР) на преносни способности съгласно Регламент 2016/1719 за установяване на насоки за предварително разпределяне на преносна способност. JAO S.A разпределя дългосрочните преносни способности (годишни и месечни) на всички граници между страните-членки на ЕС. Към 30.06.2020 г. балансова стойност на инвестицията в капитала на JAO S.A е в размер на 507 хил. лв.

9. Търговски вземания

<i>В хиляди лева</i>	Бел.	30.6.2020	31.12.2019
Търговски вземания		17,476	7,842
Обезценка на търговски вземания		(136)	0
Търговски вземания от клиенти достъп, пренос и реактивна енергия		26,534	36,930
Клиенти капацитет		0	59
Търговски вземания от клиенти балансиращ пазар		5,941	14,023
Присъдени и съдебни вземания		10,566	10,522
Обезценка на съдебни вземания		(10,564)	(10,152)
		49,817	59,224

Бележки към финансовия отчет

10. Други вземания

<i>В хиляди лева</i>	Бел.	30.06.2020	31.12.2019
Предплащания за текущи активи		3,751	193
		<u>3,751</u>	<u>193</u>
Корпоративен данък за възстановяване		0	2,880
ДДС за възстановяване		1,411	3,457
Разчети за данък МПС, данък сгради и такса смет		2	1
		<u>1,413</u>	<u>6,338</u>

Съдебни вземания – парични средства в Корпоративна Търговска Банка (КТБ)

Сумите, останали като налични в "Корпоративна търговска банка" АД, в размер на 5 456 513,61 лв са прехвърлени в съдебни вземания на основание предявен съдебен иск по чл.63, ал.1 от Закона за банковата несъстоятелност. Тези вземания са възникнали преди датата на откриване на производството по несъстоятелност. Към 31.12.2016 г. същите са отразени като дългосрочни вземания, като стойността на вземането и неговата обезценка в размер на 1 091 261,98 лв са отразени на отделно обособени балансови позиции. С решение на Управителен съвет с протокол №4/08.02.2017 година и Надзорен съвет с протокол №5/14.02.2017 година дата е извършена обезценка на вземането от „Корпоративна търговска банка“ АД (в несъстоятелност) на стойност 4 365 251,63 лева, за сметка на текущия финансов резултат, която първоначално е отразена във финансовия отчет за 2016 година, а в следствие е сторнирана обезценка на стойност 603 095,04 лв във връзка с обявена от синдиките частична сметка за разпределение на наличните суми между кредиторите на КТБ АД – в несъстоятелност.

Към 30.06.2019 г. посочените краткосрочни вземания в размер на 603 095,04 лв са възстановени по банковите сметки на дружеството.

Остатъкът от наличните парични средства на дружеството в КТБ АД – в несъстоятелност към 30.06.2020 г. са в размер на 4 853 418,57 лв и са обезценени на сто процента.

11. Пари и парични еквиваленти

<i>В хиляди лева</i>	Бел.	30.06.2020	31.12.2019
Парични средства в каса лева		42	19
Парични средства в каса във валута		17	11
Парични средства по банкови сметки		202,543	204,563
Обезценка на парични наличности		(623)	(475)
		<u>201,979</u>	<u>204,118</u>

12. Капитал и резерви

ЕСО" ЕАД е с капитал 131 576 547 (сто тридесет и един милиона петстотин седемдесет и шест хиляди петстотин четиридесет и седем) лева, разпределен в капитал 131 576 547 (сто тридесет и един милиона петстотин седемдесет и шест хиляди петстотин четиридесет и седем) поименни акции с номинална стойност 1 лев всяка една. Капиталът е изцяло внесен на стойност 131 576 547 лева, както следва:

- 57 847 195 (петдесет и седем милиона осемстотин четиридесет и седем хиляди сто деветдесет и пет) лв. - непарична вноска – недвижими имоти и активи ,

Бележки към финансовия отчет

- 2 482 167 (два милиона четиристотин осемдесет и две хиляди сто шестдесет и седем) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2008 г.,
- 5 660 561 (пет милиона шестстотин и шестдесет хиляди петстотин шестдесет и един) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2010 г. и
- 52 600 (петдесет и две хиляди и шестстотин) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2011 г.
- Увеличение на капитал през 2016 година, чрез издаване 24 314 300 поименни акции с право на глас с номинална стойност в размер на 1 лев всяка на основание протокол №30/2016 година на Съвета на директорите на БЕХ ЕАД - 24 314 300 лева, представляващ остатък неразпределена печалба след приспадане от печалба на дружеството за 2015 година на вноски за фонд „Резервен“, покриване на загуби от предходни години и дивиденди в полза на БЕХ ЕАД.
- Увеличение на капитала 37 963 724 лева поименни акции с право на глас с номинална стойност в размер на 1 лев всяка на основание протокол №41-2017/23.05.2017 година на Съвета на директорите на БЕХ ЕАД.
- Увеличение на капитала 3 256 000 лева поименни акции с право на глас с номинална стойност в размер на 1 лев всяка на основание протоколи на Съвета на директорите на БЕХ ЕАД: №56/22.08.2017 година и №69-2017/07.11.2017 година. Увеличението на капитала по реда на чл.193 от Търговския закон, представлява непарична вноска /апорт/ на 3 203 броя акции, представляващи 50% от капитала на „Булгартел“ ЕАД. Останалите 50% от капитална „Булгартел“ ЕАД са придобити на основание, цитираните по горе решения на БЕХ ЕАД от „Булгартрансгаз“ ЕАД. Оценката на непаричната вноска е съгласно тройна оценителска експертиза рег. № 02-0382/4 от 01.08.2017 година, извършена по реда на чл.72, ал.2 от Търговския закон. Правата върху 3 203 на ЕСО ЕАД от капитала на „Булгартел“ ЕАД са удостоверени с временно удостоверение №003/23.10.2017 година.

Обикновени акции

Всички акции имат еднакъв ранг по отношение на остатъчните активи на Дружеството. Притежателите на обикновени акции имат право да получават дивиденди и имат право на един глас на акция по време на събрания на Дружеството. По отношение на акции на компанията, които се притежават от Дружеството, всички права са прекъснати, докато тези акции се преиздадат.

Дивиденди

През 2019 година ЕСО ЕАД не е разпределило дивидент от печалбата за 2018 г., съгласно решение с протокол №37-2019 от 11.06.2019 г. на Съвета на директорите на БЕХ ЕАД (едноличен собственик на капитала на Дружеството към тази дата). С цитираното Решение Съвета на директорите на БЕХ ЕАД не се е произнесъл по т.6 от Решение № 11/28.03.2019 г. на НС и т. 6 от Решение № 13/27.03.2019 г. на УС на ЕСО ЕАД, с които е предложено увеличаване на регистрирания капитал на „ЕСО“ ЕАД със средствата 264 419 872,67 лв. по реда на чл. 246, ал. 4 от ТЗ.

През 2020 г. ЕСО ЕАД е разпределило дивидент, съгласно решение с протокол № 34-2020 от 28.05.2020 г. на Съвета на директорите на БЕХ ЕАД (едноличен собственик на капитала на Дружеството към тази дата) в размер на 5,778 хил. лв от печалбата за 2019 г. С цитираното Решение Съвета на директорите на БЕХ ЕАД не се е произнесъл по т.8 от Решение № 9/18.03.2020 г. на НС и т. 8 от Решение № 11/18.03.2020 г. на УС на ЕСО ЕАД, с които е предложено увеличаване на регистрирания капитал на „ЕСО“ ЕАД със средствата 175 165 400,87 лв. по реда на чл. 246, ал. 4 и във връзка с чл. 197 от ТЗ.

Бележки към финансовия отчет

Законов резерв

Фонд „Резервен“ се формира по реда на член 246, ал. (1) и (2) от Търговския закон. Във фонд „Резервен“ се натрупва най-малко 1/10 от печалбата, която се отделя, докато средствата във фонда стигнат 1/10 или по-голяма част от капитала, определена от устава.

На основание чл.246 ал.2 т.1 от Търговския закон и чл.93 (1) от Закона за държавния бюджет на Република България за 2020 год., Акционерните дружества с над 50 на сто държавно участие в капитала и дружествата, които те контролират, в които размерът на средствата на фонд „Резервен“ е достигнал или е надхвърлил една десета част от капитала или определената от устава по-голяма част, при приключване на финансовата 2019 г. не правят отчисления за фонд „Резервен“. При съобразяване с описаните ограничителни условия ЕСО ЕАД не прави отчисления за законов резерв. Фонд „Резервен“ на ЕСО ЕАД, към края на 2019 год., като част от собствения капитал на дружеството е по-голям от изискуемата една десета част от капитала. Към 30.06.2020 законовите резерви възлизат на 13,158 хил.лева.

Преоценъчен резерв и Други резерви

Преоценъчният резерв на дружеството е формиран в резултат на преценка на имоти, машини, съоръжения и оборудване. Съгласно българското законодателство преоценъчният резерв, формиран от преоценката на имоти, машини, съоръжения и оборудване, не може да се разпределя за дивиденди.

На основание Решение на едноличния собственик на капитала на Дружеството, документирано с Протокол №71-2013 на „БЕХ“ ЕАД за преобразуване, вписано в търговския регистър на 04.02.2014 година, са прехвърлени от „НЕК“ ЕАД 353,275 хил.лв представляващи допълнителни резерви, отразени в счетоводните регистри на „ЕСО“ ЕАД и представени в Други Резерви – 353,268 хил. лв и 7 хил. лв - Резерв от преоценки по план. с дефинирани доходи.

През 2018 г., съгласно утвърдените Счетоводните политики, дружеството е извършило преценка на имоти, машини, съоръжения и оборудване, в едно с ефекта от данъците върху доходите, отнасящи се до компонентите на друг всеобхватен доход възлизащи на 87,596 хил. лв, в т. ч. 97,328 хил. лв преценка и 9,732 хил.лв данък са представени в отделна секция „Резерв от преоценки на имоти, машини и съоръжения“ в Отчета за Промените в Собствения Капитал, за годината завършваща на 31.12.2018 г.

Преоценката на нетните пасиви по плановете с дефинирани доходи на персонала, в едно с с ефектът от данъците върху доходите, отнасящи се до компонентите на друг всеобхватен доход възлизащи на (465) хил.лв., са представени в отделна секция „Резерв от преоценки по план с дефинирани доходи“ в Отчета за Промените в Собствения Капитал, за периода към 30.06.2019 г. Към 30.06.2020 г. акционерските загуби възлизат на (517) хил.лева.

13. Приходи за бъдещи периоди

<i>В хиляди лева</i>	Бел.	30.06.2020	31.12.2019
Отсрочени приходи – дългосрочни по Регламент 714/2009, нов 943/2019		203,602	206,612
Отсрочени приходи – краткосрочни по Регламент 714/2009, нов 943/2019		2,853	2,853
Отсрочени приходи – краткосрочни други		2,387	3,002
		208,842	212,468

Притежавайки лиценза за пренос на електрическа енергия и активите от електроенергийната система, ЕСО ЕАД е длъжно да прилага изискванията на Регламент (ЕС) 2019/943 (стар №714/2009) на Европейския парламент и на Съвета .от 05 юни 2019 година. Съгласно т. 2, чл. 19 от същия всички приходи от разпределението на междусистемните електропроводи се използват за следните цели:

- а) гарантиране на действителната наличност на разпределения капацитет, включително обезщетение за гарантност или
- б) поддържане или увеличаване на междусистемните капацитети чрез оптимизиране на използването на съществуващите междусистемни електропроводи посредством координирани коригиращи действия,

Бележки към финансовия отчет

където е приложимо; или покриване на разходи, произтичащи от мрежви инвестиции, свързани с намаляване на претоварването в междусистемните електропроводи.

В тази връзка бяха заделени по счетоводни сметки обектите, свързани с увеличаване на междусистемния капацитет, както следва:

- ВЛ 400 kV Вежен от п/ст Пловдив до п/ст Златица
- Реконструкция ОРУ 400 kV п/ст Варна 400/220 kV
- Реконструкция ОРУ 400 kV п/ст Добруджа 400/220/110 kV
- Реконструкция ОРУ -подстанция Златица 400/11
- Реконструкция ОРУ 400 kV п/ст София запад 400/110 kV
- Реконструкция ОРУ 400 kV п/ст Червена могила 400/110 kV
- Реконструкция ОРУ 400 kV п/ст Благоевград 400/110 kV
- ВЛ Марица Изток ВГ и Неа Санта EL
- ВЛ Добруджа – Бургас
- ВЛ Бургас - Марица Изток
- ВЛ Марица Изток - Марица Изток 3
- ВЛ Пловдив - Марица Изток

Неамортизираната стойност на посочените по –горе обекти към 31.12.2019 година по счетоводна сметка 755 „Регламент 714“ е на стойност 85 257 хил. лв. в това число: дългосрочна част 82 404 хил. лв. и краткосрочна част 2 853 хил. лв.

Тяхната неамортизирана стойност към 30.06.2020 година по счетоводна сметка 755 „Регламент 943 (стар 714)“ е на стойност 83 831 хил. лв. в това число: дългосрочна част 80 978 хил. лв. и краткосрочна част 2 853 хил. лв.

За периода към 30.06.2020 година е признат приход от прилагането на „Регламент 943 (стар 714)“ на стойност 1,426 хил. лв.,

14. Приходи от отсрочено финансиране

<i>В хиляди лева</i>	30.06.2020	31.12.2019
Отсрочено финансиране - дългосрочна част	126,564	92,330
Отсрочено финансиране - краткосрочна част	3,685	3,554
	130,249	95,884

Бележки към финансовия отчет

14. Приходи от отсрочено финансиране (продължение)

В съответствие с изискванията на Наредбата за организация и контрол по изпълнението на Националния план за инвестиции за периода 2013-2020 година от ЕСО ЕАД са направени заявления за възстановяване на разходи по обекти както следва:

- BG-\$-0134: Разкъсване на електропровод "Вит" 220 kV в подстанция „Плевен 1“ със стойност на отчетената инвестиция в окончателния финансов отчет в размер 1 465 876.84 лв.
- BG-\$-0148 - Електропровод "Вит" 110 kV "Магура" – „Видбол“ със стойност на отчетената инвестиция в окончателния финансов отчет в размер 3 308 397.49 лв.
- BG-\$-0136: Разкъсване на електропровод "Първенец" 220 kV в подстанция „Плевен 1“ със Стойността на отчетената инвестиция в окончателния финансов отчет в размер 2 322 548.29 лв.

През 2017 година в изпълнение на Заповед №Е-РД-542/04.11.2015 година с Протокол №1/2017 година е одобрен допустим разход за възстановяване на ЕСО ЕАД на стойност 3 750 616,11 лева по обекти, както следва:

- BG-\$-0134: Разкъсване на електропровод "Вит" 220 kV в подстанция „Плевен 1“ със стойност на отчетената инвестиция в окончателния финансов отчет в размер 518 539.43 лв.
- BG-\$-0148 - Електропровод "Вит" 110 kV "Магура" – „Видбол“ със стойност на отчетената инвестиция в окончателния финансов отчет в размер 909 528.39 лв.
- BG-\$-0136: Разкъсване на електропровод "Първенец" 220 kV в подстанция „Плевен 1“ със Стойността на отчетената инвестиция в окончателния финансов отчет в размер 2 322 548.29 лв.

На 26.01.2018 година е изготвен доклад от Министъра на енергетиката на Република България до Европейска комисия Генерална дирекция „Действия по климата“ в Брюксел, в който са посочени списъка на одобрените по-горе обекти от НПИ.

През 2019 година от ЕСО ЕАД са завършени шест инвестиционни проекта от НПИ с обща стойност на инвестициите 35 591 278,68 лева, както следва:

Проект BG-\$-0124: Подстанция „Карнобат“ – реконструкция на открита разпределителна уредба (ОРУ) 110 kV с обща стойност на инвестицията 6 365 114,85 лева;

Проект BG-\$-0135: Рехабилитация на електропровод "Камчия" 220 kV с обща стойност на инвестицията 6 185 204,30 лева;

Проект BG-\$-0151: Рехабилитация на електропровод "Камчия" 220 kV с обща стойност на инвестицията 12 502 294,99 лева;

Проект BG-\$-0152: Рехабилитация на електропровод "Камчия" 220 kV с обща стойност на инвестицията 7 047 813,52 лева;

Проект BG-\$-0144: Въздушна линия 110 kV – п/ст "Чернозем" – п/ст "Пясъчник" с обща стойност на инвестицията 780 094, 38 лева;

Проект BG-\$-0155: Въздушна линия 110 kV – п/ст "Чернозем" – п/ст "Пясъчник" с обща стойност на инвестицията 2 710 756, 64 лева.

През 2020 година от ЕСО ЕАД е завършен един инвестиционен проект от НПИ:

BG-\$-0125: Разширение на п/ст Марек 110/20 Kv с обща стойност на инвестицията 1 352 592,75 лв.

За всички проекти са подготвени пълен комплект от документи и са внесени заявления за възстановяване на разходите със средства от НПИ в Министерство на енергетиката.

Със заповед № Е-РД-16-309/30.06.2020 г. на Министъра на енергетиката са одобрени за възстановяване направените разходи по проект BG-\$-0124: Подстанция „Карнобат“ – реконструкция на открита разпределителна уредба (ОРУ) 110 kV с обща стойност 4 751 452,93 лв.

Бележки към финансовия отчет

Във финансовият отчет за 2020 година за цитираният по горе проект от НПИ е признат на приход 106 956,60 лв. Заделена е краткосрочна част на стойност 128 347,92 лв. и дългосрочна част на стойност 4 623 105,01 лв.

Към 30.06.2020 година са признати приходи от финансираня на обща стойност 1 932 хил.лева, от които отчетоводените приходи по обекти, свързани с НПИ, са в размер на 709 хил. лв.

15. Търговски задължения

<i>В хиляди лева</i>	Бел.	30.06.2020	31.12.2019
Аванси по присъединяване към ЕПМ		-	-
Задължения към доставчици на материали и услуги		8,859	16,018
Задължения към доставчици на студен резерв и услуги		4,767	6,910
Задължения към доставчици на балансиращ пазар		687	1,306
Задължения към застрахователи		9,062	3,561
Други търговски задължения		3,032	5,832
Доставчици при определени условия		14,251	8,078
Задължения към доставчици БНЕБ		1,362	2,862
		42,020	44,567

Бележки към финансовия отчет

16. Други задължения

<i>В хиляди лева</i>	Бел.	30.06.2020	31.12.2019
Депозити по търгове		12,679	9,339
Гаранции по договори		4,106	3,216
Задължения към персонала		7,161	8,806
Задължения за обществено осигуряване		3,292	4,380
Други		972	0
		<u>28,210</u>	<u>25,741</u>

17. Задължения за данъци и др. публични вземания

<i>В хиляди лева</i>		30.06.2020	31.12.2019
Разчети за корпоративен данък върху печалбата		1,090	0
Разчети по данък върху доходите на физическите лица		1,849	2,200
Разчети по ЗКПО		21	83
Задължения към фонд СЕС		2,642	3,671
Други данъци, дългове и акцизи		5	8
		<u>5,607</u>	<u>5,962</u>

18. Данъци

Разходи за данъци

<i>В хиляди лева</i>	30.06.2020	30.06.2019
Данъци признати в печалби и загуби		
Текущ данък		
Данък за текущата година	(4,094)	(671)
Отсрочен данък		
Възникване и обратно проявление на временни разлики	1,048	751
Общо разходи за данъци	<u>(3,046)</u>	<u>80</u>

	Преди данъци	Данъчен (разход) приход	Нетно от данъци	Преди данъци	Данъчен (разход) приход	Нетно от данъци
Акционерски печалби(загуби) по планове с дефинирани доходи	(517)	52	(465)	-	-	-
	<u>(517)</u>	<u>52</u>	<u>(465)</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>

Бележки към финансовия отчет

18. Данъци (продължение)

Признати отсрочени данъчни активи и пасиви

Отсрочените данъчни активи и пасиви в баланса на ЕСО ЕАД към 30.06.2020 г. се дължат на следните позиции:

В хиляди лева	Активи			Пасиви		Нетно	
	30.06.2020	1.1.2020	2019	2020	2019	2020	2019
ДМА и други				150,368	151,180	150,368	151,180
Финансиране на ДА и други	(8,107)	(7,773)	(7,773)			(8,107)	(7,773)
Задължение за обезщ. при пенсиониране	(2,360)	(2,351)	(2,351)			(2,360)	(2,351)
Провизии	(330)	(271)	(271)			(330)	(271)
Неизплатени задълж. към местни физ лица	(137)	(249)	(249)			(137)	(249)
Задълж. за неизползван отпуск	(32)	(101)	(101)			(32)	(101)
Обезценка МЗ	(24)	(24)	(24)			(24)	(24)
Обезценка вземания	(814)	(804)	(804)			(814)	(804)
Обезценка парични средства	(547)	(532)	(532)			(547)	(532)
Обезценка инвестиции	(232)	(190)	(190)			(232)	(190)
Обезценка на активи	(22)	(22)	(22)			(22)	(22)
Данъчни (активи) пасиви	(12,605)	(12,317)	(12,317)	150,368	151,180	(12,605)	(12,317)
Негиране на данъците	150,368	151,180	151,180	(150,368)	(151,180)	150,368	151,180
Нетни данъчни (активи) пасиви	137,763	138,863	138,863			137,763	138,863

При определяне на текущия и отсрочените данъци, Дружеството е възприело за счетоводната база, описаните в бележка 4. Значителни промени в счетоводната политика

При изчисление на отсрочените данъци към 30 юни 2020 година е приложена данъчна ставка 10%, която е определена със Закона за корпоративното подоходно облагане за 2020 година (за 2019 година е използвана също 10% ставка, която е приложимата съгласно закона за 2019 година).

Бележки към финансовия отчет

18. Данъци (продължение)

Движения на отсрочените данъци през годината

В хиляди лева

	Баланс 1 януари 2019	Приз- нати в печалби и загуби	Приз- нати в друг всеоб- хватен доход	Баланс 31 декември 2019	Баланс 1 януари 2020	Приз- нати в печалби и загуби	Приз- нати в друг всеоб- хватен доход	Баланс 30 юни 2020
Имоти, машини, съоръжения и оборудване	154,061	(2,881)	-	151,180	151,180	(812)	-	150,368
Финансиране на ДА и други	(8,020)	247	-	(7,773)	(7,773)	(334)	-	(8,107)
Задължения по планове за дефинирани доходи	(1,990)	34	(395)	(2,351)	(2,351)	43	(52)	(2,360)
Провизии	(772)	501	-	(271)	(271)	(59)	-	(330)
Задължения към персонала	(568)	319	-	(249)	(249)	112	-	(137)
Начисления за неизпол- зван платен годишен отпуски	(77)	(24)	-	(101)	(101)	69	-	(32)
Обезценка материални запаси	(25)	1	-	(24)	(24)	-	-	(24)
Обезценка търговски вземания	(1,047)	243	-	(804)	(804)	(10)	-	(814)
Обезценка парични средства	(704)	172	-	(532)	(532)	(15)	-	(547)
Обезценка инвестиции	(190)	-	-	(190)	(190)	(42)	-	(232)
Обезценка активи	(22)	-	-	(22)	(22)	-	-	(22)
	140,646	(1,388)	(395)	138,863	138,863	(1,048)	(52)	137,763

Данъци признати в друг всеобхватен доход

Бележки към финансовия отчет

19. Финансови инструменти

(а) Счетоводни класификации и справедливи стойности

Таблицата показва балансовите и справедливите стойности на финансовите активи и финансовите пасиви, включително нивата им в йерархията на справедливите стойности. Не е включена информация за справедливите стойности, ако балансовата стойност е разумно приближение на справедливата стойност.

В хил. лева	Бел.	Балансова стойност			Справедлива стойност			
		Заеми и вземания	Други финансови пасиви	Обща	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Общо
30 юни 2020								
Финансови активи, които не се оценяват по справедлива стойност								
Вземания от свързани лица								
	22	8,342	-	8,342	-	-	-	
Търговски вземания	9	49,817	-	49,817	-	-	-	
Пари и парични еквиваленти	11	201,979	-	201,979	-	-	-	
		260,138		260,138				
Финансови пасиви, които не се оценяват по справедлива стойност								
Задължения към свързани лица								
	22	-	(15,599)	(15,599)	-	-	-	-
Търговски задължения	15	-	(42,020)	(42,020)	-	-	-	-
Други задължения	16	-	(28,210)	(28,210)	-	-	-	-
			(85,829)	(85,829)				
31 декември 2019								
Финансови активи, които не се оценяват по справедлива стойност								
Вземания от свързани лица								
	22	10,287	-	10,287	-	-	-	
Търговски вземания	9	59,224	-	59,224	-	-	-	
Пари и парични еквиваленти	11	204,118	-	204,118	-	-	-	
		273,629		273,629				
Финансови пасиви, които не се оценяват по справедлива стойност								
Задължения към свързани лица								
	22	-	(19,995)	(19,995)	-	-	-	-
Търговски задължения	15	-	(44,567)	(44,567)	-	-	-	-
Други задължения	16	-	(25,741)	(25,741)	-	-	-	-
			(90,303)	(90,303)				

На база на направените анализи ръководството счита, че балансовите стойности на финансовите активи и пасиви могат са приемат за разумно приближение с тяхната справедлива стойност.

Бележки към финансовия отчет

20. Условни задължения

Към 30.06.2020 г. в дружеството са сключени договори по реда на Закона за обществените поръчки за изграждане, ремонт на активи и текуща поддръжка на активите на ЕСО ЕАД, съгласно които възникват договорни задължения за 2020 г. в размер на 589,969 хил. лева, за 2019 г. в размер на 349,700 хил. лева.

21. Доходи на наети лица

<i>В хиляди лева</i>	<i>Бел.</i>	30.06.2020	31.12.2019
Дългосрочни задължения за обезщетения при пенсиониране		20,647	20,627
Краткосрочни задължения за обезщетения при пенсиониране		2,948	2,879
Общо задължения за доходи на наети лица		23,595	23,506

Движения на настоящата стойност на задълженията по планове с дефинирани доходи

<i>В хиляди лева</i>	<i>Бел.</i>	30.06.2020	31.12.2019
Настояща стойност на задълженията към 1 януари		23,506	19,902
Платени суми		(1,028)	(1,861)
Разходите за настоящи услуги		529	1,314
Разходи за лихви		71	199
Актюерски (печалби)/загуби от промени във финансови предположения		517	3,952
Настояща стойност на задълженията към 30 юни	34 (з)	23,595	23,506

Разходите са признати в следните позиции от отчета за всеобхватния доход

<i>В хиляди лева</i>	<i>Бел.</i>	30.06.2020	31.12.2019
Разходи за текущи услуги	9	(529)	(1,314)
Разходи за лихви върху задължението	12	(71)	(199)
Актюерска печалба/(загуба)	15	(517)	(3,952)
		(1,117)	(5,465)

Бележки към финансовия отчет**22. Свързани лица*****Предприятие-майка и крайно контролиращо лице*****БЪЛГАРСКИ ЕНЕРГИЕН ХОЛДИНГ" ЕАД, ЕИК: 831373560*****Контролиращо лице на Дружеството майка или контролиращото лице*****БЪЛГАРСКАТА ДЪРЖАВА ЧРЕЗ МИНИСТЪРА НА ЕНЕРГЕТИКАТА, ЕИК на МИЕ 130169256*****Ключов ръководен персонал на ЕСО ЕАД*****Надзорният съвет /НС/ се състои от трима членове в състав:**

1. Петър Петров – Председател на НС
2. Пламен Радонов – Член на НС

Управителният съвет /УС/ се състои от трима членове в състав, както следва:

3. Ангелин Цачев – Изпълнителен директор на ЕСО ЕАД и член на УС
4. Антон Славов – Председател на УС и Член на УС
5. Пламен Йорданов – Член на УС

На основание чл.81 к, ал.2 от Закона за енергетиката и в съответствие с Устава на дружеството надзорният съвет на ЕСО ЕАД избира отговорник по съответствието на дружеството. Отговорникът по съответствието на ЕСО ЕАД е Григор Григоров.

Дружеството се управлява и представлява от управителния съвет.

Непосредственото, ежедневно ръководство се осъществява от изпълнителния директор, съобразно уредените от Устава на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД негови компетенции.

Ключов ръководен персонал на БЕХ ЕАД(контролиращото лице):**Жаклен Коен – Изпълнителен директор и Член на Съвета на директорите****Андон Андонов - Председател на Съвета на директорите****Живко Динчев - Член на Съвета на директорите*****Свързани лица в групата на БЕХ ЕАД:***

1. НЕК ЕАД
2. АЕЦ Козлодуй ЕАД
3. Мини Марица Изток ЕАД
4. ТЕЦ Марица Изток – 2 ЕАД
5. Булгартрансгаз ЕАД
6. Булгаргаз ЕАД
7. Булгартел ЕАД

Бележки към финансовия отчет
Сделки и салда със свързани чрез БЕХ ЕАД

<i>В хиляди лева с вкл. ДДС</i>	Стойност на сделките към 30.06.2020	Стойност на сделките за годината приключила на 31.12.2019	Крайни салда към 30 юни 2020	Крайни салда към 31 декември 2019
	2020	2019	2020	2019
Свързани чрез БЕХ ЕАД				
ИЗК ЕАД				
<i>Продажба на стоки и услуги:</i>				
- пренос на ел. енергия	53	95	7	10
- достъп до преносната мрежа	2	9		
достъп производители	3 209	2 564	637	520
ремонт трансформатори				
- балансираща енергия	1 563	12 472	289	500
- предоставено търговско право за капацитет				
реактивна енергия				
-нежелан обмен				
- изпитвания на трансформатори	1			
услуги с автовишка				
наем съоръжения		2		
съгласуване на проекти				
настройка рел. Защити				
несутойка		4		
Гаранции				
Вземания			933	1 030
<i>Помощка на стоки и услуги:</i>				
- разполаганост за студен резерв	-11 843	-19 849	-1 987	-1 906
- балансираща ел. енергия	-238	-624	-62	-30
енергия от регулиране	-25 506	-71 173	-3 364	-10 410
- IT услуги				
- наем телекомуникационно оборудване и инфраструктура				
- оферта на обекти				
- ел. енергия за технологични р-ди	-4 387	-17 388		-965
тефектоскопия заваръчни съединения	-1	-20		
разходи за верификация				
-нежелан обмен				
- предоставено търговско право за капацитет				
задължение към обществото				
цена задължение към обществото-префактурирана				
почивни бази, бараче, представителни разходи	-2	-5		
- дивиденди				
материални запаси и ДД				
лични				
Гаранции			-20	-20
Задължения			-5 433	-13 331

Бележки към финансовия отчет

В хилев леви с вкл. ДДС	Стойност на елементите към 30.06.2020	Стойност на елементите за голямата приспечителна 31.12.2019	Крайна сума към 30 юни 2020	Крайна сума към 31 декември 2019
	2020	2019	2020	2019
<i>Свързани чрез БЕХ ЕАД</i>				
АЕИ КОЗЛОДУБ ЕАД				
<i>Продажба на стоки и услуги:</i>				
- балансираща енергия	77	9 562	12	2
- достъп и реактивна енергия		2		
- достъп производители	19 741	20 303	3 693	3 899
- измерване тр-р				
- пренос на ел. енергия		1		
съгласуване на проекти и сервизни права				
проучване за присъединяване към преносната				
Гаранции				862
обучение				
Лихви				
Вземания			3 705	4 763
<i>Покупка на стоки и услуги:</i>				
- възстановяване на щети от бедствия				
- комунални		-2		
ел. енергия технологичен разход	-1	-11 432		-444
- балансираща енергия	-263	-545	-37	-34
Друж и - обслужени п. едставит. - ди				
Гаранции			-332	-333
Задължения			-369	-811
МИНИ МАРИЦА ИЗТОК ЕАД				
<i>Продажба на стоки и услуги:</i>				
- достъп и реактивна енергия	678	1 231	46	132
- пренос на ел. енергия	2 689	6 374	402	639
- анализ на трансформаторно масло				
инст. стойка	21	30	1	16
Вземания			449	787
<i>Покупка на стоки и услуги:</i>				
- достъп до съоръжения		-445		
Друж и - командировъчни р-ди, наем ЛА, план сметка				
- разполагане с резерв и допълнителни услуги	-336	-709		-84
- активиран системен резерв		-380	-54	-179
аванс			-1 450	-1 450
Гаранции			-102	-102
Задължения			-1 606	-1 815

Бележки към финансовия отчет

В хилити леви с вкл. ДДС	Стойност на съчетаните към 30.06.2020	Стойност на елементите за годината приключваща на 31.12.2019	Крайна салида към 30 юни 2020	Крайна салида към 31 декември 2019
	2020	2019	2020	2019
Свързани чрез БЕХ ЕАД				
ТЕЦМАРИЦА ИЗТОК 2 ЕАД				
<i>Продажба на стоки и услуги:</i>				
- достъп и реактивна енергия	12	78	1	7
достъп до произвождатели	4 239	6 256	455	1 350
- пренос на ел.енергия	20	120	1	11
- балансираща енергия	384	2 026	40	241
енергия от регулиране	4	13		1
- нуу стойки				
-анализ на трансформаторно масло				
Вземания			497	1 610
<i>Покритие на стоки и услуги:</i>				
- студен резерв и допълнителни услуги	-1 798	-6 466	-314	-897
-балансираща енергия	-33	-134	-8	-8
енергия от регулиране	-4 533	-30 475	-588	-1 514
активиран студен резерв	-1 045			
-префактурирани разходи-карти за пътуване, тел.р-ри и т.н.				
Гаранции			-637	-637
Задължения			-1 547	-3 056
БУЛГАРТРАНСГАЗ ЕАД				
<i>Продажба на стоки и услуги:</i>				
- достъп и реактивна енергия	1	7		
- пренос на ел.енергия	8	25	1	2
-анализ на трансформаторно масло		2		
други		11		
Вземания			1	2
<i>Покритие на стоки и услуги:</i>				
Гаранции			-16	-17
Задължения			-16	-17
БУЛГАРГАЗ ЕАД				
<i>Покритие на стоки и услуги:</i>				
други				
Вземания			0	0
БУЛГАРТЕЛ ЕАД				
<i>Продажба на стоки и услуги:</i>				
наем оптични влакна	10	19		
Вземания			0	0
<i>Покритие на стоки и услуги:</i>				
Гаранции			-1	-2
Задължения			-1	-2

Бележки към финансовия отчет

Включително с вкл. ДДС	Стойност на сделките към 30.06.2020	Стойност на сделките в годината приключила на 31.12.2019	Крайни създа към 30 юни 2020	Крайни създа към 31 декември 2019
	2020	2019	2020	2019
Секции чрез БЕХ ЕАД				
ВНЦ КОЗЛОДУЙ ЕАД				
<i>Продажба на стоки и услуги:</i>				
- достъп и реактивна енергия				
- пренос на ел.енергия				
достъп производители	37	45	7	7
други				
Вземания			7	7
<i>Покупка на стоки и услуги:</i>				
Гаранции			-13	-13
Задължения			-13	-13
БЕХ ЕАД				
Дивидент			-5 778	
Задължения			-5 778	
Други държавно контролирани дружества				
БНЕБ ЕАД				
<i>Продажба на стоки и услуги:</i>				
ел.енергия	601	1 591	243	
Гаранции			2 100	1 500
Вземания			2 343	1 500
<i>Покупка на стоки и услуги:</i>				
ел.енергия	-9 614	-1 338	-12	-34
такси	-223	-182		-30
обслужване				
Гаранции				
Задължения			-12	-64
ЛЕТИЩЕ ПЛОВДИВ ЕАД				
<i>Продажба на стоки и услуги:</i>				
- достъп и реактивна енергия	3	4		
- пренос на ел.енергия	6	11	1	2
други				
Вземания			1	2
<i>Покупка на стоки и услуги:</i>				
Гаранции			-4	-4
Задължения			-4	-4
СЕВЕРОИЗТОЧНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ				
<i>Покупка на стоки и услуги:</i>				
ОВОС, такси	-10	-1 570		
Гаранции				
Задължения			0	0
ЮГОИЗТОЧНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ				
<i>Покупка на стоки и услуги:</i>				
ОВОС, такси		-260		
Гаранции				
Задължения			0	0

Бележки към финансовия отчет

Включен леви с във ДДС	Стойност на елементите към 30.06.2020	Стойност на етапите в годината приключващи на 31.12.2019	Крайни салда към 30 юни 2020	Крайни салда към 31 декември 2019
	2020	2019	2020	2019
<i>Други държавно контролирани дружества</i>				
ЮЖНОЦЕНТРАЛНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ				
<i>Покупка на стоки и услуги:</i>				
ОВОС, такси		-1 247		
Гаранции				
Задължения			0	0
МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ				
<i>Покупка на стоки и услуги:</i>				
ОВОС, такси	-69	-265		
Гаранции				
Задължения			0	0
МИНИСТЕРСТВО НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ И БЛАГОУСТРОЙСТВОТО				
<i>Покупка на стоки и услуги:</i>				
ОВОС, такси		-33		
Гаранции				
Задължения			0	0
ИНФОРМАЦИОННО ОБСЛУЖВАНЕ АД				
<i>Покупка на стоки и услуги:</i>				
такси ел.подпис		-8		
Гаранции				
Задължения			0	0
ПРЕСТАВНИЦЕ БУРГАС ЕАД				
<i>Продажба на стоки и услуги:</i>				
- достъп и реактивна енергия	27	25	3	4
- пренос на електричество	24	46	3	5
други				
Вземания			6	9
<i>Покупка на стоки и услуги:</i>				
Гаранции	0	0	-15	-15
Задължения			-15	-15
Б.ТЖ ТОВАРНИ ПРЕВОЗИ ЕАД				
<i>Продажба на стоки и услуги:</i>				
- балансираща енергия	472	1 038		71
- достъп и реактивна енергия				
- такси за просрочия				
Вземания			0	71
<i>Покупка на стоки и услуги:</i>				
- балансираща енергия	-74	-270		-25
Гаранции				
Задължения			0	-25

Бележки към финансовия отчет

В хиляди лева с вкл. ДДС	Стойност на сделките към 30.06.2020	Стойност на сделките за годината приключила на 31.12.2019	Крайни салда към 30 юни 2020	Крайни салда към 31 декември 2019
	2020	2019	2020	2019
<i>Други държавно контролирани дружества</i>				
НАЦИОНАЛНА КОМПАНИЯ "ЖЕЛЕЗОПЪТНА ИНФРАСТРУКТУРА"				
Продажба на стоки и услуги:				
- достъп до преносната мрежа	74	315	12	13
- реактивна енергия	335	729	62	56
- пренос на ел.енергия	1 770	3 226	279	320
- балансираща енергия	142	374	13	71
съгласуване на проекти	1	1		
изчисл.настройва РЗ				
присъед към преносната мрежа		2 713		
други		2		
депозит				
Вземания:			366	460
Покупка на стоки и услуги:				
- балансираща енергия	-88	-63	-21	-7
оперативно обслужване на подстанции	-21	-39	-3	-3
-обезопасяване и разработване на прозорци		-8		
-ползване на оптично влакно	-30	-52	-5	-9
други	-2	-12		
Гаранции			-727	-756
Задължения			-756	-775
ВМЗ АД				
Продажба на стоки и услуги:				
- достъп до преносната мрежа	8	30	1	1
- реактивна енергия				
- пренос на ел.енергия	186	298	22	29
- лихви за просрочия				
Вземания:			23	30
Терем-КРЗ Флотски Арсенал Варна				
Продажба на стоки и услуги:				
- достъп до преносната мрежа	2	8		
- реактивна енергия				
- пренос на ел.енергия	52	71	6	9
- лихви за просрочия				
Вземания:			6	9
Покупка на стоки и услуги:				
Гаранции			-18	-21
Задължения			-18	-21

Бележки към финансовия отчет

В хитро леви с вкл. ДДС	Стойност на елементите към 30.06.2020	Стойност на елементите за годината приключила на 31.12.2019	Крайни салда към 30 юни 2020	Крайни салда към 31 декември 2019
	2020	2019	2020	2019
<i>Други държавно контролирани дружества</i>				
Терем-Хан Крум ЕООД				
Продажба на стоки и услуги:				
- достъп до преносната мрежа			3	
- реактивна енергия	1	2		
- пренос на ел.енергия	14	25	2	3
- лихви за просрочия				
Вземания:			2	3
Покупка на стоки и услуги:				
Гаранции			-6	-12
Задължения			-6	-12
Български пощи ЕАД				
Продажба на стоки и услуги:				
неустойки	1			
Вземания:				
Покупка на стоки и услуги:				
- пощенски услуги	-37	-14	-5	-14
Гаранции			-3	-3
Задължения			-8	-17
Вн К - дружества в страната				
Продажба на стоки и услуги:				
- достъп до преносната мрежа	1	6		
- реактивна енергия				
- пренос на ел.енергия	21	57	3	4
-балансираща енергия				
- лихви за просрочия				
- проучване присъединяване към преносната мрежа	8			
Вземания:			3	4
Покупка на стоки и услуги:				
- питийна вода	-43	-86	-6	-6
-съгласуване на проекти		-5		
Гаранции			-11	-11
Задължения			-17	-17
Общо вземания:			8 342	10 287
Общо задължения:			-15 599	-19 995

Бележки към финансовия отчет

22. Свързани лица (продължение)

Общо вземания свързани лица към 30.06.2020 г. са 8,342 хил.лв., в т.ч. 5,592 хил. лв. свързани лица от група БЕХ. Общо задължения свързани лица към 30.06.2020 г. са 15,599 хил. лв., в т.ч. 14,763 хил. лв. свързани лица от група БЕХ.

Всички крайни салда със свързани лица са при пазарни цени и се уреждат в брой до шест месеца от датата на отчета.

23. Провизии

<i>В хиляди лева</i>	30.06.2020	31.12.2019
Провизии по съдебни дела, водени срещу ЕСО ЕАД	16,617	16,590
Провизии за екология	132	139
	<u>16,749</u>	<u>16,729</u>

24. Събития след датата на отчетния период

На 9 юли 2020 г., Търговският регистър публикува втората частична сметка за разпределение на налични суми между кредиторите на „Корпоративна търговска банка“ АД (в несъстоятелност) – КТБ АД (н). Втората частична сметка е изготвена от синдиките на КТБ АД (н) в изпълнение на разпоредбата на чл.95, ал.1 от Закона за банковата несъстоятелност (ЗБН), съгласно която синдикът изготвя частична сметка за разпределение на наличните суми между кредиторите с приети по смисъла на чл.69, ал.1 вземания съобразно реда, привилегиите и обезпеченията.

Съгласно публикуваната втора частична сметка за разпределение на налични суми между кредиторите на КТБ АД (н) сумата, подлежаща на възстановяване за ЕСО ЕАД е в размер на 472 565,03 лв.

На 20 юли 2020 г. между първо и второ гласуване на Законопроект на Закона за местното самоуправление и местната администрация е внесено аргументирано предложение за допълнение в преходните и заключителни разпоредби в ЗЕ. Съгласно § 1, ал. 2 за периода от 01 август 2020 г. до 01.07.2021 г. министърът на енергетиката налага на енергийните предприятия предоставянето на студен резерв със заповед по реда на чл. 70 за периода до пълната либерализация на пазара на електрическа енергия на едро, но не по-късно от 01.07.2021 г. Съгласно § 1, ал. 3 за посочения период операторът на електропреносната мрежа сключва сделки за студен резерв в съответствие със заповедта на министъра на енергетиката. Пределната стойност на разходите на оператора на електропреносната мрежа за закупуване на разполагаемост за студен резерв за цитирания период е не по-висока от определената в решението на КЕВР за утвърждаване на цени в сектор „Електроенергетика“, действащо към момента на влизане в сила на този закон.

МЕЖДИНЕН ДОКЛАД
ЗА ДЕЙНОСТТА
НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД
КЪМ 30.06.2020 Г.

1. УВОД

Основните приоритети в дейността на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД (ЕСО ЕАД) и през първо полугодие на 2020 г. бяха насочени към изпълнение на лицензионните си задължения, за осигуряване на оперативната надеждност на електроенергийната система по отношение на баланса на мощности и на адекватността на мрежата. С оглед изпълнение на тези си задължения, в дружеството бяха направени прогнози за потреблението и за необходимите генериращи мощности за неговото покриване в страната и в Региона в съответствие с изискванията за надеждна работа на системата.

През периода м. януари – м. юни 2020 г. дружеството осъществяваше дейността си в условията на регулирани цени за достъп до електропреносната мрежа, за пренос през електропреносната мрежа, разполагаемост за студен резерв и разполагаемост за допълнителни (спомагателни) услуги.

С приемането на промените в Закона за енергетиката, обн. в ДВ, бр. 38/08.05.2018, считано от 01 юли 2018 г. ЕСО ЕАД закупува електрическата енергия за компенсиране на технологичните разходи по пренос на организиран борсов пазар, чрез участие на дългосрочния и краткосрочен пазарен сегмент, и по-конкретно в рамките на деня. Предвид подписаните от БЕХ ЕАД ангажименти по дело АТ.39767 (БЕХ-Енергетика) на Европейската комисия, ЕСО ЕАД не може да закупува енергия за покриване на технологичните разходи от пазара ден напред на „Българска независима енергийна борса“ ЕАД.

ЕСО ЕАД е пълноправен член на Европейската организация на системните оператори за пренос на електроенергия (ENTSO-E) и осъществява синхронната работа с останалите ЕЕС от Европа в съответствие с "Operation Handbook" на ENTSO-E въз основа на принципите на взаимната изгода, солидарност и взаимна помощ при аварийни ситуации за гарантиране на сигурно, качествено и ефективно снабдяване на потребителите с електрическа енергия. Експерти на ЕСО ЕАД участват активно в работата на Комитетите, Работните групи и проектите по специфични направления във връзка с разработването и гласуването на документите по прилагането на изискванията на Регламентите/Насоките на Европейската комисия. ЕСО ЕАД се стреми да повишава не само надеждността на преноса, но и икономическата ефективност при управление на активите като въвежда и използва най-съвременните методи за планиране, поддръжка и мониторинг.

ЕСО ЕАД е акционер в тържната кантора JAO S.A, която изпълнява ролята на Единна Платформа за Разпределение (ЕПР) на преносни способности съгласно Регламент 2016/1719 за установяване на насоки за предварително разпределяне на преносна способност. JAO S.A разпределя дългосрочните преносни способности (годишни и месечни) на всички граници между страните-членки на ЕС.

2. ИСТОРИЯ, УЧРЕДЯВАНЕ И СЪЗДАВАНЕ НА ДРУЖЕСТВОТО

Наименование, адрес и актуални данни по последна регистрация

„Електроенергиен системен оператор“ ЕАД е регистрирано в Търговския регистър при Агенцията по вписванията, ЕИК 175201304, със седалище и адрес на управление гр. София, район Витоша, п. код 1618, бул. „Цар Борис III“ № 201. Дружеството е учредено за неопределен срок. Регистрирано е по Закона за данък върху добавената стойност.

Собственост и управление

Едноличен собственик на капитала на дружеството е “Български енергиен холдинг” ЕАД (БЕХ ЕАД), регистрирано в Търговския регистър при Агенцията по вписванията с ЕИК 831373560, чийто Принципал е българската държава, чрез публичен орган – Министерство

на енергетиката. Правото на собственост от страна на държавата се упражнява от Министъра на енергетиката.

Органите на управление са: Общото събрание (едноличен собственик на капитала), Надзорен съвет и Управителен съвет. Правата на едноличния собственик на капитала се упражняват от Съвета на директорите на БЕХ ЕАД.

Членовете на Надзорния съвет на независимия преносен оператор се избират от общото събрание на акционерите. Надзорният съвет е в състав от трима членове за срок от 5 години, като за избора им се уведомява Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР). Надзорният съвет на независимия преносен оператор приема решенията, които могат съществено да повлияят върху стойността на активите на оператора на преносна мрежа, включително решенията, свързани с одобряването на годишните финансови планове, нивото на задлъжнялост на оператора на преносна мрежа и обвързващи общото събрание на оператора решения, относно размера на дивидентите, които се разпределят между акционерите, избира и назначава отговорник по съответствието по смисъла на чл.81к, ал.2 от Закона за енергетиката, както и други въпроси, предоставени в неговата компетентност от закона или устава на ЕСО ЕАД.

Управителният съвет на независимия преносен оператор е в състав от трима членове с петгодишен мандат. Членовете на Управителния съвет се избират и освобождават от Надзорния съвет. Решенията на Надзорния съвет за избор, както и информация за условията, които уреждат мандата, продължителността и прекратяването му се изпращат на Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР). Управителният съвет взема решения, свързани с текущите дейности на оператора на електропреносната мрежа, управлението на мрежата и дейностите, необходими за изготвянето на 10-годишния план за развитие на мрежата, както и решава други въпроси, предоставени в негова компетентност от закона или устава на ЕСО ЕАД.

Органи на управление:

Надзорният съвет /НС/ се състои от двама членове в състав:

1. Петър Петров – Председател на НС
2. Пламен Радонов – Член на НС

Управителният съвет /УС/ се състои от трима членове в състав, както следва:

3. Ангелин Цачев – Изпълнителен директор на ЕСО ЕАД и член на УС
4. Антон Славов – Председател на УС и Член на УС
5. Пламен Йорданов – Член на УС

На основание чл.81 к, ал.2 от Закона за енергетиката и в съответствие с Устава на дружеството надзорният съвет на ЕСО ЕАД избира отговорник по съответствието на дружеството. Отговорникът по съответствието на ЕСО ЕАД е Григор Григоров.

Дружеството се управлява и представлява от управителния съвет.

Непосредственото, ежедневно ръководство се осъществява от изпълнителния директор, съобразно уредените от Устава на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД негови компетенции.

Капитал

ЕСО ЕАД е с капитал 131 576 547 (словом: сто тридесет и един милиона петстотин седемдесет и шест хиляди петстотин четиридесет и седем) лева, разделен на 131 576 547 (словом: сто тридесет и един милиона петстотин седемдесет и шест хиляди петстотин четиридесет и седем) броя обикновени поименни акции, с номинална стойност 1 лев всяка една. Капиталът на дружеството е изцяло записан и внесен, както следва:

- 57 847 195 (словом: петдесет и седем милиона осемстотин четиридесет и седем хиляди сто деветдесет и пет) лева - непарична вноска – недвижими имоти и активи;
- 3 256 000 (словом: три милиона двеста петдесет и шест хиляди) лева - непарична вноска (апорт) от „Български енергиен холдинг“ ЕАД, ЕИК 831373560 на 3 203 броя акции от капитала на „Булгартел“ ЕАД, ЕИК 131341659, собственост на „Български енергиен холдинг“ ЕАД, съгласно Временно удостоверение № 3 от 23.10.2017 г. Непаричната вноска е с парична оценка в размер на 3 256 000 (три милиона двеста петдесет и шест хиляди) лева, определена по реда на чл. 72 от Търговския закон от три вещи лица, назначени с Акт № 20161128141234-11 от 26.05.2017 г.
- 2 482 167 (словом: два милиона четиристотин осемдесет и две хиляди сто шестдесет и седем) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2008 година;
- 5 660 561 (словом: пет милиона шестстотин и шестдесет хиляди петстотин шестдесет и един) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2010 година;
- 52 600 (словом: петдесет и две хиляди и шестстотин) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2011 година.
- 24 314 300 (словом: двадесет и четири милиона триста и четиринадесет хиляди и триста) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2015 година.
- 37 963 724 (словом: тридесет и седем милиона деветстотин шестдесет и три хиляди седемстотин двадесет и четири) лева, чрез превръщане на остатъка от нетната печалба на дружеството за 2016 г. и неразпределената печалба от минали години.

Предмет на дейност

Съгласно изискванията на Закона за енергетика, ЕСО ЕАД е собственик на активите, свързани с дейността по пренос на електрическа енергия, включително на преносната мрежа, има собствена идентичност, отделно седалище, персонал и ползва самостоятелно необходимото му оборудване и правни, счетоводни и информационни услуги. ЕСО ЕАД разполага с всички човешки, технически, физически и финансови ресурси, необходими за извършване на дейността по пренос на електрическа енергия. Дружеството има право да взема решения, независимо от вертикално интегрираното предприятие по отношение на активи, необходими за функционирането, поддръжката или развитието на преносната мрежа, както и правомощия да предлага обвързващи общото събрание решения, относно набиране на средства на капиталовия пазар чрез заем или увеличаване на капитала.

ЕСО ЕАД е носител на лицензия за пренос на електрическа енергия № Л-419-04/18.12.2013г. издадена с Решение № Р-205 от 18.12.2013г. от КЕВР на основание чл.39, ал.1, т.2 във връзка с чл.51, ал.1, т.1 и чл.52, ал.1 и ал.2 от ЗЕ за срок от 35 години.

С решение С-5/30.07.2015 година и Решение С-7/05.11.2015 г., КЕВР на основание чл. 10, пар. 1 и 2 от Директива 2009/72/ЕО на Европейския Парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за отмяна на Директива 2003/54/ЕО, чл. 21, ал. 1, т. 27, чл. 81а, ал. 6 от ЗЕ, както и чл. 96, ал. 3 от Наредба № 3 от 21.03.2013 г. за лицензиране на дейностите в енергетиката, сертифицира ЕСО ЕАД като независим преносен оператор на електропреносната система на РБ и одобрява Правила за предоставяне на услуги от независимия преносен оператор на вертикално интегрираното предприятие и Програма за съответствието на ЕСО ЕАД. Нотифицирането на решението за определяне на оператора е публикувано в Официален вестник на Европейския съюз в брой С 428 от 19 декември 2015 г. Издаден е сертификат на ЕСО ЕАД за независимост на оператора на електропреносната мрежа.

Основните дейности съгласно притежаваната от ЕСО ЕАД лицензия №Л-419-04/18.12.2013 г. са:

- **пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа**

Дейността по пренос включва дейности по експлоатация, поддръжка, управление и развитие на електропреносната мрежа и осигурява непрекъснатост, надеждност и ефективност на преноса и транзитирането на електрическа енергия. Дейността по пренос на електрическа енергия е всеобщо предлагана услуга, която се управлява от електроенергийния системен оператор.

- **управление на електроенергийната система (ЕЕС)**

Дейностите по управление на ЕЕС включват единно оперативно управление, координиране и управление, както и контрола на режима на работа на ЕЕС; управление (диспечирание) на преноса или транзитирането и трансформирането на електрическа енергия; поддържане на баланс между производството и потреблението на електрическа енергия; осъществяване съвместна работа на електроенергийната система с електроенергийните системи на другите страни в съответствие с международни договори; предоставяне на равнопоставен достъп на ползвателите на мрежата за пренос и транзитиране на електрическа енергия; провеждане на търгове за студен резерв и/или двустранни договори за допълнителни услуги; сключване на сделки с операторите на съседни системи за взаимно компенсиране на презграничните потоци на електрическа енергия.

- **администриране на сделки с електрическа енергия и пазара на балансираща енергия**

Дейността включва поддържане на регистри на лицата, сключили сделки на пазара на електрическа енергия; поддържане на регистри на сключените договори на лицата, участващи на пазара на електрическа енергия; приемане, подреждане в приоритетни списъци по цена и технологични критерии и активиране на предложения и заявки за покупко/продажба на балансираща енергия; прилагане на методика за изчисляване и определяне на цени на балансираща енергия за всеки период на сетълмент; контрол върху финансовата обезпеченост на сделките с балансираща енергия.

- **измерване на електрическа енергия**

Дейността включва осигуряване и монтиране за сметка на ЕСО ЕАД на средствата за търговско измерване за всяко присъединяване на клиенти и производители на електрическа енергия към мрежата; поддръжка, отчитане, контрол и подмяна на средствата за търговско измерване на електрическа енергия; създаване, поддържане и администриране на база данни за всички търговски участници, присъединени към електропреносната мрежа.

3. ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ

Списъчният състав на персонала към 30.06.2020 г. е 4 065 броя. Относителният дял на техническия персонал, ангажиран с основната дейност на дружеството, свързана с експлоатацията, поддръжката и надлежното функциониране на електропреносната мрежа, поддържането и развитието на спомагателни мрежи, ремонтни дейности и услуги в областта на енергетиката, към края на първото полугодие на 2020 г. е най-висок – 61,97 % /2 519 броя/, като тенденцията ще се запази и за бъдещи периоди, имайки предвид основната дейност на дружеството. Останалите групи, съгласно Националния класификатор на професиите и длъжностите са разпределени както следва:

• Ръководители	287 бр.;
• Специалисти	868 бр.;
• Помощен административен персонал	134 бр.;
• Персонал зает с услуги	1 бр.;
• Машинни оператори	131 бр.,

- Професии не изискващи специална квалификация 125 бр.

Организационно - управленска структура

Действащата към момента организационно-управленска структура на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД е както следва:

На пряко подчинение на Изпълнителния директор са:

- Отдел „Вътрешен одит и контрол“;
- Отдел „Контрол по изпълнение на решения“;
- Отдел „Европейски регулаторни политики и развитие на пазара“;
- Главен инженер ;
- Управление „Сигурност“;
- Служител по ССИ и РКИ;
- Централна лаборатория за енергетични масла;
- Управление „Правно“ , в състава му се включват 2 отдела;
- Отдел „Човешки ресурси“;
- Дирекция „Финанси и бюджет“, ръководи се от директор и зам. директори на дирекцията. В състава ѝ се включват 4 управления и 12 отдела;
- Дирекция „Централно диспечерско управление“, ръководи се от директор и зам. директор на дирекцията. В състава ѝ се включват 2 управления, 7 отдела и 4 териториални диспечерски управления.

На пряко подчинение на Главния инженер са:

- Управление „Административно обслужване“, в състава му се включват 5 отдела и ПД „Енерго- 2“*;
- Дирекция „Пренос на ел. енергия“, ръководи се от директор и зам. директор на дирекцията. В състава ѝ се включват 4 отдела и 13 Мрежови експлоатационни райони на територията на страната;
- Управление „Обществени поръчки“ с 1 отдел;
- Управление „Логистика“ , в състава му се включват 2 отдела;
- Отдел „КЕЗБУТ“;
- Управление „Активи на преносната мрежа“, в състава му се включват 3 отдела;
- Дирекция „Измерване, информационни и комуникационни технологии“ ръководи се от директор и зам. директор на дирекцията. В състава ѝ се включват 3 управления и 9 отдела.
- Дирекция „Инвестиции“ ръководи се от директор и зам. директор на дирекцията. В състава ѝ се включват 2 управления и 4 отдела, вкл. офиси в градовете Велико Търново, Варна Бургас, Стара Загора и Пловдив.

4. ПРЕГЛЕД НА РЕГУЛАТОРНАТА И ПАЗАРНА СРЕДА

Дейността на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД (ЕСО) е съобразена с административните актове на Министерство на енергетиката (МЕ) и Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР), като, включително разпоредбите относно независимостта на оператора, са нормативно установени (Глава осем „а“ от Закона за енергетиката и издадените във връзка с прилагането на закона, подзаконовни нормативни актове). Законодателството в областта на енергетиката е хармонизирано с изискванията на правото на Европейския съюз.

В тази връзка следва да се има предвид, че през 2019 г. влезе в сила четвъртият либерализационен пакет и по-специално документите, засягащи организацията на пазара на електрическа енергия, част от пакета „Чиста енергия за всички европейци“.

С въвеждането на новия пакет, Европа затвърди бъдещото си лидерство в борбата с климатичните промени. Пакетът очертава периода до 2030 г., като налага преход към нов пазарен модел отличаващ се с висок дял на възобновяемите източници, енергийна ефективност, декарбонизация, активни потребители и енергийни общности, засилено регионално сътрудничество, киберсигурност, управление на данните и единен вътрешен пазар.

Четвъртият либерализационен пакет включва 8 документа, както следва:

- Директива (ЕС) 2018/844 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 30 май 2018 година за изменение на Директива 2010/31/ЕС относно енергийните характеристики на сградите и Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност;
- Директива (ЕС) 2018/2001 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 11 декември 2018 година за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници (преработен текст);
- Директива (ЕС) 2018/2002 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 11 декември 2018 година за изменение на Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност;
- Регламент (ЕС) 2018/1999 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 11 декември 2018 г. относно управлението на Енергийния съюз и на действията в областта на климата, за изменение на регламенти (ЕО) № 663/2009 и (ЕО) № 715/2009 на Европейския парламент и на Съвета, директиви 94/22/ЕО, 98/70/ЕО, 2009/31/ЕО, 2009/73/ЕО, 2010/31/ЕС, 2012/27/ЕС и 2013/30/ЕС на Европейския парламент и на Съвета, директиви 2009/119/ЕО и (ЕС) 2015/652 на Съвета и за отмяна на Регламент (ЕС) № 525/2013 на Европейския парламент и на Съвета;
- Регламент (ЕС) 2019/941 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 5 юни 2019 година за готовност за справяне с рискове в електроенергийния сектор и за отмяна на Директива 2005/89/ЕО;
- Регламент (ЕС) 2019/942 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 5 юни 2019 година за създаване на Агенция на Европейския съюз за сътрудничество между регулаторите на енергия (преработен текст);
- Регламент (ЕС) 2019/943 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 5 юни 2019 година относно вътрешния пазар на електроенергия (преработен текст);
- Директива (ЕС) 2019/944 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 5 юни 2019 година относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за изменение на Директива 2012/27/ЕС (преработен текст).

Последните четири документа са част от подпакета, относими към организацията на пазара на електрическа енергия, като заедно с Директива (ЕС) 2018/2001, имат най-съществено отношение към дейността на операторите на преносни системи през следващия десетгодишен период.

Следва да се отбележи, че новите регламенти са задължителни и се прилагат пряко, като всички документи са влезли в сила и съответно Регламент 714/2009 и Директива 2005/89/ЕО се отменят. Регламент (ЕС) 2019/943 се прилага от 01.01.2020 г. и съответно Регламент 2009/714 ,се отменя от същата дата.

В следствие на влизането в сила на новото законодателство на ниво ЕС, ще се наложат изменения и актуализации на местната нормативна уредба, които ще се отразят пряко върху дейността на ЕСО.

ЕСО има водеща роля в процеса на либерализация на електроенергийния пазар в България, както и в изпълнение на изискванията на Регламентите на Европейския съюз, уреждащи създаването на общ европейски пазар. Със стартирането на борсовата търговия от м. януари 2016 г. определени функции по администрирането на търговията в деня преди доставката и в рамките на деня на доставка се поемат от „Българска независима енергийна борса“ ЕАД (БНЕБ). Ролята и мястото на ЕСО ЕАД в този процес обаче продължава да бъде от ключово значение. Пазарът на електрическа енергия включва няколко сегмента с различни продукти за търгуване, които са взаимосвързани и създават цялостната картина на процеса по разпределение на физически права за пренос, договаряне на покупките и продажбите на електроенергия, известяване, валидиране и регистриране на търговски графици – външни и вътрешни, балансиране и сетълмент.

Пазарът на електрическа енергия преди реалното време включва договарянето на покупките и продажбите на електрическа енергия на дългосрочна и краткосрочна база, чрез двустранни взаимоотношения и чрез сделки, сключени на платформите на БНЕБ.

През 2020 г. ЕСО ЕАД продължи успешното администриране на почасовия пазар на всички сделки с електрическа енергия, като през м. април 2018 г. беше въведен и новия пазарен сегмент „в рамките на деня“. Той допълва цялостната структура на пазара и дава възможност на търговските участници да търгуват в рамките на денонощието, да прогнозираят производството и консумацията си близо до реалния час на търговия, и по този начин да минимизират значително разходите си за балансиране. От 19 ноември 2019 г. българо-румънската граница е част от пан-европейското пазарно обединение „в рамките на деня“ (SIDC – Single Intraday Coupling) чрез включването ѝ в локалния проект LIP 15. Това е първото пазарно обединение на българска граница. Предстои реализиране на проекти за пазарно обединение на българо-румънската и българо-гръцката граници за времеви хоризонт „ден напред“, през 2021 година. ЕСО ЕАД работи активно и в региона, за постепенното преодоляване на правните ограничения и обхващане в процесите на пазарно обединение и на границите на съседните държави, които не са членки на ЕС.

Балансиращият пазар продължи да работи при пазарни условия, като се прилагат еднакви условия за балансиране на стандартните, специални и комбинирани балансиращи групи.

През 2019 г. се реализира втория етап от промяната, касаеща производителите от високо-ефективно комбинирано производство и от възобновяема енергия, като бяха прекратени договорите с Обществения доставчик, респективно Крайните снабдители на производителите с инсталирана мощност от 1 MW до 4 MW. Тези производители, преминаха към продажба на цялата произведена електрическа енергия чрез платформите на БНЕБ ЕАД, като сключиха договор с Фонд СЕЕС за получаване на премия, която да покрие разликата до определената им от КЕВР преференциална цена.

Отчетната 2020 г. е шестата година, през която се отчитат данни за работата на балансиращия пазар в изцяло пазарни условия и среда, при които ЕСО ЕАД определя за всеки период на сетълмент количествата, които участват в балансирането на ЕЕС, съответно и своите разходи.

Доставчици на балансираща енергия са всички производители с регулируеми агрегати, както и обекти на потребители, изпълнили техническите изисквания на ЕСО ЕАД. Цената на балансиращата енергия се определя по механизъм, регламентиран в Правилата за търговия с електрическа енергия и методика, неразделна част от тях, обн. в ДВ, бр.39 от 09 май 2014 г., изм. и доп. бр. 90 от 20 ноември 2015 г., изм. и доп. бр.100 от 15 декември 2017 г., изм. и доп. бр. 72 от 31 август 2018 г., изм. и доп. бр. 35 от 30 април 2019 г., изм. и доп. Бр. 40 от 05 май 2020 г.

ЕСО определя всеки месец, до 10-то число необходимата разполагаемост за допълнителни услуги на термичните централи за следващия месец, като заплащането е съгласно утвърдените разходи за допълнителни услуги от КЕВР за съответния регулаторен период. Разполагаемостта за студен резерв се договаря чрез търгове. Разходите за разполагаемост за допълнителни услуги и студен резерв се възстановяват чрез цената за достъп, а разходите за предоставената енергия за регулиране нагоре и регулиране надолу от доставчиците на балансираща енергия, се прехвърлят в цените за енергиен недостиг и енергиен излишък на балансиращия пазар. През 2020 г. ЕСО стартира разработването на нови правила за договаряне на разполагаемост за допълнителни услуги, въвеждайки пазарен подход, и по-кратък период на договаряне до реалното време.

ЕСО поддържа баланса между производството и потреблението, сигурността и качеството на доставките в ЕЕС, като ползва балансиращата енергия, предоставена от диспечерируеми производствени и консумиращи обекти.

Пазарните сегменти, които влияят върху годишните резултати на ЕСО ЕАД са:

- Пазар на електрическа енергия;
- Пазар на балансираща енергия;
- Пазар на допълнителни услуги в т.ч. на студен резерв;
- Търгове за предоставяне на преносна способност за търговски обмени;
- Междусистемни обмени с електроенергия.

Преглед на състоянието на пазара на електрическа енергия

Регистрация на търговските участници

Към м. юни 2020 г. със статус „активен“ са регистрирани 50 стандартни балансиращи групи, 20 специални и 13 комбинирани балансиращи групи, Крайните клиенти, ползватели на електропреносната мрежа, към м. юни 2020 г., са 156., от които в специалната балансираща група на ДПИ са 14, От посочените 50 броя стандартни балансиращи групи, финансово отговорни за небалансите към ЕСО ЕАД са 14 на брой стандартни балансиращи групи, останалите са в обединения. Общо реализираният брой смени на координатор на балансираща група за периода от 01.01.2020 до 30.06.2020 е 69.

Голяма част от индустриалните потребители с електромери за почасово отчитане на електрическата енергия вече са регистрирани на свободния пазар в периода 2014 - 2020 г., и тенденцията през следващите години е основно малки потребители с назначен СТП да сменят с своя доставчик с доставчик на свободния пазар. С промени в Закона за енергетиката всички индустриални потребители на ниско напрежение трябва да излязат на свободния пазар от 01.10.2020 г., като се въвежда преходен етап, през който ще могат да останат при същия доставчик, но в ролята му на търговец на електрическа енергия и сключен типов договор, утвърден от КЕВР.

По данни към м. юни 2020 ., в мрежата на „ЧЕЗ Разпределение България“ АД 1,3% от консумацията е при ДПИ, а свободният пазар формира 38,82 % от общата консумация в тази електрическа мрежа.

В мрежата на „Електроразпределение Север“ АД 0.61% от консумацията е при ДПИ, а свободният пазар формира 43.7 % от общата консумация в тази електрическа мрежа.

В мрежата на „Електроразпределение Юг“ ЕАД 0.38% от консумацията е при ДПИ, а свободният пазар формира 40.97% от общата консумация в тази електрическа мрежа.

През 2020 г. ЕСО ЕАД и електроразпределителните дружества актуализираха инструкцията за обмен на данни и въвеждане на единен стандарт за комуникация между мрежовите оператори, от една страна, и между мрежовите оператори и координатори на балансиращи

групи, от друга. Инструкцията е публикувана на сайта на ЕСО ЕАД. Процедурата обхваща два от основните процеса - смяна на доставчик на електрическа енергия и обмен на данни от средствата за търговско измерване. Единният стандарт ще автоматизира и ще облекчи значително регистрацията на пазара на малки обекти и потребители с назначен СТП, и ще ги стимулира да сменят своя доставчик с доставчик на свободния пазар. Мрежовите оператори извършват промени и доработват информационните си системи, за да изпълнят изискванията, заложен в инструкцията. Разработва се пътна карта за въвеждане на единния стандарт за комуникация.

Реализирани продажби по търговски графици

През първото полугодие на 2020 г., продажбите на големите производители по почасови графици са: АЕЦ Козлодуй ЕАД – 7 735 903 MWh, спрямо 7 713 736 MWh за същия период на 2019 г., ТЕЦ Марица Изток 2 ЕАД– 1 697 882 MWh, спрямо 3 231 223 MWh през същия период на 2019 г., ТЕЦ Бобов дол ЕАД – 515 856 MWh, спрямо 680 620 MWh през същия период на 2019 г., ТЕЦ Марица 3 ЕАД– 86 436 MWh, спрямо 73 944 MWh през същия период на 2019 г. ТЕЦ Контур Глобал Марица Изток 3 АД– 2 366 866 MWh спрямо 2 093 554 MWh през същия период на 2019 г., ТЕЦ ЕЙ и ЕС 3С Марица Изток 1 ЕООД– 1 386 227 MWh, спрямо 1 588 524 MWh през същия период на 2019 г.

Пазар на балансираща енергия

В периода от 01.01.2020 г. до 30.06.2020 г. енергията за регулиране нагоре е 153 566 MWh спрямо 162 786 MWh през същия период на 2019 г. Енергията е от участие в първично и вторично регулиране. Няма активирана енергия от студен резерв. Енергията за регулиране надолу от участие в първично и вторично регулиране е 394 259 MWh спрямо 426 328 MWh през същия период на 2019 г. В периода от 01.01.2020 г. до 30.06.2020 г. са активирани отделно оферти за третично регулиране надолу в общ размер 2984 MWh.

Общият енергиен недостиг за периода от 01.01.2020 г. до 30.06.2020 г. е в размер на 263 402 MWh, спрямо 314 8339 MWh през същия период на 2019 г. като намалява с 16%. Общото задължение на търговските участници към ЕСО ЕАД за реализирания енергиен недостиг възлиза на 42 473 439 лв. без ДДС, спрямо 61 870 829 лв. за същия период на 2019 г. Енергията за покриване на енергийния излишък за периода от 01.01.2020 г. до 30.06.2020 г. е 550 894 MWh, спрямо 594 600 MWh, през същия период на 2019 г., като намалява с 7% Общото задължение на ЕСО ЕАД към търговските участници за реализирания енергиен излишък възлиза на 4 885 063 лв., без ДДС, спрямо 5 451 646 лв. за същия период на 2019 г. без ДДС. Изхождайки от това, че всички участници подлежат на балансиране, отклоненията са в рамките на стандартните отклонения и показват добри прогнози и неголеми допълнителни разходи за балансиране, като през 2020 г. намалява и общият енергиен недостиг и общият енергиен излишък. Пазарът е структуриран оптимално от гледна точка на прехвърлянето на отговорността за балансиране и групиране на участниците. Съгласно действащата нормативна уредба координаторите на стандартни и комбинирани балансиращи групи имат възможност да прехвърлят отговорността за балансиране на друг координатор, който е главен координатор на обединена балансираща група, което доведе до функционирането на „мега балансиращи групи“. Окрупняването на балансиращите групи, посредством обединяването им с общ финансов сетълмент води до количествено нетиране на небалансите в групите без действително снижение на разходите за регулиране.

Цени на балансираща енергия

ЕСО ЕАД определя за всеки период на сетълмент две цени на балансираща енергия. Цената на балансиращата енергия се определя по механизъм, регламентиран в Правилата за търговия с електрическа енергия и методика, неразделна част от тях, обн. в ДВ, бр.39 от 09 май 2014 г., изм. и доп. бр. 90 от 20 ноември 2015 г., изм. и доп. бр.100 от 15 декември 2017

г., изм. и доп. бр. 72 от 31 август 2018 г. изм. и доп. бр. 35 от 30 април 2019 г., изм. и доп. Бр. 40 от 05 май 2020 г.

Цените се определят на база предоставените цени от доставчиците на балансираща енергия, активираната енергия за регулиране нагоре и регулиране надолу, необходима за балансиране на ЕЕС, и реализираните небаланси в рамките на балансиращите групи, които са финансово отговорни към ЕСО ЕАД за всеки период на сетълмент.

С решение на КЕВР Ц-36 от 23.12.2019 г., в сила от 01 януари 2020 г., са определени пределни цени за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия. Пределната цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия за предоставяне на системната услуга за „регулиране нагоре“, която се заплаща на доставчиците на балансираща енергия е определена на Цпдн + 100 лв./MWh, където Цпдн е почасовата цена пазара „ден напред“ на Българска независима енергийна борса (БНЕБ) ЕАД. Пределната цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия за предоставяне на системната услуга за „регулиране надолу“ е в размер на 0,00 лв./MWh.

Пределните цени не се прилагат при сключване на сделки на пазара на балансираща енергия, за балансираща енергия, която е закупена/продадена от/на съседни енергийни системи по двустранни споразумения или от регионален балансиращ пазар.

Средно-аритметичната цена за 2020 г., за енергиен недостиг е 160,36 лв./MWh, спрямо 191,82 лв./MWh през същия период на 2019 г, а средно-аритметичната цена за енергиен излишък е 12,37 лв./MWh, спрямо 12,21 лв./MWh през същия период на 2019 г. През първото полугодие на 2020 г. минималната цена за енергиен недостиг е 100,10 лв./MWh, а максималната 414,80 лв./MWh. Минималната цена за енергиен излишък е 0,00 лв./MWh, а максималната 30,00 лв./ MWh. Определените от ЕСО ЕАД цени се заплащат от главните координатори и търговски участници на самостоятелно балансиране. В рамките на балансиращите групи се прилагат методики за изчисление на небалансите и цени, определени от координатора на балансиращата група.

ЕСО ЕАД сключва договори за балансиране, регламентиращи уреждането на взаимоотношенията с участниците, регистрирани на пазара във връзка с почасовия сетълмент. Гарантирането на плащанията се осъществява чрез банкови гаранции и депозити, направени по сметка на ЕСО ЕАД. От 01 юли 2018 г., след влизане в сила на промените в Закона за енергетиката ЕСО ЕАД закупува енергия за покриване на технологичните разходи в преносната електрическа мрежа от платформите на БНЕБ ЕАД – Централизираната платформа за двустранно договаряне и платформата в рамките на деня Отклоненията от графика се санкционират по цените на балансиращата енергия, определени от ЕСО ЕАД и прилагани към всички координатори на балансиращи групи.

От 01 ноември 2019 г. ЕСО ЕАД въведе нова система за администриране на пазара, с разширена функционалност, след продължили близо година цялостни вътрешни и външни тестове, едномесечна тестова паралелна работа през м. октомври 2019 г. на новата и старата системи и проведено обучение на търговските участници. Системата има много нови функционалности, които позволяват администриране на пазар в рамките на деня, чрез организиране на търгове за разпределение на преносна способност в рамките на деня, регистриране на графици за аварийна помощ, валидиране и регистриране на брутни (PPS) и нетни (TPS) графици за ден напред и в рамките на деня и изпращане на актуализирана производствена програма към SCADA/EMS на всеки час. Още през м. ноември е реализирано и разширение на системата за обмен на файлове с платформата на DBAG, във връзка с участието на ЕСО ЕАД и БНЕБ ЕАД с българо-румънската граница във втората вълна на присъединяване към Единния европейски пазар за времеви хоризонт „в рамките на деня“. За м. ноември и м. декември 2019 г. успешно и в срок приключи процеса на сетълмент, с определянето на количествата регулираща енергия, реализираните небаланси от търговските участници и цените на балансиращата енергия. Генерирани са коректно регулярните справки за счетоводни цели и към институциите, съгласно изискванията на

нормативната уредба. През м. март 2020 г. е сключен договор за модернизация и разширение на системата за администриране на пазара, съфинансиран по споразумението за предоставяне на безвъзмездна помощ с Европейската банка за възстановяване и развитие. Договорът предвижда разработване на нови функционалности, които ще позволят реализиране на пазарно обединение за ден напред, на българо-румънската и българо-сръбската граници, както и въвеждането на единния стандарт за комуникация с ЕРД и търговските участници, съгласно публикуваната инструкция, от началото на 2021 г.

Пазарна интеграция - проекти

ЕСО ЕАД, заедно с всички борсови оператори и оператори на преносни системи в Европа, подписа Споразумението за координирано осъществяване на функцията по единното свързване на пазарите в рамките на деня между ОПС и НОПЕ (IDOA) и Споразумението за сътрудничество между ОПС (TCID) през м. май 2018 г.

През м. март 2019 г. ЕСО ЕАД подписа Споразумението за координирано осъществяване на функцията по единното свързване на пазарите за ден напред между ОПС и НОПЕ (DAOA) и Споразумението за сътрудничество между ОПС (TCDA).

• Проекти за пазарни обединения във времевия сегмент в рамките на деня

▪ Проект SIDC (XBID)

Единният интегриран пазар в рамките на деня позволява непрекъсната трансгранична търговия, насърчава конкуренцията и увеличава ликвидността, като позволява по-ефективно използване на ресурсите за производство на електроенергия в Европа

Проектът е създаден за управление и развитие на процедурите и техническата осъществимост на Единния европейски пазар в рамките на деня (SIDC – Single Intraday Coupling). Основната му цел е създаването на решение за трансгранична имплицитна непрекъсната търговия (едновременно разпределяне на енергия и капацитет) в рамките на деня в Европа. Системата за търговия - XBID позволява трансграничната търговия на електрическа енергия до един час преди реалната доставка, като по време на активната фаза на търговия се осигурява непрекъсната актуализация на активните оферти и наличните капацитети в съответствие със сключените сделки.

Инициативата за европейска трансгранична търговия в рамките на деня, проектът XBID, стартира като съвместна инициатива на европейските електроенергийни борси, заедно с операторите на преносни системи от 12 страни от централна и западна Европа, с цел създаване на единното пазарно обединение в рамките на деня (SIDC), което да увеличи цялостната ефективност на пазара във времевия сегмент, в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) 2015/1222 на Комисията от 24 юли 2015 година за установяване на насоки относно разпределянето на преносната способност и управлението на претоварването (CACM).

Първоначално, проектът включва европейските енергийни борси: EMCO, EPEX SPOT, GME и OMIE и европейските преносни оператори: 50 Hertz, Amprion, APG, BritNed, Creos, Elia, Energinet, Fingrid, National Grid Interconnectors, RTE, Statnett, Svenska Kraftnät, Swissgrid, TenneT BV, TenneT GmbH и TransnetBW. От стартирането на проекта, обхватът е значително разширен, като към момента всички членове на Европейския съюз са част от него, с цел да бъде завършен Европейския целеви модел. За пълното обединение на пазара в рамките на деня са предвидени няколко вълни за пазарна интеграция:

- Първата вълна е в реална работа от юни 2018 г. и включва 14 държави: Австрия, Белгия, Дания, Естония, Финландия, Франция, Германия, Латвия, Литва, Норвегия, Холандия, Португалия, Испания и Швеция.
- Втората вълна е в реална работа от ноември 2019 г., като след успешния и старт към единния пазар се присъедини и България заедно с още шест държави членки: Румъния, Унгария, Хърватска, Словения, Чехия, Полша.

- Третата вълна за пазарна интеграция на пазарите в рамките на деня предстои да бъде въведена в реална работа, като старта и е предвиден за първото тримесечие на 2021 г. и включва италианските граници и българо-гръцката граница.

След въвеждането на пазарното обединение на българо-румънска граница във времеви интервал в рамките на деня, в реална работа на 19.11.2019 г., посредством локалния проект LIP 15, част от втората вълна за присъединяване към Единния европейски пазар в рамките на деня (SIDC – Single Intraday Coupling/XBID - Cross-Border Intraday Market project), ECO ЕАД вече е оперативна страна по проекта като участва в управителния комитет на всички ОПС, както и в общия комитет на пазарното обединение, както и във всички постоянни и временни работни групи, част от него.

Считано от тази дата, вече регистрираните участници на БНЕБ могат да сключват трансгранични сделки с електроенергия, до 60 минути преди часа на доставка.

С тази стъпка, българо-румънската граница стана първата българска граница, на която преносната способност се разпределя за времеви хоризонт „в рамките на деня“, по имплицитен начин, в рамките на обединен европейски пазар.

- *Локален проект LIP 14*

Въвеждане на пазарно обединение на българо-гръцка граница във времеви интервал в рамките на деня посредством участие в третата вълна за пазарно обединение на SIDC ще се осъществи чрез локален проект LIP 14, в който участват и всички италиански граници. ECO ЕАД, заедно с българския борсов оператор са вече присъединени към проекта. Третата вълна за пазарна интеграция в този времеви сегмент се очаква да стартира през първото тримесечие на 2021 г., като ECO ЕАД е част и активен участник във всички работни групи на ниво LIP 14.

- Проекти за пазарни обединения във времеви сегмент ден напред

- *Проект SDAC*

Проектът е създаден за управление и развитие на процедурите и техническата осъществимост на Единния европейски пазар ден напред (SDAC – Single Day-Ahead Coupling). Проектът за Единния европейски пазар е в съответствие с европейската законодателна рамка, като стартира първоначално в страните от западна и централна Европа и е базиран на решението PCR (Price Coupling of Regions) и постепенно се разширява. Основната му цел е оптимизираното и пълноценното използване на енергийните ресурси посредством имплицитна търговия във времеви интервал ден напред. България е пълноправен член на SDAC, като се присъединява към MRC в изолиран режим от месец януари 2016 г. и все още не е оперативна страна в проекта по обективни причини, дължащи се на специфичните характеристики на съседните пазарни зони и по-специално, липсата на функциониращ пазар в Р Гърция в съответствие с SACM и все още неосъщественото сливане на MRC с пазарното обединение 4M MC, от което е част Румъния.

Отчитайки съществената роля, която има пазарната интеграция за търговските участници и потребителите, с цел създаване на максимално добри условия за търговия, ECO, съвместно с БНЕБ, работи усилено за максимално бързото присъединяване на българската пазарна зона към единния европейски пазар ден напред. В краткосрочен план, се очаква да се реализират пазарни обединения с Румъния и Гърция, посредством следните проекти:

- *Локален проект за пазарно обединение с румънската пазарна зона*

Румъния все още е част от 4M MC регионалното пазарно обединение заедно с Унгария, Чехия и Словакия, а България е част от европейското пазарно обединение на пазарите ден напред MRC. До стартирането на Междинния проект, в края на 2018 г. (пазарното обединение на границите DE-AT-PL с 4M), което ще обедини 4M MC към MRC в Единното пазарно обединение ден напред (SDAC – Single Day Ahead Coupling), не беше невъзможно

стартирането на локален проект за обединение на пазарите на българско-румънска граница, поради техническа несъвместимост.

След стартирането на Междинния проект, стана възможно реализирането на такъв проект за пазарно обединение, с хоризонт за въвеждане в реална работа три месеца след присъединяването на 4М МС към МРС (SDAC).

Отчитайки същественото значение на локалния проект, участниците в него подписаха необходимите документи, определящи структурата и организацията му и започнаха незабавно активна работа по него. В оперативен порядък, страните одобриха архитектурата на организация на пазарното обединение, както и детайлна пътна карта, според която се очаква стартиране в реална работа до края на 2020 г. ЕСО ЕАД играе ключова роля в управлението на проекта, като организира работата на Проектната работна група и следи за изпълнението на възложените задачи от всички работни групи част от инициативата.

Продължавайки активната работа по проекта, в началото на месец април 2020 г. страните уведомиха оперативните групи (MRC OPSCOM и SDAC MSD) на централния проект SDAC, за стартирания проект, като подадоха заявка за промяна на съществуващите споразумения, с цел включване на проекта като географско разширение на SDAC. Проектът бе представен официално и на общото събрание на управителния комитет на ОПС и НОПЕ за ден напред.

Навременното въвеждане в реална работа на пазарното обединение с румънската пазарна зона е в пряка зависимост от навременното стартиране на Междинния проект (пазарното обединение на границите DE-AT-PL с 4М МС), което е предвидено за септември 2020 г.

Поради забавяне на тестовете, от част от страните, участващи в Междинния проект, се очаква въвеждането на проекта в реална работа да закъснее с няколко месеца и новият срок за въвеждане в оперативна работа ще бъде обявен за началото на 2021 г. Това отлагане ще повлияе и на предварително определения срок за стартиране на локалния проект на България и Румъния, като предстои той да бъде преразгледан и отложен за 2021 г.

- *Проект за пазарно обединение между България и Гърция*

Пазарното обединение на България и Гърция се очаква да се осъществи, посредством IBWT - проект за пазарно обединение на италианските граници.

Р Гърция към настоящия момент няма действащ пазар ден напред, в съответствие с Европейската законодателна рамка. Отчитайки предстоящото стартиране на локален пазар в страната, обявено за м. октомври 2020 г., с цел максимално бързото стартиране на проект за пазарно обединение, гръцките и българските преносни и пазарни оператори (ЕСО, БНЕБ, ПТО, НЕпЕХ), подкрепени от националните им регулаторни органи (КЕВР и ANRE), подадоха заявление за присъединяване на българската пазарна зона чрез граница BG-GR към съществуващата регионална инициатива за пазарно обединение на италианските граници (IBWT – Italian Borders Working Table). ЕСО и БНЕБ получиха всички необходими одобрения от регулаторните органи и Управителния комитет на проекта, като подписаха и документите за присъединяване към него и се включиха във всички работни групи, част от него.

Страните изготвиха пътна карта с конкретните дейности, съгответстващи пазарното обединение, като се очаква пазарното обединение на българо-гръцка граница да се реализира с хоризонт - първо тримесечие на 2021 г.

Навременното въвеждане на проекта в реална работа, е в пряка зависимост от навременното стартиране на локален пазар на територията на гръцката пазарна зона и осъществяването на пазарното обединение на гръцко-италианската граница, което предшества обединението на българо-гръцката граница.

- *Проект за пазарно обединение с пазарната зона на Северна Македония:*

След подписания меморандум през април 2018 г., за обединение на пазарите ден напред и провеждането на няколко срещи по проекта, се достигна етап, на който са необходими законодателни промени в нормативната уредба на Северна Македония, които да гарантират организация на пазара в съответствие с Регламент 2015/1222. Проектът ще може да

продължи след промяна на Договора за създаването на Енергийната Общност или посредством въвеждането на временно законодателно решение, което да осигури необходимата законодателна рамка, което е в ход. До края на годината се очаква местния Регулаторен орган да номинира НОПЕ¹, като през 2021 г. се очаква да стартира и локален пазар ден напред.

- *Проект за пазарно обединение с пазарната зона на Р Сърбия:*

През 2018 г. стартираха преговори за тристранно обединение между България-Сърбия и Хърватска. През 2019 г. страните разработиха Анализ на предпоставките и осъществимостта на проекта, който документ беше съгласуван тристранно. Дейностите по проекта продължават, като част от необходимите следващи стъпки, са свързани с законодателни промени в нормативната уредба на Р Сърбия, които да гарантират организация на пазара в съответствие с Регламент 2015/1222. Проектът ще продължи след промяна на Договора за създаването на Енергийната Общност или посредством въвеждането на временно законодателно решение, което да осигури необходимата законодателна рамка.

- *ENTSO-E SEE TF:*

С подкрепата на ENTSO-E и със съдействието на Европейската комисия (ЕК), през месец май стартира официално работата на нова доброволна работна група целяща интегрирането на електроенергийните пазари между държаните-членки и държавите извън ЕС, в региона на Югоизточна Европа. Новосъздадената група е съставена от представители на преносните оператори на четирнадесет държави от региона на Югоизточна Европа и има за цел да осигури координация и сътрудничество на ОПС в този регион по отношение идентифициране на проблеми и търсене на решения за интеграция на пазара в Югоизточна Европа. ЕСО ЕАД е избран да ръководи и организира работата на работната група, като води дейността и задачите предвидени за изпълнение от всички участници. Дейността на работната група се координира с ЕК и ENTSO-E, като се провеждат и консултации с Енергийната общност.

- *Инициатива за електроенергийни пазари“ (ЕМИ):*

Проектът е създаден с цел да засили интеграцията и функционирането на пазарите на електроенергия в Югоизточна Европа. В ЕМИ членуват преносни оператори и оператори на пазара на електрическа енергия от югоизточна Европа, а регулаторите от страните в региона участват като наблюдатели. Една от основните цели на ЕМИ е разработване на регионален модел на пазара на електроенергия, който включва всички съществуващи и планирани производствени мощности в Югоизточна Европа, с възможност за анализиране на интеграцията на пазара и влиянието ѝ върху пазарните цени на едро, разпределението на разходите за производство и трансграничния обмен на електроенергия, както за отделните страни, така и за региона, като цяло.

- **Други проекти**

- *Механизъм за капацитет:*

ЕСО участва в работна група за подготовка на необходимите документи за нотифициране на механизъм за капацитет в Република България, пред Европейската комисия. Заедно с представители от Министерство на енергетиката (МЕ), „Български енергиен холдинг“ ЕАД (БЕХ) и ЕСО ЕАД участват активно в подготовката на част от документите, както и при работата с избрания външен консултант.

¹ Номиниран оператор на пазар на ЕЕ

Пазар на допълнителни услуги в т.ч. на студен резерв

Пазарът на допълнителни услуги бе в съответствие с новата регулаторна рамка, съгласно която КЕВР фиксира размера и разходите за допълнителни услуги, както и средно-претеглената цена за студен резерв.

С решение Ц-19/01.07.2019 г. на КЕВР размерът на допълнителните услуги е 300 MW, в т.ч. 100 MW за влиянието на ВЕИ. Те се разпределят между основните доставчици съобразно техническите им възможности и производствената програма.

Съгласно Заповед №РД-16-173/27.03.2019 г. на Министъра на енергетиката размерът на студения резерв е определен на средно годишна стойност от 650 MW. За обезпечаване на този резерв ЕСО ЕАД организира търгове, на които бяха класирани и договорени предложените количества разполагаемост за студен резерв от производители, както следва:

- за периода от 01.01.2020 г. до 29.02.2020 г. – 164 MW от „ТЕЦ Бобов дол“ ЕАД, 80 MW от „ТЕЦ Марица 3“ АД, 83 MW от „Топлофикация Русе“ ЕАД (с Блок 4), 350 MW от ТЕЦ „Варна“, 18 MW „Биовет“ АД и 55 MW от „Марица Изток 2 ЕАД“. Общо 750MW.
- за периода от 01.03.2020 г. до 31.07.2020 г - 125 MW от „ТЕЦ Бобов дол“ ЕАД, 76 MW от „ТЕЦ Марица 3“ АД, 75MW от „Топлофикация Русе“ ЕАД (с Блок 4), 18 MW от „Биовет“ АД и 281 MW от ТЕЦ „Варна“. Общо 575MW.

В допълнение към резервите предоставени от производители и следвайки политиките на новия енергиен пакет „чиста енергия“, ЕСО провежда търгове за предоставяне на бавен третичен резерв от потребители, на които бяха класирани и договорени предложените количества разполагаемост, както следва:

- от 18:00 часа до 22:00 часа за всеки ден на периода от 01.01.2020г. до 29.02.2020 г. - 60 MW от „Мини Марица Изток“ ЕАД и 50 MW от Стомана Индъстри АД. Общо 110 MW.
- от 18:00 часа до 22:00 часа за всеки ден на периода от 01.03.2020г. до 31.07.2020 г. - 40 MW от „Мини Марица Изток“ ЕАД и 50 MW от Стомана Индъстри АД. Общо 90 MW.

Търгове за предоставяне на преносна способност по междусистемните електропроводи

Регламент № 714/2009 бе заменен от 01.01.2020 г. с Регламент 2019/943 на Европейския съюз предвижда системните оператори да прилагат пазарни подходи при управление на претоварванията по междусистемните си сечения, да публикуват разполагаемите преносни способности (капацитети) и да ги разпределят на годишна, месечна и дневна база по прозрачен и недискриминационен начин.

В допълнение са в сила Регламент 2016/1719 за установяване на насоки за предварително разпределяне на преносна способност и Регламент 2015/1222 за установяване на насоки относно разпределянето на преносна способност и управлението от претоварването, като текстовете от Регламент 2015/1222 бяха въведени още през 2018 г. в правилата за разпределение на преносни способности на българо-гръцка и българо-румънска граница.

В изпълнение на Регламент 2016/1719 Единната платформа за разпределение (ЕПР) проведе дългосрочните търгове (годишни и месечни) за преносни способности за първото полугодие на 2020 г. на всички европейски граници в рамките на ЕС съгласно хармонизираните правила за разпределение на дългосрочни права (EU HAR). За България това са границите с Румъния и Гърция.

Дневните търгове на българо-гръцка граница за 2020 г. се организират от ЈАО, а на българо-румънска граница от Transelectrica (Румъния) въз основа на подписано Споразумение за общи тръжни процедури.

В резултат на успешни преговори през 2018 г. със сръбския оператор EMS, разпределението на преносни способности на българо-сръбска граница от 1-ви януари 2019 г. се предостави на ЈАО, след като ЕСО ЕАД и EMS подписаха Формуляра за присъединяване към

Споразумението предоставяне на услуги за експлицитно разпределение (SLA EXPALL) с JAO и от началото на 2019 г. всички тръжни процедури на тази граница се извършват от JAO.

През 2019 г. завършиха успешно преговорите със сръбския преносен оператор EMS за организиране и провеждане на търгове в рамките на деня. В следствие на това и въз основа на одобрените от КЕВР тръжни правила и от 1-ви януари 2020 г. EMS провежда търгове за разпределение на преносни способности в рамките на деня от името на двата оператора.

От началото на 2020 г. ЕСО ЕАД провежда тръжни процедури за разпределяне и предоставяне на преносна способност за търговски обмени по междусистемните сечения на българската ЕЕС с ЕЕС на Македония и Турция в съответствие с одобрените от КЕВР Правила за разпределение на преносни способности.

ЕСО ЕАД обработва офертите за придобиване на ФПП и администрира вторичния пазар за прехвърляне/връщане на ФПП чрез web базирана платформа.

Бяха организирани и проведени търгове, съгласно общи тръжни правила на българо-македонска граница и за 50 % от съгласуваните преносни способности на българо-турска граница. На българо-македонска граница ЕСО ЕАД провежда дневните търгове, а МЕПСО (Македония) годишните и месечните търгове.

За първото полугодие на 2020 г., приходите на дружеството от дейността „търгове за преносна способност“ по оперативни данни намаляват спрямо първото полугодие на 2019 г., в следствие на силно намалелия износ от България, повишеното предлагане на преносни способности от началото на 2020 г., както и пониженото потребление и търсене на електроенергия, в следствие на COVID-19.

От началото на 2020 г. всички процеси по провеждането на тръжните процедури се прехвърлиха изцяло в новата система за администриране на пазара на електроенергия (виж по долу т. 3.1.)

Операторите и JAO следва да обезпечават публичността на информацията, свързана с провеждането на търговете и резултатите от тях.

5. ОПЕРАТИВЕН ПРЕГЛЕД НА ДЕЙНОСТТА НА ЕСО ЕАД

Дейност по управление на електроенергийната система

Дейностите по управление на ЕЕС включват централизирано оперативно управление, контрол и координиране на режимите на ЕЕС, съвместната паралелна работа с електроенергийните системи на другите страни от континентална Европа и организира търговете за преносни способности по междусистемните електропроводи. Координирано с централно диспечерско управление (ЦДУ), в страната работят четири териториални диспечерски управления (ТДУ), които управляват ЕЕС на своята територия. Дейностите по управление на ЕЕС, съгласно възложените чрез Закона за енергетика задължения за координиране, планиране и управление работата на ЕЕС. По-подробно тези дейности се регламентират в Наредба за условията и реда, при които се осъществява дейността на операторите на електроенергийната система и на разпределителните мрежи, както и на оперативния дежурен персонал от електроенергийните обекти и електрическите уредби на потребителите; Правила за управление на електроенергийната система; Правила за търговия с електрическа енергия; Правила за условията и реда за достъп до електропреносната и електроразпределителните мрежи.

Основните задачи, които продължиха да се изпълняват през 2020 г. са:

- управление и анализ работата на ЕЕС в реално време;

- осигуряване на необходимите резерви за сигурното и надеждно функциониране на ЕЕС;
- поддържане на баланса между производство и потребление на електроенергия в страната и планираните обменни мощности с ЕЕС на съседните страни;
- централизирано денонощно регулиране на напреженията в преносната мрежа при минимални загуби на активна енергия при пренос и трансформация;
- планиране работата на ЕЕС, развитието на преносната мрежа и производствените мощности;
- оценка на сигурността и прогнозиране на ограниченията: DACF, D2CF, IDCF;
- настройки, проверки и анализ действието на релейните защиты и противоаварийните автоматики в обектите от системно значение;
- определяне изискванията към регулиращите и управляващите системи на производителите от системно значение и организиране на системни изпитания;
- поддържане и изпълнение на защитен план и план за възстановяване;
- обмен на данни с другите системни оператори;
- краткосрочно прогнозиране на технологичните разходи в електропреносната мрежа и планирането им на месечна и годишна база;
- оперативен контрол на ко-генериращите мощности;
- организиране на търгове за разпределяне на преносни способности;
- осигуряване на технически условия и реализация на плановите графици за пренос на договорени количества електроенергия между участниците на пазара;
- отчитане и съгласуване на реализираните обмени с електроенергия между българската ЕЕС и ЕЕС на съседни държави;
- определяне на техническите изисквания и условия за присъединяване на ползвателите на електропреносната мрежа;
- координиране годишна ремонтна програма на мрежа 400kV и 220kV на ЕЕС на България;
- координиране ремонтната програма на междусистемните електропроводи с останалите оператори от югоизточна Европа;
- предоставяне на информация за състоянието, работата на ЕЕС и пазара на електроенергия на всички заинтересовани страни и институции;
- участие в изработването на 10-годишните планове за развитие на електропреносната мрежа на страната;
- участие в разработване на краткосрочни, средносрочни и дългосрочни анализи на адекватността в рамките на ENTSO-E.

1. Оперативно управление на ЕЕС, електрически и енергийни режими

Централизирано оперативно управление на ЕЕС, включва:

- регулиране на честотата и обменните мощности;
- регулиране на напреженията в преносната мрежа;
- оперативни превключвания за промяна конфигурацията на електрическата мрежа;
- координация на паралелната работа на ЕЕС на България с другите ЕЕС от електроенергийното обединение на ENTSO-E;

- противоаварийно управление на ЕЕС;
- възстановяване на устойчивата паралелна работа на ЕЕС след системни аварии;
- осигуряване равнопоставеност на ползвателите при достъпа им до преносната мрежа, като се спазват изискванията за качество на електрическата енергия;
- управление на пазара на балансираща енергия.

За изпълнение на посочените по-горе системни услуги, се организира предоставянето на допълнителни услуги от ползвателите на електропреносната мрежа:

- резерв за първично регулиране на честотата;
- резерв за вторично регулиране на честотата и обменните мощности;
- бърз и бавен (студен) резерв за третично регулиране.

Режимите на работа на ЕЕС на България се основават на принципите за гарантиране сигурното, безопасно и ефективно функциониране на електроенергийната система, непрекъснатостта на снабдяването на потребителите с електрическа енергия, изпълнение изискванията на ENTSO-E и правилата за управление на електроенергийната система, при минимални загуби на активна енергия при пренос и трансформация.

Ежедневно се изготвят актуални изчислителни модели за потокоразпределение, с които се прави оценка на изпълнението на критерия за сигурност N-1 и допустимостта на различни ремонтни схеми. Определят се критични аварийни режими и се препоръчват необходимите режимни мерки, за да се предотврати разрастване на аварията. Разработен е пакет от потребителски подпрограми и този процес вече се осъществява с новия софтуер за потокоразпределение PSS-E на Сименс.

Непрекъснато се контролира работата на управляващите и регулиращите системи в електрическите централи и системните автоматики в подстанциите. Периодично се организират и провеждат системни изпитания за проверка готовността на електрическите централи да предоставят допълнителни услуги и изпълнение на Защитния план и Плана за възстановяване.

Участието в регулирането на напреженията е задължение на всички производители на електрическа енергия, присъединени към преносната мрежа, в съответствие с изискванията на ПУЕЕС и техническите възможности на генериращите средства.

Участието в противоаварийното управление на ЕЕС е задължение на всички ползватели на електрическата мрежа, в съответствие с изискванията на Защитния план и Плана за възстановяване на ЕЕС.

2. Прогнозиране на електрическите товари, планиране на генериращите мощности и режима на работа на електроенергийната система

Всички планови или координационни дейности във връзка с управлението на ЕЕС се основават на прогнозите на товарите и електропотреблението за съответните цели: инвестиционно планиране с прогнозен период над пет години, помесечно годишно планиране, подневно месечно планиране, подневно седмично планиране, почасово денонощно или в рамките на деня препланиране.

ЦДУ планира средносрочно и дългосрочно развитие на производствената подсистема и на електропреносната мрежа.

Планиране работата на ЕЕС е една от най-обемистите и отговорни дейности и включва:

- годишни разполагаемости и годишните престои на производствените агрегати по критерий за максимална надеждност и равномерна месечна адекватност и програма за

общата разполагаемост и окончателната ремонтна програма, договорени с производителите на електроенергия;

- контролиране състава на агрегатите в ЕЕС за следващия ден/дни на база търговските графици, необходимите допълнителни услуги, прогнозите за производство от ВЕИ и почасовия товар;
- планиране на студен резерв, резерв за първично, вторично и за третично регулиране и неговото използване;
- ежедневна оценка на очаквания режим на работа на ЕЕС, проверка изпълнението на критерия за сигурност N-1 и допустимостта на планирани ремонтни схеми;
- разполагаема пропускателна способност (NTC) по междусистемните електропроводи, във връзка с обмена на електроенергия с останалите страни от зоната на континентална Европа.

През 2020 г. бе изготвен от ЕСО и предаден на КЕВР новия "План за развитие на преносната електрическа мрежа на България за периода 2020-2029г.", който предстои да бъде разгледан за одобрение от КЕВР.

През ноември 2019 г., ЕСО представи на КЕВР обосновано искане за дерогация от изискванията по Член 16(8) за срок от една година, с възможност за продължаване на срока за още една - до максималния период от две години, в съответствие с Член 16(9) от РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2019/943. Член 16 (8) от РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2019/943, относно вътрешния пазар на електроенергия, предвижда операторите на преносни системи да не ограничават обема на междусистемния капацитет, който трябва да бъде на разположение на участниците на пазара като средство за справяне с претоварване в своята собствена пазарна зона или като средство за управление на потоците, получени от сделки, които са вътрешни за пазарните зони. Това изискване е спазено, когато е достигнат минимален праг 70 % от преносния капацитет между търговските зони, като се спазват стандартите за безопасност за сигурна експлоатация на мрежата, включително при спазване на стандарта за сигурност при извънредни ситуации (N-1). От края на 2019г., ЕСО започна ежемесечно повишаване стойностите на предложения от българска страна трансграничен капацитет между България и Румъния, като румънската страна ги приемаше. В края на юни 2020г., ЕСО повиши настройките на мощностните делителни автоматики на междусистемните електропроводи 400kV между България и Румъния „Дружба“ и „Съединение“ до нивата на останалите междусистемни електропроводи, което ще даде възможност за ново повишаване на трансграничния капацитет между България и Румъния, при спазване на оперативната сигурност.

При присъединяване на потребители, производители и обекти на разпределителните предприятия към преносната електрическа мрежа, ЦДУ участва в определяне изискванията и начина за присъединяване и управление.

При изграждане на генериращи мощности от системно значение или при промяна в топологията на електропреносната мрежа, в ЦДУ се изследва потокоразпределението, пресмята се статичната и динамичната устойчивост при гранични режими и се определят изискванията към управляващите системи.

Размерът на допълнителната услуга "първично регулиране" се планира въз основа на задълженията, определени от подгрупата "System Frequency" при "System Operations Committee" на ENTSO-E. Те се основават на изискванията на регламент 2017/1485 и подписаното споразумение за работа в синхронната зона за регионална група Континентална Европа (Synchronous Area Framework Agreement – SAFA).

Поддържането на напреженията в електропреносната мрежа в допустимите граници гарантира сигурната и безопасна работа на ЕЕС, техническите и икономическите

характеристики на електрическите съоръжения, устойчивата работа на синхронните генератори и е условие за намаляване загубите при пренос и трансформация на електрическата енергия. Регулирането на напреженията се извършва централизирано чрез “График по напрежение”, който се разработва, задава и контролира ежемесечно от ЦДУ.

Съществена част от планирането режима на работа на преносната електрическа мрежа, е подготовката на „Годишна ремонтна програма на мрежа 400 kV и 220 kV на ЕЕС на България”. Тя се изготвя на базата на ремонтната програма на междусистемните електропроводи, постъпилите заявки от отделните мрежови експлоатационни райони (МЕР), обобщени от дирекция „Пренос на ел. енергия“, заявките за ремонт на съоръженията в ОРУ на АЕЦ „Козлодуй”, програмата за ремонт на генериращите мощности и инвестиционната програма на ЕСО ЕАД. Получената информация се обработва и проверява чрез съответните изчислителни модели за допустимост, от гледна точка на критериите за сигурност.

Координиране ремонтната програма на междусистемните електропроводи от системните оператори от югоизточна Европа се осъществява от работна група “Annual Maintenance Schedule”. Тази група изработва и съгласува ремонтната програма на междусистемните и някои основни вътрешни електропроводи за година-напред. Членове на работна група “Annual Maintenance Schedule” са представителите на системните оператори на България, Румъния, Сърбия, Черна гора, Македония, Албания, Гърция, Босна и Херцеговина, Косово, Хърватия, Унгария и Турция. Текущият координатор на групата се избира на ротационен принцип, като за 2020 г. е SCC Белград.

Оценка за очакваното максимално натоварване на ЕЕС, тесните места в преносната електрическа мрежа при нормални и ремонтни схеми и възможностите за регулиране на напреженията в допустимите граници с наличните технически средства се осъществява чрез планиране на зимен максимален режим. Той се изготвя от ЦДУ на базата на перспективен модел, включващ прогнозния баланс на генериращите мощности и сметите товари от контролните дни. Въз основа на този режим, се предлагат мероприятия за увеличаване преносната способност на електрическата мрежа и избягване на тесните места в нея.

За оценка сигурността и планиране режима на работа на преносната електрическа мрежа се изготвят изчислителни модели, като ежечасно се събира и обработва информация, както в рамките на ЦДУ, така и в рамките на ENTSO-E, съгласно изискванията на Регламент (ЕС) 2015/1222. Прогнозните модели се изпращат към SCC (Белград, Сърбия) и на сървъра на ETRANS в Laufenburg (Swissgrid - Switzerland). Извършена е голям обем работа по генериране и успешно валидиране на DАCF модели (24 на ден) в UCTE-формат; успешно генериране и валидиране на DАCF модел в CGMES формат и успешно тестване на платформата OPDE с DАCF изчислителен модел в CGMES формат. Ежеседмично се генерира и изпраща информация за оперативните изключения в електропреносна мрежа 400kV.

CGMES (Common Grid Model Exchange Standard) е новият формат за обмен на изчислителни модели и свързана информация на ENTSO-E и е базиран на серията стандарти IEC-61970. Мигрирането към CGMES е вменено на ENTSO-E от редица нормативни документи на ЕС и засяга почти всички работни процеси на оперативното планиране и в частност генериране, трансфер, обединяване и анализ на математически изчислителни модели на електропреносната мрежа. Това пряко касае следните работни процеси: оценка на сигурността; координиране на изключенията и ремонти програми; изчисляване на нетни преносни капацитети; определяне на запаси по статични и динамична устойчивост; перспективно планиране развитието на електропреносната мрежа. Понастоящем всички тези изисквания се покриват с разработения в отдел „Електрически режими“ конвертиращ софтуер за импорт/експорт на изчислителни модели в CGMES формат към софтуерния продукт PSLF (GE Energy) за анализ и симулация работата на ЕЕС. Работи се по мигриране на горе цитираните работни процеси в среда на софтуерните продукти Siemens-PSS®E и

Siemens-PSS@ODMS, които са с съвършено различен машинен интерфейс, както от софтуерния продукт PSLF (GE Energy), така и помежду си.

Една от основните задачи, свързани с изпълнението на изискванията, произтичащи от Регламент (ЕС) 2015/1222, за установяване на насоки относно разпределянето на преносната способност и управлението на претоварването (CACM), беше изготвянето на обща за региона на Югоизточна Европа методология за изчисление на междузонова преносна способност за пазарния интервал за ден напред и в рамките на деня, както и съпътстващите я други методики (Методика за редиспечирание и насрещна търговия, Методика за поделяне на разходите при редиспечирание и насрещна търговия и др.). След съгласуване текстовете между представителите на операторите на Румъния (TRANSELECTRICA), Гърция (IPTO) и България (ЕСО), методологията за координирано изчисляване на междузонова преносна способност беше съгласувана и приета. От трите оператора беше приет, метода за пресмятане на междузоновата преносна способност, да бъде въз основа на координираната нетна преносна способност (CNTC). Методологията беше одобрена от националните регулатори в началото на април месец 2019 г. Изпълнението на методиката е тясно свързано с работата на Регионалния център по координиране на сигурността в нашия регион (SEE RSC). През месец май 2020 г. ЕСО заедно с преносните оператори на Гърция, Румъния и Италия учредиха Югоизточен електроенергиен координационен център SEleNe CC (Southeast Electricity Network Coordination Center) със седалище гр. Солун, Гърция, който ще способства ефективното управление на регионалните енергийни системи и ще гарантира сигурността на доставките на електроенергия в условията на пазарните обединения и приобщаването на Западните Балкани. Друга важна задача, свързана с изпълнението на изискванията, произтичащи от чл. 35 на Регламент (ЕС) 2015/1222 е изготвянето на Методика за редиспечирание и насрещна търговия и Методика за поделяне на разходите.

Важна задача, свързана с изпълнението на изискванията, произтичащи от Регламент (ЕС) 2016/1719, относно предварителното разпределяне на преносна способност (Forward Capacity Allocation - FCA), е изготвянето на обща за региона на Югоизточна Европа методология за изчисление на междузонова преносна способност за пазарните интервали месец и година напред, както и съпътстващите я други методики, и изготвянето на методика за изчисляване на разбивка на дългосрочната преносна способност. Според член 10 (1) от FCA-регламента, двете методики трябва да бъдат изготвени и изпратени за одобрение до съответните национални регулаторни органи, не по-късно от 6 месеца след одобрението на Методиката за изчисление на междузонова преносна способност за пазарния интервал за ден напред и в рамките на деня. Текстовете бяха съгласувани между представителите на операторите на Румъния (TRANSELECTRICA), Гърция (IPTO) и България (ЕСО). Методиката за изчисляване на дългосрочната преносна способност (месец и година напред), както и Методиката за изчисляване на разбивка на дългосрочната преносна способност бяха изготвени и изпратени през септември 2019 г. за одобрение от националните регулатори на трите страни, с общо писмо от името на трите оператора. На 21 Април 2020 г. беше получено съвместно искане от трите национални регулатора за промяна на методологията за изчисление на междузонова преносна способност за дългосрочните пазарни времеви рамки. В момента, координирано трите оператора работят, за промяна на посочените от регулаторите текстове в съответните членове и в края на месец юни се очаква да изпратят окончателната променена версия. Поради липса на единодушие между националните оператори, относно приемането на методиката за изчисляване на разбивка (разделяне) на дългосрочната преносна способност, същата е изпратена към ACER за окончателно мнение.

Друга важна задача, свързана с изпълнението на изискванията, произтичащи от чл. 76 и 77 на РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2017/1485 за установяване на насоки относно експлоатацията на системата за пренос на електроенергия (System Operation Guideline), е изготвянето на обща за региона на Югоизточна Европа методика за координиране на анализа на експлоатационната сигурност. Тази методика беше изготвена в съответствие с вече

готовите Методика за редиспечирание и насрещна търговия и Методика за поделяне на разходите, както се изисква от чл. 76 (1) на РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2017/1485. След съгласуването на окончателния вариант на методиката тя беше изпратена през декември 2019 г., за одобрение до националните регулатори на трите страни, с общо писмо от името на трите оператора.

3. Междусистемни обмени

ЦДУ събира графиците за междусистемен обмен (така наречените „външни графици“) на търговските участници, въз основа на които изготвя почасов график на презграничните обмени за контролната зона България и ги съгласува със системните оператори на съседните контролни зони (Румъния, Сърбия, Македония, Гърция и Турция).

ЦДУ изготвя и предоставя на координационен център Север в Brauweiler (Amprion GmbH), посредством общоевропейската Верификационна платформа (RG CE Verification Platform), съгласувани с други контролни зони и блокове графици за почасови обмени на електроенергия (внос и/или износ), контролира изпълнението на техническите условия по подписаните меморандуми и двустранни споразумения, свързани с междусистемния обмен на електроенергия.

ЦДУ отчита, контролира и съгласува физическите обмени (15 минутни интервали, почасови и месечни) на електроенергия по всички междусистемни електропроводи (на държавна граница), със съответните системни оператори. Проверява „неумишлените отклонения“ (англ. „unintentional deviations“) от планирания обмен на електроенергия за българската ЕЕС при паралелна работа към синхронната зона на континентална Европа и изчислява и проверява компенсационните графици (програми) за тяхното компенсиране.

През 2019 г. завърши процеса по преминаване от съгласуване на физическите обмени от 1 час на 15 минутни интервали по всички граници със съседните системни оператори, с което се изпълни една от стратегическите задачи на дружеството и от началото на 2020 г. ЕСО ЕАД валидира физическите обмени по всички междусистемни електропроводи с 15-минутни реални данни, така както са постъпили от средствата за измерване.

Дейностите по съгласуване на графиците за междусистемен обмен, отчитането на физическите обмени с електроенергия и изчисляването на „неумишлените отклонения“ се извършват в съответствие с новоприетото Рамково Споразумение за работа в синхронната зона за регионална група Континентална Европа (Synchronous Area Framework Agreement for RC CE), което замени действащото до 14-ти април 2019 г. ръководство за оперативна работа на ENTSO-E (ENTSO-E Operation Handbook), и Правилата за търговия с електрическа енергия.

В момента всички оператори изпращат във Верификационната платформа своите графиците за обмен между управляваните от тях контролни зони, където те се валидират автоматично и всеки оператор може да проследи процеса по валидация посредством достъп през интернет.

По данни от средствата за измерване и приведени към граница внос/износ на електроенергия за 2019 г. в българската ЕЕС са постъпили 3 044 844 MWh електроенергия от съседните ЕЕС, а са изнесени 8 855 239 MWh.

За първото полугодие на 2020 г. нетният физически износ на електроенергия от България е в размер на 1 599 069 MWh, което е с 41,8 % по-ниска стойност спрямо нетният износ за първото полугодие 2019 г., когато той е бил 2 749 799 MWh.

ЦДУ разпределя и предоставя преносна способност по междусистемните електропроводи и контролира използването на закупените права за пренос, съгласно одобрените от КЕВР Правила за разпределение на преносни способности по междусистемните сечения на България (т.4 и т.5).

ЦДУ изпълнява функциите на национална кантора за предоставяне на единен идентификационен код за ENTSO-E (EIC).

ЦДУ следи и контролира изпълнението на задълженията по Споразумението за междуоператорско компенсиране на загубите при преминаването на презгранични потоци електроенергия, генерирани от други страни (ITC – механизъм на ENTSO-E). Това споразумение, съгласно Регламент 838/2010 е задължително за всички страни членки на ЕС, като е подписано от всички системни оператори в ENTSO-E. За нуждите на този механизъм, ЦДУ изготвя и изпраща всеки месец по шест модела (snapshot) на FTP-сървъра в Brauweiler (Amprion GmbH).

3.1 Нова система за администриране на пазара на електроенергия и обмен на електроенергия в рамките на деня

От 1-ви ноември 2019 г. започна оперативната работа с новата система за администриране на търговията с електрическа енергия, а от 19-ти ноември започна и обмена на данни в рамките на деня между ЕСО ЕАД, Transelectrica (Румъния) и модулите на платформата за единно пазарно свързване в рамките на деня (XBID). Всички дейности по съгласуването на междусистемните графици между операторите и валидирането на търговските графици за презграничен обмен се осъществяват посредством новата система, като файловете от XBID постъпват на всеки 15 минути, а съгласуването на обобщените графици между Transelectrica и ЕСО се на всеки час от денонощието.

На 27 ноември се проведе първия годишен търг за преносни способности, а на 10 декември първия месечен търг с новата система.

На 31 декември 2019 г. за пръв път се проведеха първите дневни търгове на българо-македонска и българо-турска граница с новата система. По този начин новата система замести напълно досега използваната система и вторичния пазар за преносни способности (прехвърляне и връщане на преносни способности) ще се провежда изцяло в новата система. Обменът на файлове между ЕСО и съседните оператори (файлове с графици и файлове с физически права за пренос (ФПП) е съгласно стандартите на ENTSO-E и се извършва от новата система.

От 1-ви януари 2020 г. EMS провежда имплицитни търгове за преносни способности на българо-сръбска граница и съгласуването на междусистемните графици се извършва за всеки час от денонощието.

4. Единна платформа за разпределение (ЕПР) и присъединяване към Съвместната тържесна кантора (JAO)

Въз основа на текстовете на Регламент 2016/1719 през 2017 г. европейските регулаторни органи на страните членки одобриха предложение от европейските преносни оператори за създаване на единна платформа за разпределение (ЕПР) на дългосрочни преносни права, в резултат на което тържесната кантора JAO бе избрана да изпълнява задачите на ЕПР. В следствие на това предложение и съгласно Регламент 2016/1719 преносните оператори на страните членки изготвиха и подписаха Споразумение за сътрудничество, с което официално се присъединиха към ЕПР. Това Споразумение влезна в сила на 1-ви октомври 2018 г. и ЕПР (JAO) проведе дългосрочните търгове (годишни и месечни) за преносни способности за 2019 г. на всички европейски граници в рамките на ЕС съгласно хармонизираните правила за разпределение на дългосрочни права (EU HAR).

С присъединяването към JAO се направи важна стъпка към единния общеевропейски електроенергиен пазар, а ЕСО ЕАД и останалите европейски оператори изпълниха условията на Регламент 2016/1719. По този начин операторите на преносни системи ще гарантират на всички търговски участници равнопоставен достъп, на едно място и в съответствие с Хармонизираните правила за разпределение (EU HAR), до дългосрочни преносни способности на всички обхванати от тази платформа европейски граници.

В края на 2019 г. завършиха успешно преговорите с JAO ,ЕСО ЕАД е акционер в JAO с равен брой акции заедно с останалите европейски преносни оператори, които са акционери в JAO и през месец юни 2020 г. за пръв път взе участие в събранието на акционерите на дружеството, на което се прие годишния отчет на JAO за 2019 г.

5. Релейна защита

Важно направление от работата на ЦДУ е методическото ръководство на експлоатацията на релейните защиты, изчисляването и задаването на настройки и контрола за тяхното изпълнение, анализ на действието на релейните защиты и автоматиките в електропреносната мрежа.

През първите шест месеца от 2020 г. са изчислени настройки на РЗА и издадени съответните заповеди за над 46 обекта (подстанции) в мрежа 110 kV и 9 обекта в мрежа 400 kV и 220 kV във връзка с едновременно протичащи инвестиционни дейности за модернизация и развитие на ЕЕС. За този период са издадени и 2 заповеди за ускорение на релейните защиты.

Специалистите от отдел РЗА работиха в 7 обекта от ЕЕС по настройка, конфигуриране, тестване и въвеждане в експлоатация на цифрови релейни защиты на присъединения в п/с „Търговище1“, п/с „Балкан“, п/с „Мадара“, п/с „Казичене“, п/ст „София юг“, п/ст „Червена могила“ и п/ст „Марек“.

Проведоха се работни срещи за решаване на технически проблеми в областта на релейните защиты и в работната група по проект Flexitrasstore.

Осъществен беше контрол и съдействие при работното проектиране на 10 обекта.

Обработени бяха профилите на над 35 електропровода 110, 220 и 400 kV и съответно актуализирани базите данни за програмните комплекси ASYM WIN и NEPLAN. За определяне нивата на токовете на късо съединение се поддържат и актуализират базите данни и в перспектива от 10 години. Бяха предоставени необходимите данни за токове на късо съединение за целите на проектиране и оразмеряване на мълниезащитни проводници.

6. Системи за управление на ЕЕС в реално време

През първата половина на 2020 г. продължи усъвършенстването и адаптирането на въведената през 2012 г. SCADA/EMS система в ЦДУ към промените в ЕЕС и към промените в регулаторната рамка за либерализирания пазар на електроенергия. Продължи адаптирането и разширението на телекомуникационните възможности на SCADA/EMS в ТДУ. Базите на оперативните системи за ЦДУ и ТДУ бяха разширени с всички рехабилитирани и ново въведени в експлоатация обекти, присъединени към преносната мрежа на Р. България.

В изпълнение на изискванията на Наредба ЕРД-16-301/30.06.2015г. в SCADA/EMS продължи въвеждането на телеинформация за технологичните параметри от производители с комбинирано производство и използването на специализирания софтуер за наблюдение на високоефективното производство, разработен в ЦДУ.

Също така продължи експлоатацията на обобщоевропейската система за обмен на информация в реално време между диспечерските пунктове – EAS (ENTSO-E wide Awareness System). Със съдействието на специалисти от отдел „ОИУС“ бяха проведени два теста за работа със системата от диспечерите в ЦДУ.

След като през 2019 г. всички диспечери от ЦДУ и ТДУ преминаха обучение на диспечерският тренажор, предвидените обучения за 2020г. не се проведоха поради извънредните обстоятелства, продължаващи и до сега.

През първата половина на годината започна обучението и използването на мрежовият анализ в системата на ТДУ.

През първата половина на 2020 г. годината продължи въвеждането на обекти за дистанционно управление към петте опорни пункта към управляващите им системи Spectrum power 4.3 и Neuron Dispatching System. Към Юни 2020 г. на дистанционно управление са 31 подстанции.

7. Телекомуникационна мрежа, телемеханика и системи за автоматизация и управление на подстанции и непрекъсваемо захранване на апаратура за АСДУ

7.1. Телекомуникации

Телекомуникационната мрежа има сложна инфраструктура, обхващаща територията на цялата страна и включва устройства с различно предназначение и функционалност.

Телекомуникационната мрежа е основната среда, осигуряваща свързаността на системите, използвани за целите на:

- оперативното управление на ЕЕС;
- релейни защиты и пренос на команди за противоаварийна автоматика;
- осигуряване на WAN свързаност между локалните мрежи на ЦДУ и ТДУ.

През първата половина на 2020 г. дейностите в частта телекомуникации включваха основно:

- доставка, монтаж и въвеждане в експлоатация на устройства за пренос на глас, данни и команди за ускорение на релейни защиты за 46 обекта от електроенергийната система на Р България. Бе проведено обучение за конфигурация и експлоатация на доставеното оборудване;
- доставка на 20 бр. високочестотни канали за пренос на глас и данни за нуждите на обектите от електроенергийната система;
- доставиха се 5 бр. диспечерски телефонни централи от ново поколение базирани на IP технология, за нуждите на ЦДУ, ТДУ Запад, ТДУ Юг, ТДУ Изток и ТДУ Север, въвеждане в експлоатация на диспечерски телефонни централи на ЦДУ и ТДУ Запад.
- доставка на нови модули за разширение и поддръжка на опорната телекомуникационна мрежа на ЕСО;
- Сключи се договор за ремонт на модули за поддръжка на опорната телекомуникационна мрежа на ЕСО;
- Доставиха се модули за извънгаранционно разширение и поддръжка на устройства за пренос на данни и команди за УРЗ;
- Бяха изградени всички заявени от звената в ЕСО телекомуникационни линии.

7.2. Телемеханика и системи за автоматизация на подстанции

Телемеханиката и системите за автоматизация на подстанции осигуряват наблюдаемост на обекта, приемане, обработване и предаване към диспечерския пункт в реално време на телеинформация: телеизмервания, телесигнализации, показания на електромери (телеброене), стъпала на янсенови регулатори и получаване и изпълняване на команди за телеуправление, телерегулиране и управление на стъпалата на янсеновите регулатори.

През първата половина на 2020 г., дейностите в частта телемеханика и системи за автоматизация на подстанции включваха основно:

- Беше доставена и монтирана телемеханична апаратура в п/ст Петрич, п/ст Сандански, п/ст Сямитли, п/ст Априлово, п/ст Кракра, п/ст Ален Мак, п/ст Марек, п/ст Хаджи Димитър, п/ст Банско, п/ст Искър Индустрия, п/ст Жеравица, п/ст Тръстеник, п/ст Враца 1, п/ст Пелово, п/ст Силистра, п/ст Зора, п/ст Пълдин, п/ст Ардино, п/ст Айтос,

п/ст Рибари, п/ст Трайна, п/ст Сливен индустрия, п/ст Димитър Канев, п/ст Хасково, п/ст Кърджали, п/ст Асеновград, п/ст Пещера, п/ст Септемврийци, п/ст Острова, п/ст Бургас център, п/ст Веселчане, п/ст Смолян, п/ст Железник и п/ст Христо Ботев. Предстои към тях поетапно да се свързват релейни защиты, локални контролери и устройства за централна сигнализация от реконструиранияте уредби от съответните подстанции.

- За подготовка на подстанции за дистанционно управление от опорни пунктове, бяха интегрирани в телемеханична система и тествани до опорен пункт присъединения в п/ст Връбница, п/ст Елин Пелин, п/ст Перун, п/ст Искър Индустрия, п/ст Дряново, п/ст Плевен изток, п/ст Варна Запад, п/ст Албена, п/ст Пловдив 2, п/ст Рибари, п/ст Пълдин, п/ст Железник, п/ст Веселчане и п/ст Смолян.
- През първата половина на 2020 г. беше подписан договор за „Обновяване на САУП и разширението му с допълнителни релейни защиты и контролери за разширенията на ОРУ 400 kV и ОРУ 31,5 kV на п/ст „МАРИЦА ИЗТОК““. Проектът осигурява изпълнение на международни ангажменти на ЕСО ЕАД произтичащи от присъединяване към Европейски директиви (трансгранични капацитети).

7.3. Непрекъсваемо захранване на апаратура за АСДУ

За нуждите от ел. захранване на апаратурата, изграждаща автоматизираната система за диспечерско управление (АСДУ) се осигурява непрекъсваемо захранване, с което процесът на изпращане и получаване на информацията в “реално време” между диспечерските пунктове и обектите не се прекъсва.

През първата половина на 2020 г., дейностите в частта непрекъсваемо захранване на апаратура за АСДУ включваха основно:

- Бяха доставени и монтирани инвертори в п/ст Крумовград, п/ст Бенковски, п/ст Златоград, п/ст Ерма река и п/ст Пелово. Доставени бяха инвертори за п/ст Пещера, п/ст Шумен Център, п/ст Шумен Изток, п/ст Разград, п/ст Търговище Запад, п/ст Търговище 2 и п/ст Павликени, като предстои монтажа им.
- Беше сключен договор за доставка на UPS.
- Беше сключен договор за доставка на токоизправители за 48V DC.
- Бяха доставени конвертори от 220V DC към 48V DC за п/ст Балчик, п/ст Златни пясъци, п/ст Каварна, п/ст Търговище 1, ВЕЦ Цанков камък, п/ст Казанлък, п/ст Дъбово и п/ст Севтополис, като предстои монтажа им.

Дейност пренос на електрическа енергия

През първо полугодие на 2020 г. ЕСО ЕАД продължи да извършва дейностите по експлоатация, поддръжка, разширение, реконструкция, модернизация и осигуряване на надеждното функциониране на електропреносната мрежа. Осигурени са всички необходими допълнителни услуги за поддръжане и развитие на спомагателни мрежи, ремонтни дейности и услуги в областта на енергетиката.

1. Дейности по електропроводни линии

ЕСО ЕАД обслужва електропроводни линии с обща дължина от 15 383,7 км, в това число въздушни електропроводи 400 kV – 2 571,4 км, 220 kV – 2 708,5 км и 110 kV – 10 054,5 км, 60 kV – 21.2 км и кабелни електропроводи 110 и 400 kV – 28.1 км.

1.1. Инвестиционни дейности

Съгласно утвърдената инвестиционна програма за 2020 г., към 30 юни са извършени следните дейности:

Завършена е реконструкцията на общо 17,1 км. електропроводни линии чрез възлагане, подменено е и м.з.в. с OPGW общо 16,6 км. Завършените обекти са следните:

- Реконструкция на ВЛ 110 kV „Бетон“ – 2,5 км.;
- Реконструкция на ВЛ 110 kV „Тунджа“ – 14,6 км.;
- Монтаж на OPGW на ВЛ 110 kV „Лесново“ – 11,5 км.;
- Монтаж на OPGW на ВЛ 110 kV „Смилово“ – 5,1 км.

Обекти, които се изпълняват или предстои да започне изпълнението им през 2020 г.:

- Реконструкция на ВЛ 110 kV Рубин, Извор и Юнга пред п/ст Победа;
- Реконструкция на ВЛ 220 kV Сила от ст.№ 89 до п/ст Марица изток;
- Изместване на ВЛ 220 kV Овчарица;
- Реконструкция на ВЛ 110 kV Дропла и ветрило пред п/ст Шабла;
- Монтаж на OPGW на ВЛ 220 kV Куманица;
- Монтаж на OPGW на ВЛ 110 kV Драгор-Доспевски отклонение за п/ст Острова;
- Монтаж на OPGW на ВЛ 110 kV Доганово и Дъбрава;
- Монтаж на OPGW на ВЛ 110 kV Буря-Чардафон;
- Монтаж на OPGW на ВЛ 110 kV Поройна, Мълния-Светкавица и Въбел;
- Монтаж на OPGW на ВЛ 110 kV Патлейна;
- Монтаж на OPGW на ВЛ 110 kV Певец;
- Монтаж на OPGW на ВЛ 110 kV Стамболово;
- Монтаж на OPGW на ВЛ 110 kV Нитрат.

Подготвени са документации и се провеждат обществени поръчки за избор на изпълнител за реконструкция и/или изместване на електропроводни линии и монтаж на OPGW за следните обекти:

- Реконструкция на ВЛ 110kV Енчец-Резбарци;
- Реконструкция на ВЛ 110 kV Сигнал;
- Реконструкция на ВЛ 400 kV Одрин и Сакар пред п/ст Марица Изток;
- Реконструкция на ВЛ 110 kV Видбол;
- Реконструкция на ВЛ 110 kV Манастир и присъединяване на ВЛ 110 kV Буково и Даладжа към п/ст Ардино;
- Монтаж на OPGW на ВЛ 110 kV Безово-Малага;
- Монтаж на OPGW на ВЛ 110 kV Яворец;
- Монтаж на OPGW на ВЛ 110 kV Крапец;
- Монтаж на OPGW на ВЛ 110 kV Емайл;
- Монтаж на OPGW на ВЛ 110 kV Аспарух;
- Монтаж на OPGW на ВЛ 110 kV Табия.

Продължава изпълнението на строително-монтажните работи по електропроводи от общ европейски интерес:

- ВЛ 400 кV „Пловдив – МИ“;
- ВЛ 400 кV „МИ - МИ 3“;
- ВЛ 400 кV „МИ – Бургас“;
- ВЛ 400 кV „Марица Изток – Неа Санга“;
- ВЛ 400 кV „Добруджа – Бургас“.

1.2. Ремонтни дейности и поддръжка

В изпълнение на програма за ремонт и поддръжка на ЕСО ЕАД към 30 юни 2020 г. са извършени монтажни дейности свързани с ремонт и подмяна на следните съоръжения:

- подмяна на проводници и м.з.в. на общо 48 км. електропроводи;
- подмяна на обтяжките на 53 бр. стълбове;
- възстановяване на антикорозионната защита (АКЗ) на 615 бр. стълбове;
- ремонт на фундаментите на 27 бр. стълбове;
- монтирани са 56 бр. виброгасители, 49 бр. полимерни изолятори и 60 бр. дистанционери.

2. Дейности по електрически подстанции

ЕСО ЕАД обслужва 297 електрически подстанции в това число: подстанции 750/400 кV – 1 бр., подстанции 400/220/110 кV – 7 бр., подстанции 400/110 кV – 7 бр., възлова подстанция 400 кV – 1 бр., 220/110 кV – 16 бр. и 265 броя подстанции 110/Ср.Н.

2.1. Инвестиционни дейности

Съгласно утвърдената инвестиционна програма за 2020 г., към 30 юни са извършени следните дейности:

- Завършени обекти – 15 бр., в които са извършени дейности свързани с монтаж на съоръжения, релейни защиты и локални контролери към система за дистанционно управление, дейности по изграждане на видеонаблюдение, периметрова охрана, СОТ и пожароизвестяване, изграждане на нови собствени нужди;
- Преходните обекти чието изпълнение е планирано да завърши през 2021 г. са 25 бр.. При тях основно се изпълняват дейности, свързани с рехабилитация на присъединявания или реконструкция на ОРУ 110 кV;
- Обекти в процес на подготовка са 28 бр.;
- Присъединяване нови консуматори – завършени са присъединявания на 1 бр. обект и са стартирани дейности по изпълнението на още 4 бр. обекти;

2.2. Ремонтни дейности и поддръжка

2.2.1. Дейности по подмяна на съоръжения и апаратура

В изпълнение на програма за ремонт и поддръжка, към 30 юни 2020 г. са извършени:

- Монтажни дейности свързани с подмяна на следните съоръжения:
 - прекъсвачи високо напрежение – 18 бр.;
 - разединители високо напрежение – 18 бр.;
 - моторни задвижвания на разединители високо напрежение – 52 бр.;
 - цифрови релейни защиты на присъединения високо напрежение – 3 бр.;
 - прекъсвачи средно напрежение – 15 бр.;
 - разединители средно напрежение – 42 бр.;
 - измервателни трансформатори средно напрежение – 163 бр.;

- цифрови релейни защиты средно напрежение – 22 бр.;
- вентилни отводи средно напрежение – 221 бр.;
- активни съпротивления – 10 бр.;
- акумулаторни батерии – 10 бр.;
- токоизправители – 3 бр.;
- автоматика за регулиране на напрежението – 4 бр.

Завършени са строително-монтажните работи и са въведени на дистанционно управление от опорен пункт 14 бр. подстанции.

2.2.2. Дейности по ремонт на сгради, строително-конструктивна част и сгради на подстанции

- Ремонт на сгради и сгради на подстанции – целта на ремонтните работи е поддържане на сградите в нормално техническо състояние и своевременно отстраняване на аварийни или предаварийни състояния на сградите и инсталациите им. От заложените в програмата 147 обекта, завършени са 31 обекта.
- Ремонт строително-конструктивна част на подстанции – целта на ремонтите е поддръжка на строителните конструкции за съоръжения в ОРУ на подстанции в нормално техническо и експлоатационно състояние. От заложените в програмата 80 обекта, окончателно завършени са 17 обекта.

2.2.3. Дейности по профилактика и поддръжка на съоръжения

През първото полугодие на 2020 г. всички планирани дейности по профилактика и поддръжка на електрически подстанции са изпълнени. Основните изпълнени дейности са:

- Пълна профилактика на поле високо напрежение – 252 бр.;
- Пълна профилактика на поле средно напрежение – 1074 бр.;
- Профилактика на трансформатори Ср.Н/НН – 102 бр.;
- Профилактика на прекъсвачи за напрежение 110 ÷ 400 kV – 265 бр.;
- Профилактика на прекъсвачи за напрежение 6 ÷ 35 kV – 993 бр.;
- Профилактика на разединители за напрежение 110 ÷ 400 kV – 702 бр.;
- Профилактика на разединители за напрежение 6 ÷ 35 kV – 2 127 бр.;
- Профилактика на измервателни трансформатори за напрежение 110 ÷ 400 kV – 1 260 бр.;
- Доливане на масло в съоръжения – долято масло на 179 бр. съоръжения;

3. Силови трансформатори

3.1. Програма за ремонт и поддръжка

В изпълнение на програмата към 30 юни е извършена ревизия и профилактика на 76 бр. силови и автотрансформатори.

През първото полугодие на 2020 г. е извършван текущ контрол при експлоатация на маслонапълнени съоръжения, както следва:

- **ЦЛЕМ София** – издадени протоколи за периода от 01.01. до 30.06.2020 г. общо 593 бр., от които 587 бр. за МЕР и 6 бр. за външни клиенти;
- **ЦЛЕМ Пловдив** – издадени протоколи за периода от 01.01. до 30.06.2020 г. общо 310 бр., от които 307 бр. за МЕР и 3 бр. за външни клиенти;
- **ЦЛЕМ Варна** – издадени протоколи за периода от 01.01. до 30.06.2020 г. общо 267 бр., от които 263 бр. за МЕР и 4 бр. за външни клиенти;

- **БРТМ Пловдив** – преработено старо масло за нуждите на ЕСО ЕАД – 62 402 тона.
- **Подвижна високоволтова лаборатория Варна** – издадени протоколи за периода от 01.01. до 30.06.2020 г. общо 22 бр. за МЕР.

Дейност по измерване на електрическа енергия и информационни и комуникационни технологии

Дирекция ИИКТ извършва методическо ръководство на цялостната поддръжка, развитието и обновяването на измервателните системи, осъществява почасово, ежедневно и месечно дистанционно отчитане на данните от електромерите, тяхната валидация и последваща обработка с цел осигуряване на необходимите данни за функциониране на пазара на електрическа енергия и за фактуриране на мрежови услуги и надбавки за реактивна енергия. Осигурява комуникационната свързаност за дистанционен отчет на електромери, поддръжка и развитие на софтуерни системи за обработка и валидиране на данни. Дирекцията отговаря за цялостната софтуерна и хардуерна обезпеченост на дружеството, осигуряване на информационната сигурност и внедряването, разволя и поддръжката на всички приложни и информационни системи и технологии в ЕСО ЕАД.

Във връзка с една от основните поставени цели пред Дирекцията, която успешно се изпълнява през последните години, така и през първото полугодие на 2020 г. отново се извършиха оптимизации и подобрения на ИКТ инфраструктурата, изцяло със собствени сили.

Разработват се нови софтуерни функционалности в рамките на деня въз основа на изискванията на LIP 15. ЕСО ЕАД е част от проекта LIP 15 и изпълнява администрираща роля на българо-румънската граница (Transelectrica изпълнява резервираща роля). От 19.11.2019 г. проектът вече работи реално. За целта е разработено решение, което позволява: обмен на данни за номинации с БНЕБ за граница; обмен на данни с платформата XVID - ежедневно изпращане на данни за преносни способности и план за междусистемни обмени, ежечасово получаване на файлове от СММ и SM модули и потвърждаване на получаването им; последваща обработка на получените файлове – сверяване на получения файл с номинации от борсовия оператор, със съответния (XBR) файл получен от платформата XVID, в случай на разлики, предприемане на съответни действия, уточнени от локалните процедури за обмен на данни; изпращане/получаване на файлове с номинации и процедура по мачинг за всеки час.

Успешно е активирана и тествана защита на интернет услугите предоставяни от ЕСО ЕАД от DDoS атаки. Изцяло е подменена инфраструктурата отговаряща за осигуряване на интернет свързаност.

Бяха въведени в експлоатация нови системни ресурси за виртуализация, базирани на технологии на Microsoft, както и нови персонални и преносими компютри. Също така беше разширена системата за печат в дружеството на ниво всички ЦДУ,ТДУ, МЕР и МЕПР.

Във връзка със създаването се извънредно положение в следствие на Covid-19, беше организиран отдалечен достъп на служителите на дружеството чрез двуфакторна автентификация.

Също така успешно беше внедрена в експлоатация система РКІ.

През първо полугодие на 2020 г. бе направена и поредна доставка по сключен през 2019 г. рамков договор за доставката на необходимите електромери за изпълнение на заложените цели по годишната инвестиционна програма на дружеството:

- за обезпечаване търговско измерване на електрическа енергия на присъединени към електропреносната мрежа клиенти и производители и електромери за техническо измерване на електрическа енергия в обекти от електропреносната мрежа;
- за завършване на процеса по обновление на електромерното стопанство и реализиране на цялостна система за измерване, съответстваща на съвременните изисквания за

търговско и техническо измерване на електрическа енергия, с цел осигуряване нуждите от данни на по-кратък отчетен период за целите на изключително бързо развиващия се енергиен пазар.

Служителите на дирекцията взеха активно участие при изготвяне на технически задания за проектиране и изграждане на нови измервателни системи и участие при изработката на технически задания за реконструкция на съществуващи обекти на дружеството във връзка с програмата за преминаване на обектите на дистанционно управление без дежурен персонал; бяха разгледани и изготвени становища по голям брой проекти свързани с присъединяване на нови обекти към електропреносната мрежа, реконструкция на съществуващи и/или изграждане на нови подстанции; приемането на типови проектни решения за извършване на реконструкции в обекти на ЕСО ЕАД или за доставка на стандартизирано оборудване. Своевременно бяха изготвени приложения към договори за достъп/пренос с местата и средствата за търговско измерване и изчислителната схема за определяне количествата електрическа енергия от обекти на крайни клиенти и производители. През първо полугодие на 2020 г. в оперативен порядък бяха изготвени редица справки, свързани с данни за измерена електрическа енергия, както на други звена в рамките на ЕСО ЕАД, така и външни контрагенти, държавни органи и институции и др.

6. ФИНАНСОВ ОТЧЕТ И АНАЛИЗ

Финансов отчет

Общо реализираните приходи на дружеството, за първо полугодие на 2020 г. са в размер на 304 479 хил. лв., в това число приходи от продажби са в размер на 281 162 хил. лв., други приходи от дейността 23 054 хил. лв., признати приходи от реинтеграция в размер на 100 хил. лв. във връзка с настъпили благоприятните промени в очакваните кредитни загуби на финансовите инструменти (вземания) и на основание §5.5.14. от МСФО 9 и финансови приходи 163 хил. лв.

Общо отчетените разходи на дружеството са 283 290 хил. лв., в това число финансови разходи 78 хил. лв.

Финансовият резултат за първо полугодие на 2020 г. преди данъци и друг всеобхватен доход е печалба в размер на 30 280 хил. лв. и след отчетени приходи и разходи за данъци върху дохода за периода януари – юни 2020 г., печалбата е намалена на 27 234 хил. лв.

Дейност управление на електроенергийната система

Приходите от дейността по управление на електроенергийната система (УЕС) са в размер на 100 389 хил. лв.

Разходите за тази дейност са 89 807 хил. лв.

Финансовият резултат от тази дейност е печалба в размер на 12 142 хил. лв.

Дейност пренос на електрическа енергия

Приходите от дейността пренос са в размер на 204 089 хил. лв.

Разходите за тази дейност са 193 359 хил. лв.,

Финансовият резултат от тази дейност е печалба в размер на 18 260 хил. лв.

Нерегулирана дейност (Почивен дом Енерго 2)

Тази дейност на ЕСО ЕАД е нерегулирана и не влиза в обхвата на дейността по лицензията.

Приходи за тази дейност са в размер на 0,764 хил. лв.

Отчетените разходи са в размер на 124 хил. лв.

Финансовият резултат от тази дейност съответно е загуба в размер на 123 хил. лв.

Отчетен резултат от действащите за периода по утвърдените цени за достъп до и пренос през електропреносната мрежа

Отчетеният резултат от действащите в периода цени за достъп е загуба в размер на 1 912 хил. лв. формирана, както следва:

- приходи от цена достъп за крайни клиенти в размер на 6 659 хил. лв.;
- С Решение № Ц-19/01.07.2019 г. в сила от 01.07.2019 г., КЕВР утвърди цена достъп до електропреносната мрежа, която се заплаща от производители на електрическа енергия, с изключение на тези с динамично променяща се генерация, присъединени към електропреносната и електроразпределителните мрежи. Приходите за първо полугодие на 2020 г. са в размер на 35 993 хил. лв.;
- приходи от цена достъп от ВЕИ в размер на 8 272 хил. лв.;
- разходи за управление на електроенергийната система в размер на 40 013 хил. лв.;
- условно-постоянни разходи в размер на 12 823 хил. лв.

Отчетеният резултат от действащите в периода цени за пренос е печалба в размер на 21 998 хил. лв. формирана, както следва:

- приходи от цена пренос в размер на 159 655 хил. лв.;
- приходи от реактивна енергия в размер на 9 381 хил. лв.;
- приходи от търгове за преносна способност взети предвид при ценообразуването в размер на 26 008 хил. лв.;
- технологични разходи в преносната мрежа в размер на 48 000 хил. лв.;
- условно-постоянни разходи в размер на 125 046 хил. лв. (в т.ч. амортизации 37 117 хил. лв., ремонт и поддръжка 10 901 хил. лв.)

Основно влияние върху финансовия резултат през януари - юни 2020 г. оказаха следните фактори:

- Намаление на количеството технологични разходи за закупуване с -7,64%, в резултат на отчетения спад в страната на производство на електрическа енергия с -8,59% и намаление на потреблението на електрическа енергия с -3,16% спрямо януари-юни 2019 г.
- Намаление на разходите за закупуване на електрическа енергия за покриване на технологичните загуби по пренос основно в резултат на отчетената с 10,72 % по-ниска средно претеглена пазарна цена на електрическата енергия, закупена на организиран борсов пазар. Намаление на разходите за задължение към обществото, като част от стойността на технологичните разходи по пренос, основно от по-ниската с 46,75% среднопретеглена цена за задължение към обществото за периода;
- Отчетени по-ниски разходи на балансиращ пазар.
- Не са налице отчетени разходи за загубени съдебни дела.
- Увеличение на приходите от ВЕИ достъп в резултат на по-високите количества произведена електрическа енергия от възобновяеми източници с динамично променяща се генерация – от слънчева и вятърна енергия с 12,43% спрямо януари-юни 2019 г.

В заключение резултатът от регулираните цени е печалба в размер на 20 086 хил. лв. Важно е да се отбележи, че отчетените други приходи, които формират счетоводна печалба в размер на 30 280 хил. лв., са с променлив характер и респективно не водят до създаване на постоянна трайна тенденция при формирането на положителен финансов резултат от лицензионната дейност на ЕСО ЕАД.

Анализ на финансовите резултати

Анализът на основните финансови показатели е изготвен на базата на данните от отчета за финансовото състояние за първо полугодие на 2020 г. и за същия период на предходната отчетна година.

ПОКАЗАТЕЛИ	Отчет Януари - Юни 2019 г.	Отчет Януари - Юни 2020 г.
Показатели за рентабилност		
Коефициент на рентабилност на приходите от продажби	0,0234	0,0895
Коефициент на рентабилност на собствения капитал	0,0032	0,0127
Коефициент на рентабилност на пасивите	0,0131	0,0447
Коефициент на капитализация на активите	0,0026	0,0099
Показатели за ефективност		
Коефициент на ефективност на разходите	1,0235	1,0979
Коефициент на ефективност на приходите	0,9770	0,9109
Показатели за ликвидност		
Коефициент на обща ликвидност	4,7466	2,5385
Коефициент на бърза ликвидност	4,4873	2,2676
Коефициент на незабавна ликвидност	3,9533	1,7356
Коефициент на абсолютна ликвидност	3,9533	1,7356
Показатели за финансова автономност		
Коефициент на финансова автономност	4,0629	3,5246
Коефициент на задлъжнялост	0,2461	0,2837
Коефициент на финансиране на дълготрайните активи	1,1454	1,0713
Коефициент на финансиране на краткотрайните активи	6,1616	8,9157

Коефициентите на финансовите показатели за рентабилност в отчета за 2019 г. и 2020 г. са положителни величини и са определени на база финансовите резултати, които са съответно печалба в размер на 7 151 хил. лв. през 2019 г. и 27 234 хил. лв. в отчета на 2020 г.

Коефициентът на рентабилност на приходите от продажби показва, че на всеки 1 лев приход дружеството е реализирало печалба в размер на 0,0895 лв., спрямо реализираната печалба от 0,0234 лв. през 2019 г.

Коефициентът на рентабилност на собствения капитал показва увеличение от 0,0032 към 30.06.2019 г. на 0,0127 към 30.06.2020 г., като увеличението на капитала е в резултат на отчетения по-висок финансов резултат за 2020 г.

Коефициентът за общата ликвидност, който показва финансовата стабилност на дружеството е положителна величина и бележи намаление от 4,7466 към 30.06.2019 г. на 2,5385 в отчета към 30.06.2020 г., в резултат на намалението на краткотрайните активи, основно паричните наличности.

Към 30.06.2020 г. коефициентът за абсолютна ликвидност е 1,7356 и намалява спрямо същия период на предходната година, където този коефициент е бил 3,9533, което се дължи отново на намалението на паричните средства с 43,84% спрямо предходната година в следствие допълнителен дивидент в размер на 100 000 хил. лв., изплатен на основание

решение с протокол № 65-2019 от 08.10.2019 г. на Съвета на директорите на БЕХ ЕАД (едноличен собственик на капитала на Дружеството към тази дата).

Финансовата независимост на дружеството от кредитори (коефициент за финансова автономност) е 3,5246 и намалява спрямо същия период на 2019 г., когато този коефициент е бил 4,0629. Това се дължи от една страна на увеличението на нетекущите и текущите задължения на дружеството с 11,87 %, основно от увеличение на отсрочените приходи и отсрочените финансираня спрямо предходния отчетен период, а от друга на по – ниския собствен капитал в следствие на:

- **намаление на капитала в следствие допълнителен дивидент в размер на 100 000 хил. лв., изплатен на основание решение с протокол № 65-2019 от 08.10.2019 г. на Съвета на директорите на БЕХ ЕАД (едноличен собственик на капитала на Дружеството към тази дата).**

Коефициентът на задлъжнялост на дружеството за периода е 0,2837 и бележи слабо увеличение спрямо същия период на 2019 г., когато коефициентът е 0,2461. Отчетените стойности на показателя за разглеждания период са в резултат на по-ниския собствен капитал в следствие на причините, посочени по горе.

Коефициентите за ефективността на разходите и приходите показват, че срещу 1 лв. разход дружеството получава приход от 1,10 лв., което представлява печалба от 0,10 лв. За предходния период срещу 1 лв. разход дружеството е получавало също приход от 1,02 лв. и е реализирало печалба от 0,02 лв.

Преглед на рисковете, на които е изложен ЕСО ЕАД

Политиката на Дружеството за управление на риска е развита така, че да идентифицира и анализира рисковете, с които се сблъсква Дружеството, да установява лимити за поемане на рискове и контроли, да наблюдава рисковете и съответствието с установените лимити. Тези политики подлежат на периодична проверка с цел отразяване на настъпили изменения в пазарните условия и в дейността на ЕСО ЕАД. Чрез своите стандарти и процедури за обучение и управление, Дружеството цели да развие конструктивна контролна среда, в която всички служители разбират своята роля и задължения.

Одит комитетът на ЕСО ЕАД следи как ръководството осигурява съответствие с политиките за управление на риска, и преглежда адекватността на рамката за управление на риска по отношение на рисковете, с които се сблъсква Дружеството. Одит комитетът на Дружеството използва помощта на Вътрешния одит. Вътрешният одит се занимава както с планирани, така и с изненадващи прегледи на контролите и процедурите за управление на риска, резултатите, от които се докладват на Одит комитета.

Кредитният и финансов риск за ЕСО ЕАД се състои във вероятността от реализация на финансова загуба в ситуации, при които клиент или страна по финансов инструмент не успеят да изпълнят своите договорни задължения. Кредитният риск за дружеството произтича от вземания от клиенти.

Ръководството на дружеството прилага политика за оценяване на кредитния риск, като извършва текущо наблюдение, анализ и оценка на клиентите със значителен кредитен риск. При прилагането на кредитна политика, ЕСО ЕАД анализира всеки нов клиент поотделно за кредитоспособността преди да предложи стандартните условия за плащане и доставка. Прегледът на Дружеството включва външни оценки, когато е възможно, а в някои случаи банкови референции.

По отношение на останалите търговски вземания, Дружеството не е изложено на значителен кредитен риск към нито един отделен контрагент или към група от контрагенти. Търговските вземания се състоят предимно от клиенти в националния енергиен сектор. На базата на исторически показатели, ръководството счита, че кредитната оценка на търговски вземания, които не са с изтекъл падеж, е добра. Експозицията към кредитен риск е в

резултат на индивидуалните характеристики на отделните клиенти. Въпреки това, ръководството отчита риск от неизпълнение на индустрията и страната, в която клиентите оперират, тъй като тези фактори могат да окажат влияние върху кредитния риск, особено в момента на влошаващи се икономически условия. Няма географска концентрация на кредитен риск.

За периода от 01.01.2020 г. до 30.06.2020 г. е констатирани индикации за начисляване на провизии и обезценки, както следва:

1. Обезценка на паричните средства от 474 574,31 лв. към 31.12.2019 г. на 622 947,03 лв. към 30.06.2020 г.
2. За съдебните вземания е начислена допълнителна обезценка в размер на 426 865,83 лв. към 30.06.2020 г.
3. За вземанията от клиенти е начислена допълнителна обезценка в размер на 121 956,14 лв., към 30.06.2020 г.
4. Провизии по съдебни дела, водени срещу ЕСО ЕАД в размер на 589 408,27 лв., към 30.06.2020 г.

Към 30.06.2020 г. във връзка с изискванията на МСС 36 Обезценка на активи и за целите на Междинния финансов отчет на дружеството „ЕСО“ ЕАД е извършило тестване за обезценка на инвестиция на ЕСО ЕАД в капитала на Булгартел АД, в следствие на което се наблюдават индикации за обезценка. Начислената обезценка на инвестицията на ЕСО ЕАД в капитала на Булгартел АД към 30.06.2020 г. е в размер на 418 890,70 лв.

Вземанията на Дружеството към 30.06.2020 г. са от клиенти свързани лица в групата на БЕХ и клиенти, извън системата на група БЕХ. Вземанията от свързани лица в групата на БЕХ са в размер на 8 342 хил. лв., а останалите текущи вземания са в размер на 49 817 хил. лв. Ръководството счита, че кредитният риск съществува и в условията на задълбочаващата се икономическа криза е твърде възможно някои от клиентите да изпаднат във временни затруднения и това да доведе до невъзможност за своевременни плащания.

За обезпечаване на вземанията си по търговските договори за трансграничен капацитет, за предоставяне на мрежовите услуги „достъп“ и „пренос“ до/през електропреносната мрежа и за балансираща енергия, дружеството получава от участниците в търговете за предоставяне на физическо право за пренос и контрагентите по договорите за балансиране, достъп и пренос обезпечения под формата на парични депозити или банкови гаранции.

Сумите останали като налични в „Корпоративна търговска банка“ АД в размер на 5 456 513,61 лв. са прехвърлени в съдебни вземания на основание предявен съдебен иск по чл.63, ал.1 от Закона за банковата несъстоятелност. Тези вземания са възникнали преди датата на откриване на производството по несъстоятелност. Към 31.12.2016 г. същите са отразени като дългосрочни вземания, като стойността на вземането и неговата обезценка в размер на 1 091 261,98 лв. са отразени на отделно обособени балансови позиции. С решение на Управителен съвет с протокол №4/08.02.2017 година и Надзорен съвет с протокол №5/14.02.2017 година дата е извършена обезценка на вземането от „Корпоративна търговска банка“ АД (в несъстоятелност) на стойност 4 365 251,63 лева, за сметка на текущия финансов резултат, която първоначално е отразена във финансовия отчет за 2016 година, а в следствие е сторнирана обезценка на стойност 603 095,04 лв. във връзка с обявена от синдиките частична сметка за разпределение на наличните суми между кредиторите на КТБ АД (н). Към 30.06.2019 г. посочените краткосрочни вземания в размер на 603 095,04 лв. са възстановени по банковите сметки на дружеството. Остатъкът от наличните парични средства на дружеството в КТБ АД – в несъстоятелност към 30.06.2020 г. са в размер на 4 853 418,57 лв. и са обезценени на сто процента.

В таблицата по-долу са показани балансовите и справедливите стойности на финансовите активи и финансовите пасиви, включително нивата им в йерархията на справедливите

стойности. Не е включена информация за справедливите стойности, предвид факта, че балансовата стойност е разумно приближение на справедливата стойност.

В хил. лева	Бел.	Балансова стойност			Справедлива стойност			
		Заеми и вземания	Други финансови пасиви	Обща	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Общо
30 юни 2020								
Финансови активи, които не се оценяват по справедлива стойност								
Вземания от свързани лица	22	8,342	-	8,342	-	-	-	-
Търговски вземания	9	49,817	-	49,817	-	-	-	-
Пари и парични еквиваленти	11	201,979	-	201,979	-	-	-	-
		260,138		260,138				
Финансови пасиви, които не се оценяват по справедлива стойност								
Задължения към свързани лица	22	-	(15,599)	(15,599)	-	-	-	-
Търговски задължения	15	-	(42,020)	(42,020)	-	-	-	-
Други задължения	16	-	(28,210)	(28,210)	-	-	-	-
			(85,829)	(85,829)				
31 декември 2019								
Финансови активи, които не се оценяват по справедлива стойност								
Вземания от свързани лица	22	10,287	-	10,287	-	-	-	-
Търговски вземания	9	59,224	-	59,224	-	-	-	-
Пари и парични еквиваленти	11	204,118	-	204,118	-	-	-	-
		273,629		273,629				
Финансови пасиви, които не се оценяват по справедлива стойност								
Задължения към свързани лица	22	-	(19,995)	(19,995)	-	-	-	-
Търговски задължения	15	-	(44,567)	(44,567)	-	-	-	-
Други задължения	16	-	(25,741)	(25,741)	-	-	-	-
			(90,303)	(90,303)				

На база на направените анализи ръководството счита, че балансовите стойности на финансовите активи и пасиви могат да се приемат за разумно приближение с тяхната справедлива стойност.

Ликвиден риск се състои във вероятността дружеството да не е в състояние да изпълни своите финансови задължения, когато те станат изискуеми. Политиката на дружеството е чрез планиране на паричните потоци да осигури необходимия ликвиден ресурс, за да се посрещнат настъпилите задължения при нормални или стресови условия, без да се реализират неприемливи загуби и без да се излага на риск репутацията на дружеството.

Ликвидният паричен ресурс на Дружеството се осигурява основно от предоставяне на мрежовите услуги достъп до електропреносната мрежа и пренос на електрическа енергия по регулирани цени и приходи от предоставено физическо право за пренос по междусистемните връзки със съседните мрежови оператори.

Дейността на ЕСО ЕАД е изцяло регулирана, поради което решенията на Комисията за енергийно и водно регулиране и определената от комисията ценова рамка водят до определени ликвидни рискове, изразяващи се в невъзможност за заплащане на разходи за разполагаемост за студен резерв и допълнителни услуги, разходи за електрическа енергия за покриване на технологичните разходи, свързани с пренос през електропреносната мрежа и разходи за ремонт и поддръжка на електропреносната мрежа, спрямо генерираните приходи от достъп и пренос до/през електропреносната мрежа.

Дружеството системно предприема мерки за подобряване на ликвидността си независимо от развитието на пазара на електрическа енергия и регулаторната рамка, определена от Комисията за енергийно и водно регулиране. Дружеството е в готовност при необходимост да предприеме нужните мерки за гарантиране на оперативната си ликвидност, с цел осигуряване сигурността на електропреносната система.

Неблагоприятно влияние върху финансовото състояние на ЕСО ЕАД ще окаже евентуално поредно решение на БЕХ ЕАД за изплащане на допълнителен дивидент, което би довело до ликвиден риск за дружеството, изразяващ се в отчитането на паричен дефицит и неизпълнение на стратегическите енергийни инфраструктурни проекти и респективно до невъзможност от усвояване на привлеченото финансиране съгласно условията на споразуменията с европейска финансираща институция.

През първо полугодие на финансовата 2020 г. при извършване на лицензионната си дейност в условията на регулаторната ценова рамка ЕСО ЕАД, осигури ефективно оперативно управление на електроенергийната система, поддръжане на електропреносната мрежа, както и балансиране на системата.

Пазарен риск е рискът, при който доходът на Дружеството или стойността на инвестициите му ще бъдат засегнати, при промяна на пазарни цени, валутни курсове, лихвени проценти или цени на капиталови инструменти. Целта на управлението на пазарния риск е да се управлява и контролира експозицията на пазарния риск с приемливи параметри, като се оптимизира възвращаемостта на всеки един проект.

Валутен риск за Дружеството не съществува. Налице са сделки с чужда валута, разплащането, на които се осъществява от валутната сметка в евро на дружеството. Реализираните сделки по покупко-продажби на валута не водят до увеличаване на валутния риск за ЕСО ЕАД поради фиксиран курс на еврото към българския лев от БНБ.

Ценови риск за Дружеството е свързан с дейността по лицензията за пренос на електрическа енергия и включва цените за достъп до електропреносната мрежа, цената за пренос на електрическа енергия и микса от цени за закупуване на разполагаемост за студен резерв и допълнителни услуги. Съгласно измененията в Закона за енергетиката чл. 100, ал.4 в сила от 01.07.2018 г. оператора на електропреносната мрежа има задължението да закупува електрическата енергия за компенсиране на технологичните разходи по пренос на организиран борсов пазар на електрическа енергия.

Цената за достъп и пренос се определят от Комисията за енергийно и водно регулиране по метода на ценово регулиране "Норма на възвръщаемост на капитала" (разходи плюс), който се прилага за ценови период от 01.07. на текущата година до 30.06. на следващата година. Утвърдените от комисията цени, заедно с реализираните количества електрическа енергия, пряко определят приходите от дейността. В отчетните периоди, които има нереализирани количества електрическа енергия спрямо утвърдените в ценовото решение, върху които се дължат цена достъп и пренос, води до реализиране на загуби от регулираните цени за ЕСО ЕАД.

Ценовият риск за дружеството е във връзка с действащата ценова/регулаторна рамка съгласно постановените административни актове на КЕВР, оказващи съществено влияние върху финансовото състояние на оператора.

Цените за достъп до електропреносната мрежа и пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа се образуват въз основа на утвърдените необходими годишни приходи и утвърденото прогнозно количество електрическа енергия, доставено в електропреносната и електроразпределителните мрежи за продажба и пренос за съответния регулаторен или ценови период.

В модела на ценообразуване е предвидено определяне от страна на КЕВР на пределна стойност на разходите за студен резерв, с цел прилагане на тръжна процедура от страна на системния оператор за максимално ефективно формиране необходимия студен резерв за гарантиране сигурността на снабдяването. Това е свързано с намаляване на разходи, които се отразени в цената за достъп до електропреносната мрежа.

Съгласно чл. 21, ал. 1, т. 8в от ЗЕ, за целите на ценообразуването КЕВР определя прогнозна пазарна цена на електрическата енергия за покриване на технологичните разходи на оператора на електропреносната мрежа и на операторите на електроразпределителните мрежи. Съгласно чл. 376, ал. 1 от НРЦЕЕ Комисията определя групови коефициенти, отразяващи отклонението между средната пазарна цена за базов товар на пазара ден напред за предходната календарна година и постигнатата средно претеглена цена на пазара ден напред за предходната календарна година. В НРЦЕЕ е определен компенсаторен механизъм в случай на установени отклонения над 5% между определената от КЕВР пазарна цена за базов товар на пазара ден напред за предходната календарна година и постигнатата средно претеглена цена от операторите на електрически мрежи.

Лихвен риск е риск от неблагоприятни промени на лихвените равнища, водещо до повишаване на лихвените разходи/понижаване на лихвените приходи. Дружеството не е осчетоводявало финансови активи или пасиви с фиксирана или плаваща лихва по справедлива стойност отчитана през печалби или загуби в отчета за доходите, както и дружеството не е страна по деривативи като хеджиращи инструменти по модела за хеджиране на справедлива стойност или като спекулативни позиции. Следователно промяната на лихвените проценти към датата на баланса не предизвиква печалби или загуби.

7. ИНВЕСТИЦИОННА ДЕЙНОСТ

Инвестиционната програма на дружеството за 2020 г. е изготвена и утвърдена с цел изпълнение на задачите на ЕСО ЕАД в следните основни направления:

- изпълнение на десетгодишния план за развитие на преносната мрежа;
- участието на дружеството в националния план за инвестиции;
- необходимост от поетапна подмяна на електротехническо оборудване, транспортни средства и специализирана механизация в незадоволително техническо състояние с изтекъл експлоатационен ресурс;
- необходимост от подмяна на физически остарели апаратура, инструменти и компютърна техника;
- необходимост от закупуване на програмно-технически средства и информационни технологии и съответните лицензи, свързани с оперативното управление на ЕЕС и електроенергийния пазар;
- дистанционно управление на подстанции.

Източници на финансиране на Инвестиционната програма на ЕСО ЕАД са:

- собствени средства получени от амортизационни отчисления за дълготрайните активи на дружеството, както и целеви средства, съгласно Регламент 2019/943 на Европейския съюз;
- собствени средства, за които се очаква съфинансиране по механизма за свързване на Европа и Национален план за инвестиции на Р. България;
- привлечени средства получени по Международен фонд „Козлодуй“.

Разчетът за Инвестиционните дейности на ЕСО ЕАД за 2020 г. е базиран на Инвестиционната програма на ЕСО ЕАД за 2020 г., утвърдена с Протокол № 44/05.12.2019 година, от заседание на Надзорния съвет на ЕСО ЕАД и е в размер на 203 200 хил. лв.

През първо полугодие на 2020 г. извършените разходи за инвестиционни дейности от ЕСО ЕАД са в размер на 90 424,1 хил. лв. в това число Инвестиционната програма 87 627,3 хил. лв. и други инвестиционни дейности, свързани с рехабилитация на ЕПМ в размер на 2 796,8 лв. Изпълнението на Инвестиционната програма представлява 43,1 % от разчета.

Финансиране	Разчет за 2020 г.	Извършени разходи към 30.06.2020 г.	% на изпълнение
	/хил. лв./	/хил. лв./	%
Инвестиционни дейности 2020	203 200,0	90 424,1	
Инвестиционна програма	203 200,0	87 627,3	43,1%
Финансиране със собствени средства	199 154,0	86 986,0	43,7%
Финансиране с привлечени средства	3 500,0	108,8	3,1%
Финансиране с такса присъединяване/инфр. обекти	546,0	532,6	97,5%
Други инвестиционни дейности, свързани с рехабилитация на електропреносната мрежа		2 796,8	

По значими инвестиционни обекти, по които се извършват дейности през първо полугодие на 2020 г. са:

Проекти със собствено финансиране:

- Изместване на ВЛ 110 kV „Извор“, „Рубин“, „Юнга“;
- Реконструкция на ВЛ 110 kV „Тунджа“;
- Изграждане на КЛ 110 kV „Аязмо“;
- Реконструкция на ВЛ 220 kV „Овчарица“;
- Реконструкция на ВЛ 220 kV „Сила“.

Проекти от общ европейски интерес:

- ВЛ 400 kV „Пловдив – МИ“ – Сключен договор за изпълнение на СМР. В процес на изпълнение;
- ВЛ 400 kV „МИ - МИ 3“ – Сключен договор за изпълнение на СМР. В процес на изпълнение;
- ВЛ 400 kV „МИ – Бургас“ – Сключен договор за изпълнение на СМР. В процес на изпълнение;

- ВЛ 400 kV „Марица Изток – Неа Санта“ – Сключен договор за изпълнение на СМР. В процес на изпълнение;
- ВЛ 400 kV „Добруджа – Бургас“ – Сключен договор за изпълнение на СМР. В процес на изпълнение;
- п/ст „Марица изток“ – изграждане на трета и пета колони за 400 kV. В процес на изпълнение;
- п/ст „Бургас“ – изграждане на съоръжения за присъединяване на ВЛ 400 kV п/ст „Добруджа“ – п/ст „Бургас“. В процес на изпълнение;
- п/ст „Варна“ – изграждане на съоръжения за присъединяване на ВЛ 400 kV п/ст Добруджа - п/ст Бургас“. Изпълнени доставки. В процес на изпълнение.

Най-голяма част от инвестиционните разходи са в двете основни направления електропроводи и подстанции.

РЕМОНТНА ДЕЙНОСТ

Разчетът за изпълнение на обекти от Програмата за ремонт и поддръжка на ЕСО ЕАД за 2020 г., утвърден с Протокол № 44/05.12.2019 година, от заседание на Надзорния съвет на ЕСО ЕАД е в размер на 32 400 хил. лв.

През отчетния период извършените разходи, от ЕСО ЕАД, за изпълнение на обектите от ПРП към 30.06.2020 г. са на стойност 11 269,7 хил. лв., които представляват 34,8 % от разчета. Разходите за аварийни ремонти са в размер на 51,3 хил. лв. Разходите прехвърлени от ПРП за придобиване на ДА по стопански начин са в размер на 2 323,8 хил. лв.

Дирекция	Разчет за 2020 г.	Извършени разходи по РП към 30.06.2020 г.	Изпълнение към разчета
	/хил. лв./	/хил. лв./	%
Ремонтни дейности 2020	32 400,0	8 945,9	
ПРП за 2020 г.	32 400,0	11 269,7	34,9%
Дейност Пренос	30 385,8	10 910,2	35,9%
ЦУ дейност Пренос	498,1	219,1	44,0%
Дирекция ПЕЕ	27 019,6	10 214,2	37,8%
Дирекция ИИКТ	2 868,1	453,5	15,8%
Дейност УЕС	1 872,0	359,4	19,2%
Дирекция ЦДУ	1 872,0	303,3	16,2%
ЦУ ЕП		56,1	
Нерегулирана дейност	50,0	0,2	0,3%
Аварийен резерв	92,2		
Капитализирани разходи по обекти от ПРП		- 2 323,8	

5. ПРОЕКТИ, ФИНАНСИРАНИ ОТ ЕВРОПЕЙСКИ И НАЦИОНАЛНИ ФОНДОВЕ И ПРОГРАМИ

През първата половина на 2020 г. основна цел на ЕСО ЕАД беше ефективното използване на възможностите за привличане на финансиране от национални, европейски и други

международни програми и координация на изпълнението на проекти и дейности, подпомагащи достигане на заложените в бизнес стратегията на дружеството цели и задачи.

По поставените цели през първата половина на 2020 г. е изпълнено следното:

- **Одобрено изпълнението на проект № BG16RFOP002-3.002-0037-C01 „Повишаване на енергийната ефективност в „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД, съфинансиран от Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ – ОПИК**

Техническото изпълнение на проекта е окончателно завършено през м. декември 2019 г. През отчетния период са проведени технически и финансови проверки (включително на място) на изпълнението на проекта от страна на главна дирекция „Европейски фондове за конкурентоспособност“, Управляващ орган /УО/ по ОПИК. Проверката от УО приключи с одобрение на изпълнението на всички проектни дейности и на ЕСО са възстановени безвъзмездни средства в пълен размер, съгласно договора или 490 681,10 лева.

- **Изпълнение на проекти от общ интерес (ПОИ) с организатор ЕСО ЕАД, съфинансирани от „Механизма за свързване на Европа“**

ПОИ 3.7.1. Междусистемен електропровод ВЛ 400 kV между п/ст Марица Изток и п/ст Неа Санта – в рамките на отчетния период е проведена церемония „първа копка“ и е стартирано изграждането на електропровода, строително-монтажните работи се изпълняват съгласно график, при усложнени условия на противоепидемични мерки.

ПОИ 3.7.4. Вътрешен електропровод 400 kV между п/ст Марица изток и п/ст Бургас – в рамките на отчетния период са завършени 80% от строително-монтажните работи. Строителството продължава по график, при усложнени условия на противоепидемични мерки.

ПОИ 3.8.1. Вътрешен електропровод 400 kV между п/ст Варна и п/ст Бургас - в рамките на отчетния период са завършени 60% от строително-монтажните работи. Строителството продължава по график, при усложнени условия на противоепидемични мерки.

- **Изпълнение на проекти, финансирани по споразумения за безвъзмездна помощ от Международен фонд Козлодуй (МФК)**

Споразумение за безвъзмездна помощ 055А Модернизация на ЦДУ

В рамките на отчетния период е сключен и се изпълнява договор за модернизация на съществуващата система за администриране на пазара на електрическа енергия в ЕСО ЕАД с фирма KONCAR. Безвъзмездното финансиране със средства от МФК е 50% или 0.35 млн. евро.

Споразумение за безвъзмездна помощ 036В Изграждане на нов електропровод 400 kV между подстанция Пловдив и подстанция Марица-изток (ПОИ 3.7.2)

През отчетния период са изпълнени всички необходими договорно-правни и административни стъпки за стартиране на дейностите по Договор № 0125-MEP/26.11.2019 за „Изграждане и въвеждане в експлоатация на нов електропровод 400 kV между подстанция Пловдив и подстанция Марица-изток“. Безвъзмездното финансиране от МФК е 70% или 12.5 млн. евро.

Строителството на новия вътрешен електропровод стартира на 21.04.2020 г. с подписването на Акт 2 по Наредба № 3 от ЗУТ и понастоящем продължава съгласно одобрения подробен график за изпълнение на проекта, без закъснения на приемните заводски изпитвания, доставките и строително-монтажните дейности вследствие на глобалната пандемия от COVID-19.

- **Изпълнение на проекти с участието на ЕСО ЕАД по Програма Хоризонт 2020**

През първото полугодие на 2020 г. продължи участието на ЕСО в изпълнението на подписаните девет споразумения за безвъзмездна помощ за реализация на проекти по програма Хоризонт 2020 на ЕК, вкл. проект CROSSBOW, проект FLEXITANSTORE, проект EnergyShield, проект FARCROSS, проект FORESIGHT, проект INTERFACE, проект SDN-microSENSE, проект TRINITY и проект X-FLEX.

- **Възстановяване на средства от Националния план за инвестиции на Р България (НПИ) 2013-2020 за изпълнение на инвестиционни проекти от ЕСО ЕАД**

През първата половина на 2020 година приключи процедурата по одобрение от Министерство на енергетиката на изпълнението на проект BG-\$-0124 „Подстанция „Карнобат“ – реконструкция на открита разпределителна уредба (ОРУ)“. На 01.07.2020 е издадена заповед на Министъра на енергетиката за възстановяване на ЕСО на пълния размер, съгласно НПИ, безвъзмездни средства в размер на 4 751 452,93 лева .

- **Изпълнение на проект за повишаване на капацитета за сигурност на мрежите и информационните системи на Електроенергиен системен оператор ЕАД**

В рамките на отчетния период, екипа по изпълнение на дейностите по Споразумение за безвъзмездна помощ №INEA/CEF/ICT/A2018/1817213 за „Повишаване на капацитета за сигурност на мрежите и информационните системи на Електроенергиен системен оператор ЕАД“ продължи разработването на вътрешни документи на ЕСО ЕАД за въвеждане изискванията на законодателството в областта на киберсигурността. Срокът за изпълнение на споразумението е удължен до м. септември 2020 г., с оглед успешно завършване на всички предвидени под дейности.

- **Програма „Инициатива за електроенергийни пазари“ (ЕМИ) в съответствие с подписан Меморандум за разбирателство № 0160/ЦУ/26.11.2018 с USEA (Енергийна асоциация на САЩ) и всички участници в инициативата, в сътрудничество с Американската агенция за международно развитие (USAID)**

Американската енергийна асоциация (USEA), в сътрудничество с Американската агенция за международно развитие (USAID) организира и провежда многогодишна програма „Инициатива за електроенергийни пазари“ (ЕМИ) за засилване на интеграцията и функционирането на пазарите на електроенергия в Югоизточна Европа. В ЕМИ членуват преносни оператори и оператори на пазара на електрическа енергия от югоизточна Европа, а регулаторите от страните в региона участват като наблюдатели. През отчетния период ЕСО активно продължи участието си в дейността на работната група с фокус върху предизвикателствата на все по-мощното интегриране на ВЕИ в електропреносната и разпределителната мрежа на Югоизточна Европа. В тази връзка стартира разработването на регионален пазарен и мрежови модел за 2030 г. Изготвен е първият междинен доклад за ВЕИ и газова интеграция - анализ на пазара и мрежата.

6. СЪБИТИЯ СЛЕД ДАТАТА НА ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД

На 9 юли 2020 г., Търговският регистър публикува втората частична сметка за разпределение на налични суми между кредиторите на „Корпоративна търговска банка“ АД (в несъстоятелност) – КТБ АД (н).

Втората частична сметка е изготвена от синдиките на КТБ АД (н) в изпълнение на разпоредбата на чл.95, ал.1 от Закона за банковата несъстоятелност (ЗБН), съгласно която синдикът изготвя частична сметка за разпределение на наличните суми между кредиторите с приети по смисъла на чл.69, ал.1 вземания съобразно реда, привилегиите и обезпеченията.

Съгласно публикуваната втора частична сметка за разпределение на налични суми между кредиторите на КТБ АД (н) сумата, подлежаща на възстановяване за ЕСО ЕАД е в размер на 472 565,03 лв.

На 20 юли 2020 г. между първо и второ гласуване на Законопроект на Закона за местното самоуправление и местната администрация е внесено аргументирано предложение за допълнение в преходните и заключителни разпоредби в ЗЕ. Съгласно § 1, ал. 2 за периода от 01 август 2020 г. до 01.07.2021 г. министърът на енергетиката налага на енергийните предприятия предоставянето на студен резерв със заповед по реда на чл. 70 за периода до пълната либерализация на пазара на електрическа енергия на едро, но не по-късно от 01.07.2021 г. Съгласно § 1, ал. 3 за посочения период операторът на електропреносната мрежа сключва сделки за студен резерв в съответствие със заповедта на министъра на енергетиката. Пределната стойност на разходите на оператора на електропреносната мрежа за закупуване на разполагаемост за студен резерв за цитирания период е не по-висока от определената в решението на КЕВР за утвърждаване на цени в сектор „Електроенергетика“, действащо към момента на влизане в сила на този закон.

7. НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА И РАЗВОЙНА ДЕЙНОСТ

През първо полугодие на 2020 г. в дружеството не са извършвани дейности в областта на научно-изследователската и развойна дейност.

8. НАЛИЧИЕ НА КЛОНОВЕ НА ДРУЖЕСТВОТО

Дружеството няма клонова структура.

9. ОТГОВОРНОСТИ НА РЪКОВОДСТВОТО

Според българското законодателство, ръководството следва да изготвя финансов отчет за всяка финансова година, който да дава вярна и честна представа за финансовото състояние на Дружеството, финансовото му представяне и паричните му потоци.

Ръководството потвърждава, че е прилагало последователно адекватни счетоводни политики при изготвянето на междинния финансов отчет към 30 юни 2020 г. и е направило разумни и предпазливи преценки, предположения и приблизителни оценки.

Ръководството също потвърждава, че се е придържало към действащите международни счетоводни стандарти, като финансовия отчет е изготвен на принципа „действащо предприятие“.

Ръководството носи отговорност за правилното водене на счетоводните регистри, за целесъобразното управление на активите и за предприемането на необходимите мерки за избягване и разкриване на евентуални злоупотреби и други нередности.

Ръководството също потвърждава, че при изготвянето на настоящия междинен доклад за дейността е представило вярно и честно развитието и резултатите от дейността на Дружеството за изминалия период, както и неговото състояние и основните рискове, пред които е изправено.

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР
АНГЕЛИН ЦАЧЕВ

